

Jaarstukken 2025

Inhoudsopgave

Jaarstukken 2025	1
Inhoudsopgave	3
Voorwoord	5
1. Jaarverslag	6
1.1 Inleiding	6
1.2 Saldo van lasten en baten en resultaat	8
1.3 Leeswijzer	9
2.0 Inleiding programma's	10
2.1 Samenleving en bestuur	12
Burgerzaken	13
Contact samenleving	13
Bestuur	17
Openbare orde en veiligheid	18
2.2 Ruimte	21
Afval, riolering en milieubeheer	23
Ruimtelijke ordening	26
Wonen en bouwen	26
Duurzaamheid	28
Cultureel erfgoed	30
Groen	31
Verkeer en vervoer	33
Economie	33
Toerisme	36
2.3 Sociaal	40
Jeugd	43
Onderwijs	44
Cultuur	46
Sport	46
Volksgezondheid	48
Maatschappelijke ondersteuning	49
Werk en inkomen	51
Minimabeleid en schuldhulpverlening	53
Nieuwkomers	53
2.4 Algemene dekkingsmiddelen	61
2.5 Overhead, ondersteuning organisatie en bestuur	63
2.6 Venootschapsbelasting	66
2.7 Paragrafen	67
Paragraaf A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	67
Paragraaf B. Onderhoud kapitaalgoederen	75

Paragraaf C. Financiering	77
Paragraaf D. Bedrijfsvoering	80
Paragraaf E. Verbonden partijen	87
Paragraaf F. Grondbeleid	100
Paragraaf G. Lokale heffingen	109
Paragraaf H. Subsidies	112
Paragraaf I. Wet open overheid (Woo)	112
3. Jaarrekening	114
3.1 Balans per 31 december 2025	114
3.2 Overzicht van baten en lasten over 2025	115
3.3 Waarderingsgrondslagen	117
3.4 Toelichting op de balans	119
Vorzieningen	140
3.5 Toelichting overzicht baten en lasten	146
3.6 Toelichting overzicht incidentele baten en lasten	147
3.7 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.....	149
3.8 Wet Normering Topinkomens	150
3.9 Specifieke uitkeringen Sisa	152
3.10 Taakvelden	175
3.11 Krediet- en projectoverzicht per 31-12-2025	176
3.12 Rechtmatigheidsverantwoording	188
3.13 Begrotingscriterium	189
3.14 Controleverklaring	193
4. Bijlagen.....	194

Voorwoord

Voor u ligt de jaarrekening 2025. Dit jaar laat zien dat we onze begroting goed hebben gevolgd en waar nodig tijdig hebben bijgestuurd via de tussentijdse rapportages. We zijn daarbij uitgegaan van realistische verwachtingen en hebben ontwikkelingen gedurende het jaar zorgvuldig gevolgd.

Resultaat jaarrekening

Over het gehele jaar 2025 zien we een voordeel van € 1.187.000 voordelig. Hoewel de jaarrekening 2025 een negatief saldo presenteert ter hoogte van € 1.205.000, zijn er gedurende het jaar al resultaten gemuteerd in de algemene reserve. Bij de Bestuursrapportage 2025 betrof dit in een nadeel ter hoogte van € 324.000 en bij de Eindejaarswijziging 2025 was dit een voordeel van € 2.716.000.

Ontwikkelingen

Gedurende het jaar hebben we gestuurd op een realistische uitvoering van de begroting. Daarbij waren er zowel financiële als inhoudelijke ontwikkelingen.

Zo heeft het passeren van de akte (verkoop oude gemeentehuis) nog niet plaatsgevonden en hebben we voorzieningen moeten verhogen vanwege wettelijke wijzigingen, bijvoorbeeld rond het pensioenstelsel. Dit leidde tot extra kosten.

Daartegenover staan positieve ontwikkelingen. Binnen de inkomensregelingen is een incidenteel voordeel ontstaan. Ook inhoudelijk zijn stappen gezet. Veel inwoners maakten gebruik van het AGEM-energieloket, mede door vereenvoudigde procedures. Daarnaast is de achterstand bij de opvang van statushouders ingelopen en voldoen we aan de taakstelling, met sterke samenwerking met Welcom en Plavei. Verder is gestart met starterswoningen in Didam, we hebben meer woningen gerealiseerd dan gepland, op vier locaties is woningbouw actief gestart vanaf eind 2025 en zijn plannen en middelen voor het Drieheuvelenpark vastgesteld. De waardering van inwoners voor het betrekken bij initiatieven en ideeën is met 3% gestegen. Dit is mede te danken aan het versterken van de samenwerking met wijk-, dorps- en plattelandsraden. Ook is er gewerkt aan een initiatievenfonds om laagdrempelig bewonersinitiatieven te ondersteunen. Daarnaast blijft persoonlijke aandacht voor inwoners geborgd doordat de chatbot eenvoudige vragen afhandelt. Hierdoor ontstaat meer ruimte voor maatwerk en persoonlijk contact.

Resultaatbestemming

Voor de resultaatbestemming wordt voorgesteld een deel van het resultaat te reserveren voor specifieke doelen. Dit betreft onder andere middelen voor volkshuisvesting, kinderopvang voor pleegouders en de inburgeringsketen. Daarnaast wordt een bedrag toegevoegd aan de reserve Klimaatmiddelen en vindt een kleine aanpassing plaats binnen de reserve Sociaal domein. Tot slot wordt een bedrag onttrokken aan de Algemene Reserve. In totaal wordt er € 1.437.000 onttrokken aan de Algemene Reserve. Dit bedrag bestaat uit het jaarrekeningresultaat 2025 (€ 1.205.000) en de in deze alinea genoemde bestemmingen.

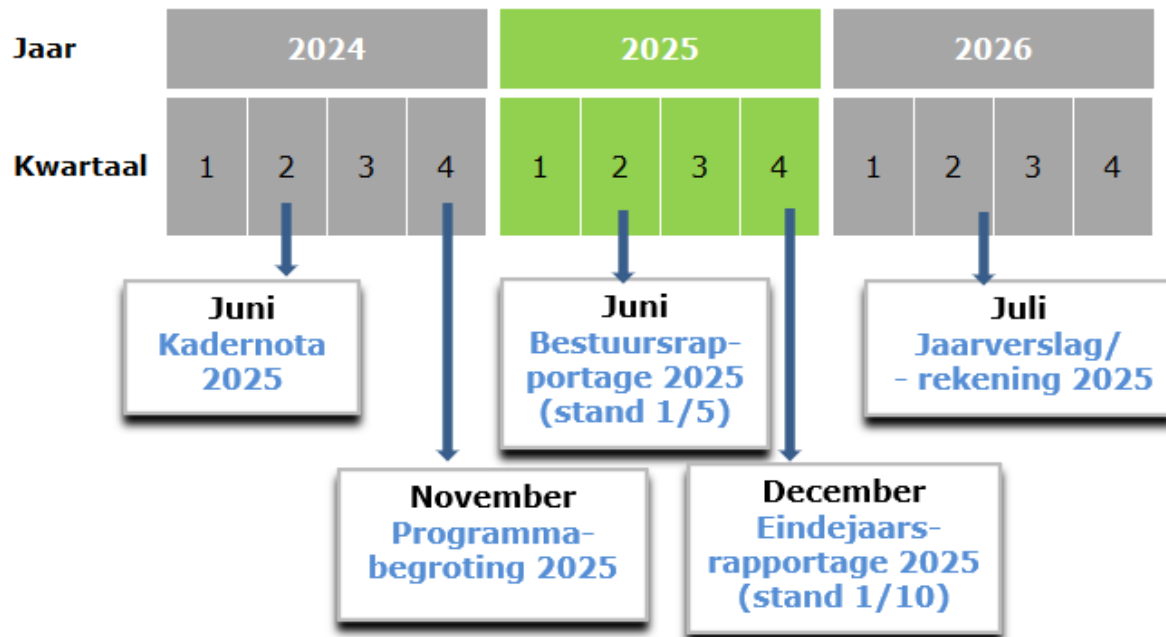
Tot slot

Met deze jaarrekening wordt inzicht gegeven in de gerealiseerde resultaten en de financiële positie van de gemeente. Tegelijkertijd vormt dit document de basis voor verdere beleidskeuzes, waarbij blijft worden ingezet op een solide en toekomstbestendig financieel beleid.

1. Jaarverslag

1.1 Inleiding

Hierbij presenteren wij u de jaarstukken 2025, die het sluitstuk vormen van onze planning- en controlcyclus. Deze jaarstukken bevatten de bestuurlijke verantwoording over het beleid en beheer dat in 2025 is uitgevoerd. Hieronder vindt u een overzicht van de P&C-cyclus voor 2025.

Het jaar 2025 was het laatste volledige jaar van deze coalitie. U heeft kennis kunnen nemen van de uitwerking van het College Uitvoeringsprogramma (CUP) over de bestuursperiode 2022-2026. Het raadsakkoord vormde de basis voor het CUP.

In 2025 hebben we veel aandacht besteed aan de volgende beleidsterreinen:

- Woningbouw;
- Participatie en bereikbaarheid;
- Verkeersveiligheid;
- Meer bomen en groen;
- Duurzaamheid en energietransitie;
- Opvang, integratie, en begeleiding van statushouders en ontheemden;
- Ondersteuning van dorpshuizen, verenigingen en maatschappelijk vastgoed;
- Ondersteuning van mensen met een laag inkomen;
- Ontwikkeling van het Drieheuvelenpark in 's-Heerenberg;
- Sociaal domein (jeugd, Wmo, financieel loket, hulp bij het huishouden en lokale wasservice).

Bij de Programmabegroting 2025-2029 werd voor het jaar 2025 een positief saldo verwacht van € 50.000. Een amendement zorgde ervoor dat dit saldo met € 8.000 werd verbeterd. De begroting voor 2025 is na de Programmabegroting 2025-2029 meerdere keren bijgesteld. Hieronder geven we het verloop van het resultaat voor 2025 weer.

Opbouw resultaat 2025	Bedrag	V/N
Bestuursrapportage 2025	-324	N
Eindejaarswijziging 2025	2.716	V
Jaarrekening 2025	-1.205	N
Totaal resultaat 2025	1.187	V

Van dit resultaat is bij de Bestuursrapportage 2025 € 324.000 onttrokken aan de Algemene Reserve en bij de Eindejaarswijziging 2025 € 2.716.000 toegevoegd aan de Algemene Reserve. Bij de jaarrekening resteert nog een negatief resultaat van € 1.205.000. Het totale resultaat bedraagt daarmee € 1.187.000 voordelig.

Resultaat

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Bedrag
Saldo van lasten en baten	-633
Saldo van geaccordeerde mutaties in de reserves	-572
Gerealiseerd resultaat	-1.205

Met de vaststelling van de begroting en ook in de loop van 2025 heeft de raad voor diverse zaken besloten gelden te reserveren. Deze gelden zijn in de reserves gestort. Tevens heeft de raad besloten tot het dekken van diverse uitgaven uit de reserves. Per saldo is er gedurende het jaar een bedrag van € 572.000 toegevoegd aan reserves. In de onderstaande tabel zijn de belangrijkste afwijkingen (> € 100.000) toegelicht die tot het nadelige resultaat van € 1.205.000 hebben geleid.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Programma/onderdeel jaarstukken	Bedrag	V/N	I/S*
Hogere toevoeging voorziening voormalig bestuur	Samenleving en bestuur (2.1)	-865	N	I
Openbaar groen en natuur	Samenleving en bestuur (2.1)	170	V	I
Passeren van de akte bij de notaris heeft nog niet plaatsgevonden (verkoop oude gemeentehuis)	Ruimte (2.2)	-1.385	N	I
Gezondheidszorg	Sociaal (2.3)	104	V	I
Inkomensregeling	Sociaal (2.3)	456	V	I
WMO voorziening mensen met beperking	Sociaal (2.3)	-117	N	I
Onderwijs achterstandenbeleid (incl. hogere doorbelasting)	Sociaal (2.3)	232	V	I
Hogere toevoegingen aan de voorzieningen RVU en voormalig personeel	Algemene dekkingsmiddelen (2.4)	-401	N	I

Informatie en automatisering (SPUK Innovatiebudget)	Overhead (2.5)	258	V	I
Overig	Diverse programma's	343	V	I
Totaal		-1.205	N	I

* V = voordeel, N = nadeel
I = incidenteel, S = structureel

1.2 Saldo van lasten en baten en resultaat

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-124.341	-141.034	-143.992
Baten	122.338	140.761	143.359
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-2.004	-273	-633
Onttrekkingen	6.753	13.115	12.271
Stortingen	-4.700	-12.784	-12.843
Mutaties reserves	2.053	331	-572
Gerealiseerd resultaat	50	58	-1.205

Resultaat

Primaire begroting

Het saldo van de primaire begroting 2025 bedroeg € 50.000 voordelig na vaststelling van het raadsbesluit. Een amendement zorgde ervoor dat dit saldo met € 8.000 werd verbeterd.

Tussentijdse rapportages

Bij de vaststelling van de Bestuursrapportage 2025 heeft de raad besloten het nadeel van € 324.000 te onttrekken aan de Algemene Reserve. Bij de Eindejaarswijziging 2025 bedroeg het voordeel € 2.716.000. Dit bedrag is toegevoegd aan de Algemene Reserve.

Resultaat jaarrekening

Het saldo van baten en lasten van de jaarrekening 2025 bedraagt € 633.000 nadelig. De geautoriseerde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves leiden per saldo tot een nadeel van € 572.000. Het gerealiseerde jaarrekeningresultaat is € 1.205.000 nadelig ten opzichte van de begroting na wijziging, inzet van reserves en het voordeel van de eindejaarswijziging hebben dit beperkt. Het totale resultaat over 2025 bedraagt daarmee € 1.187.000 voordelig.

Resultaatbestemming

Voorgesteld wordt om het resultaat als volgt te bestemmen:

- Toevoeging aan de reserve "Resultaatbestemming" (budgetoverhevelingen) voor een bedrag van € 264.000. Dit betreffen de bedragen die in de decembercirculaire 2025 beschikbaar zijn gesteld voor de volgende onderdelen: Wet versterking regie volkshuisvesting (€ 111.000), veilig vergaderen (€ 120.000), kinderopvang pleegouders (€ 20.000) en voor maatregelen om de geautomatiseerde uitwisseling binnen de inburgeringsketen mogelijk te maken (€ 13.000).
- Toevoeging aan de reserve "Klimaatmiddelen" voor een bedrag van € 21.000. Dit betreft een bedrag dat in de decembercirculaire 2025 beschikbaar is gesteld voor aanvullende ondersteuning lokale energiehulp;
- Onttrekking aan de reserve "Sociaal domein" voor een bedrag van per saldo € 17.000. Dit betreft een korting in de decembercirculaire 2025 voor onderdelen weeffout en hervormingsagenda jeugd.
- Onttrekking aan de Algemene Reserve een bedrag van € 1.473.000.

Omschrijving	Bedrag
Jaarrekening 2025 resultaat	-1.205
Bestemming resultaat 2025:	
Toevoeging aan reserve resultaatbestemming	-264
Toevoeging aan reserve klimaatmiddelen	-21
Onttrekking aan reserve sociaal domein	17
Onttrekking Algemene Reserve	-1.473

1.3 Leeswijzer

In de Jaarstukken 2025 rapporteren wij volgens de indeling, zoals deze ook is gehanteerd voor de Begroting 2025.

De drie programma's (Samenleving en bestuur, Ruimte en Sociaal) zijn als volgt ingedeeld in het jaarverslag:

- Missie
- Context en achtergronden
- Overzicht Kaderstellende (beleids)nota's
- Totalen baten en lasten begroot – na wijziging – werkelijk
- Analyse 3^e W-vraag (wat heeft het gekost?)
- Verplichte beleidsindicatoren

Onder de analyse 3^e W-vraag worden afwijkingen op het saldo per product (> € 50.000) toegelicht. In de tabellen in zowel het jaarverslag als de jaarrekening zijn bedragen afgerond op duizendtallen. Door deze afrondingen kunnen er afrondingsverschillen optreden in de totalen van de tabellen.

2.0 Inleiding programma's

Indeling programma's

We hebben drie programma's waar we aan werken:

1. Samenleving en Bestuur
2. Ruimte
3. Sociaal

De drie programma's bestaan uit meerdere subprogramma's. Niet alle subprogramma's hebben concrete doelstellingen, maar dat betekent niet dat daar niets gebeurt. De auditcommissie wil de nadruk leggen op de subprogramma's met concrete doelstellingen.

Zoals gebruikelijk treft u daarnaast de volgende overzichten aan, namelijk:

- Algemene dekkingsmiddelen
- Overhead, ondersteuning organisatie en bestuur
- Vennootschapsbelasting

Alle programma's werken volgens de drie W-vragen:

Wat hebben we bereikt?

We kijken naar wat we wilden bereiken en of dat is gelukt. Hierbij letten we vooral op de belangrijke doelen voor 2025 die genoemd zijn in het coalitieprogramma en in het nieuwe beleid.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We vertellen welke activiteiten we hebben uitgevoerd om onze doelen te halen. Dit doen we aan de hand van de stoplichtmethode (groen, oranje, rood). Hierin wordt een onderscheid gemaakt in 'Uitvoering en Geld':

- Groen: actiepoint is afgerond;
- Oranje: actiepoint is lopende en wordt later afgerond;
- Rood: actiepoint wijkt af.

Wat heeft het gekost?

We zetten op een rij wat alles heeft gekost en wat we hebben binnen gekregen in de analyse 3e W-vraag (onder de programma's). Het werkelijke resultaat wordt hierbij vergeleken met de herziene begroting. "Herzien" omdat na de vaststelling van de eindejaarswijziging nog een drietal wijzigingen in de begroting zijn doorgevoerd. Het gaat weliswaar om administratieve verschuivingen, maar doordat door de wijzigingen de baten en lasten per programma wijzigen, is vaststelling door de raad vereist. Dit hebben we helaas niet meer kunnen formaliseren middels een raadsbesluit. In hoofdstuk 3.13 wordt dit verder toegelicht.

Doorbelasting uren

De uren worden voorcalculatorisch (dus conform begroting) doorbelast naar de kostenplaatsen. Een uitzondering geldt voor de doorbelasting naar kredieten/projecten en voor kostenplaatsen die met een rijksvergoeding worden verrekend, bijvoorbeeld "opvang vluchtelingen". In deze gevallen worden de uren nacalculatorisch doorbelast (op basis van werkelijk verantwoorde uren).

Indicatoren en prestatiegegevens.

Net zoals in de begroting van 2025 hebben we voor elke vraag een paar punten die we meten:

- Wat hebben we bereikt?
We kijken naar de doelen die we van tevoren hebben gesteld en meten of we die hebben gehaald (indicatoren).
- Wat hebben we daarvoor gedaan?
We kijken naar de activiteiten die we hebben uitgezet om die doelen te halen (prestatiegegevens).

In een schema ziet dat er zo uit:

Programmabegroting	Jaarstukken	Meetgegevens
Wat willen we bereiken?	Wat hebben we bereikt?	Indicatoren
Wat gaan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan?	Prestatiegegevens
Wat mag het kosten?	Wat heeft het gekost?	€

2.1 Samenleving en bestuur

Missie

We willen een gemeente zijn waar inwoners zich veilig voelen en vertrouwen hebben in het gemeentebestuur.

Context en achtergronden

- Om de missie te bereiken versterken we de band met inwoners en investeren we in een veilige, leefbare omgeving. Hiervoor hebben we duidelijke randvoorwaarden vastgesteld. In 2025 hebben we deze randvoorwaarden verder uitgewerkt en onze speerpunten concreet ingevuld en uitgevoerd. Verbeterde communicatie: we hebben verder ingezet op duidelijke en toegankelijke communicatie. Er is een interne versie van ChatGPT gebouwd, waarbij de data onze servers niet verlaat. Met deze tool kunnen onder andere teksten naar ieder gewenst taalniveau worden herschreven. Daarnaast hebben we ook meer gebruik gemaakt van beeldmateriaal om de boodschap duidelijk over te brengen;
- Er is volledig in eigen beheer een chatbot ontwikkeld en op de website geplaatst. Deze chatbot, die door de VNG en BZK inmiddels is aangemerkt als opschalingsinitiatief voor andere overheidsorganisaties, is 24/7 benaderbaar en geeft antwoord op vragen van inwoners en bedrijven;
- Het online platform "Ons Montferland" is in gebruik genomen. Het vergroot de zichtbaarheid van berichten en activiteiten in alle kernen en biedt de gemeente een nieuwe manier om inwoners te betrekken. Er werd een pilot gestart voor een mogelijk burgerberaad, met ondersteuning van een werkgroep vanuit de gemeenteraad; de raad besloot uiteindelijk voorlopig geen burgerberaad te organiseren. De samenwerking met wijk-, dorps- en plattelandsraden is in 2025 vastgelegd in de bijlage 'Participatiekader: richtlijn samenwerking wijk-, dorps- en plattelandsraden'; We hebben ook meer oog gehad voor inwoners die niet goed kunnen omgaan met computers en internet. Voor hen hebben we zelf ook een medewerkster die een deel van haar tijd gebruikt om hen actief te helpen;
- Dienstverlening: we streven naar een klantgerichte dienstverlening. Er is een start gemaakt met het ontwikkelen van een nieuwe visie op dienstverlening. Deze visie wordt in 2026 opgeleverd;

In 2025 hebben we ons actief gericht op het bestrijden van ondermijnende criminaliteit. We namen deel aan de trajecten 'veilig buitengebied Montferland' en 'veilig winkelgebied Didam', waarbij vergroten van bewustwording een belangrijke pijler was. Bestuurlijke instrumenten zijn ingezet en er is een integrale controle uitgevoerd. Ook hebben we het (regionale) Bibob-beleid geactualiseerd en zijn we gestart met het organisatiebrede thema 'weerbaarheid'. Verder hebben we de samenwerking tussen zorg en veiligheid voortgezet en samen met interne en externe partners gewerkt aan de aanpak van jeugdoverlast.

De volgende subprogramma's maken deel uit van het programma Samenleving en bestuur:

- Burgerzaken;
- Contact samenleving;
- Bestuur;
- Openbare orde en veiligheid.

Overzicht kaderstellende (beleids)nota's

- Raadsakkoord 'Samenwerken voor de inwoners van Montferland' 2023-2026
- College Uitvoerings Programma (CUP)
- Visie Dienstverlening
- Communicatiebeleidsplan
- Eindrapport 'Participatiekader gemeente Montferland 2021'
- Mediabeleid 2021-2025
- Sociale media communicatiestrategie

- Integraal Veiligheidsbeleid 2023 - 2026
- Regionaal Risicoprofiel en Regionaal Beleidsplan

Totaal programma 1: Samenleving en bestuur

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-8.683	-9.522	-10.802
Baten	901	1.254	1.892
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-7.783	-8.269	-8.910
Onttrekkingen	91	405	381
Stortingen	0	0	-336
Mutaties reserves	91	405	45
Gerealiseerd resultaat	-7.692	-7.864	-8.865

Burgerzaken

Voor dit subprogramma zijn geen specifieke doelen vastgesteld. Uiteraard nemen wij in de dienstverleningsvisie wel uitgangspunten op voor onze dienstverlening aan burgers en bedrijven. In dit subprogramma gaan de middelen om die besteed worden aan de uitvoering van de burgerlijke stand, de Basisregistratie personen, het verstrekken van rijbewijzen en reisdocumenten, straatnaamgeving en huisnummering en het bijhouden van Geo-informatie.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-1.678	-1.682	-1.878
Baten	889	1.244	1.305
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-789	-438	-574
Gerealiseerd resultaat	-789	-438	-574

Contact samenleving

Wat hebben we bereikt?

- Voldoende ruimte geven aan de samenleving voor ideeën en initiatieven.

Indicator	Streef waarde 2025	Werkelijke 2025
Het aantal inwoners dat positief reageert op het betrekken bij ideeën en initiatieven.	34%	34%

In 2024 is een nulmeting geweest. In 2025 is de meting opnieuw uitgezet. Ten opzichte van 2024 is het percentage met 3% gestegen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De samenwerking en communicatie met wijk- en dorpsraden versterken;

Geld

Subsidie van € 750 wordt jaarlijks toegekend aan elke wijk-, dorps- of plattelandsraad.

Uitvoering

In januari 2025 heeft de raad het 'Bijlage Participatiekader: richtlijn samenwerking wijk-, dorps- en plattelandsraad' vastgesteld. Deze bijlage legt uit waarom wijk-, dorps- en plattelandsraden belangrijk zijn en wat hun rol is. Daarbij is een motie aangenomen waarna de voorwaarden waaraan een wijk-, dorps- of plattelandsraad moet voldoen ook zijn vastgesteld.

In 2025 zijn twee bijeenkomsten georganiseerd om ervaringen te delen en onderlinge afstemming te bevorderen. Daarnaast is er regelmatig contact met de verschillende raden. De adviseurs inwonersbetrokkenheid blijven structureel aansluiten bij deze raden.

- Een fonds oprichten om leefbaarheidsinitiatieven te stimuleren of ondersteunen;

Geld

De structurele subsidie van € 20.000 staat vast.

Uitvoering

Sinds 2024 is er een structurele subsidie beschikbaar voor projecten die de buurt beter maken. Hier wordt echter nog weinig gebruik van gemaakt door de strikte subsidieregels. De subsidie wordt momenteel omgevormd zodat het voor elke inwoner toegankelijk is om leefbaarheidsinitiatieven in te dienen bij de gemeente.

- Het makkelijker maken om initiatieven in te dienen door duidelijke communicatie over mogelijkheden en proces.

Geld

N.v.t.

Uitvoering

Er is een folder gemaakt met uitleg over hoe mensen kunnen meedoen en ideeën kunnen delen. Deze folder staat op de website van de gemeente Montferland. Er is ook een aparte pagina op de website aangemaakt die gaat over hoe inwoners kunnen meedoen. Voor de nieuwe mogelijkheden van het initiatievenbudget wordt een campagne opgericht om mensen te activeren met hun ideeën bij de gemeente te komen.

- In gesprek blijven met bestuur en samenleving over participatie(mogelijkheden);

Geld

N.v.t.

Uitvoering

Er zijn veel gesprekken met zowel de raad, het college van B&W, inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties over het bereiken en betrekken van inwoners. Ook is besproken met

inwoners of bepaalde participatievormen voldoende aanspreken of hoe dit anders kan. Dit is iets wat blijvend gebeurt.

- Onderzoeken hoe de organisatie initiatieven beter kan oppakken, zoals met een procesbegeleider.

Geld

Uitvoering

De methodiek van Factor C werd nog te weinig gebruikt in onze organisatie, hiervoor moet meer aandacht komen. Daarnaast gaan de adviseurs inwonersbetrokkenheid de rol van procesbegeleider op zich nemen bij het nieuw opgerichte initiatievenbudget.

- Participatie toepassen bij alle projecten, plannen en beleid;

Geld

Uitvoering

De adviseurs inwonersbetrokkenheid helpen de inhoudelijk specialisten bij verschillende projecten en plannen om ervoor te zorgen dat inwoners kunnen meedoen en meepraten. Dit blijft een zeer belangrijk onderdeel van het werk. Zij worden bij veel projecten tijdig aangehaakt en dat gaat steeds beter.

- Plan participatiebeleid opstellen.

Geld

Er zijn geen kosten.

Uitvoering

Het beleid ligt er. De basis voor de participatieverordening die in 2026 vastgesteld moet worden ligt er. Inwoners worden hier de komende maanden bij betrokken.

- Uitvoering van het participatiekader.

Geld

Wordt geschreven binnen de bestaande formatie en het bestaande budget.

Uitvoering

De adviseurs inwonerbetrokkenheid voeren de punten uit het participatiekader uit. Zij geven (gevraagd en ongevraagd) binnen de organisatie advies over hoe inwoners bij projecten en plannen betrokken kunnen worden. Ook helpen zij inwoners bij/met hun initiatieven en zijn zij het aanspreekpunt voor de wijk-, dorps- en plattelandsraden.

- Zorgen dat de vormen van participatie blijven aansluiten bij de behoefte van de samenleving en het bestuur.

Geld

De kosten voor een digitale of hybride bijeenkomst bedragen ongeveer € 2.800 per bijeenkomst. Voor de hybride of digitale bijeenkomsten in 2025 maken we gebruik van het reguliere budget, waarvoor voldoende ruimte is gezien het beperkte bedrag.

Uitvoering

De nieuwe vormen van participatie in 2025 zijn:

- Digitaal communicatie- en participatieplatform MijnBuurtje is uitgerold over de hele gemeente. Lancering was in februari 2025.
- Hybride participatiebijeenkomsten.
- De gemeenteraad heeft meer informatie gekregen over de voorwaarden van een burgerberaad en is gevraagd om mee te doen aan een werkgroep voor een pilot burgerberaad in 2025. Er is uiteindelijk besloten geen burgerberaad te houden in Montferland.

Wat hebben we bereikt?

- De waarden uit de dienstverleningsvisie zijn herkenbaar voor de inwoners van Montferland. Het gaat om waarden als vertrouwen, duidelijkheid, vriendelijkheid, bereikbaarheid en deskundigheid.

Indicator	Streefwaarde	Werkelijk 2025
Het aantal personen dat vindt dat de gemeente Montferland vertrouwen uitstraalt	21%	22%
Het aantal personen dat vindt dat de gemeente Montferland duidelijk is in haar handelen	22%	20%
Het aantal personen dat vindt dat de gemeente Montferland goed bereikbaar is via verschillende contactmogelijkheden.	64%	59%
Het aantal personen dat de gemeente Montferland als deskundig ervaart	25%	25%
Het aantal personen dat vindt dat de gemeente Montferland duidelijk is in haar communicatie	35%	33%
Het aantal personen dat de zich vriendelijk behandeld voelt door de gemeente Montferland	76%	80%

Voor de bovengenoemde indicatoren is een nulmeting uitgevoerd in 2024. De percentages onder 2025 zijn de uitkomsten. Ter vergelijking kunt u op waarstaatjegemeente.nl een soortgelijk onderzoek naar de relatie burger - gemeente vinden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Actualiseren van het communicatiebeleid;

Geld

Uitvoering

In 2026 wordt het communicatiebeleidsplan aangeboden aan het nieuwe college.

- De communicatiemiddelen uitbreiden met spraakberichten en video.

Geld**Uitvoering**

Er zijn bij/voor verschillende projecten video's ingezet/gemaakt. Daarnaast wordt ook ingezet op het gebruik maken van slimme ai-technologieën. Dit blijft in 2026 dezelfde uitdaging.

- De gemeente actiever profileren op basis van de kernwaarden uit de dienstverleningsvisie en daarbij een juiste mix van communicatiemiddelen inzetten;

Geld**Uitvoering**

- Nadere uitwerking dienstverleningsvisie in het dienstverleningsconcept.

Geld**Uitvoering**

Deze wordt in 2026 opgeleverd.

- Verder uitrollen van Klinkende taal, een middel voor eenvoudig schrijven (taalniveau B1).

Geld**Uitvoering**

We hebben besloten om te stoppen met het gebruik van 'klinkende taal'. In plaats daarvan gebruiken we nu een tool op basis van AI. In deze tool hebben we onze interne schrijfgeregels geplaatst zodat hier aan getoetst wordt. We hebben een eigen/interne versie van ChatGTP gemaakt, waarbij de data veilig binnen onze gemeente blijft. Deze AI kan teksten herschrijven naar ieder gewenst taalniveau.

Contact samenleving

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-344	-348	-333
Gerealiseerd resultaat	-344	-348	-333

Bestuur

Voor dit subprogramma zijn geen specifieke doelen vastgesteld. In dit subprogramma gaan onder andere middelen om die besteed worden aan de bezoldiging van raadsleden, (voormalig) collegeleden, de rekenkamerfunctie, bestuurlijke samenwerking, planning & control, informatiebeveiliging, rechtsbescherming en verkiezingen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-2.818	-3.645	-4.736
Baten	0	0	571
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-2.818	-3.645	-4.165
Gerealiseerd resultaat	-2.818	-3.645	-4.165

Openbare orde en veiligheid

Wat hebben we bereikt?

- Het gevoel van veiligheid in de eigen buurt stijgt.

Indicator	Streefwaarde 2025	Werkelijk 2025
Het percentage inwoners dat zich zelden of nooit onveilig voelt in de eigen woonbuurt.		

* Laatste meting veiligheidsenquête Montferland Spreekt

In 2025 en 2027 houden we geen enquête.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Bewustwording vergroten door in te zetten op preventie en voorlichting;

Geld

Uitvoering

Met externe partners is in een aantal bewonersbijeenkomsten het begrip ondermijning onder de aandacht gebracht. Ook wordt geparticipeerd in de processen veilig buitengebied Montferland en veilig winkelgebied Didam, waarin bewustwording een thema is. Binnen veilig winkelgebied Didam is in 2025 een schouw gehouden in dit winkelgebied. Begin november is een rondgang met netwerkpartners in het buitengebied gehouden, waarin bewustwording en meldingsbereidheid centraal stonden. Ook is in een bewonersbijeenkomst in Stokkum ingezet op bewustwording ter voorkoming van natuurbrand, dit vanuit de gebiedsgerichte aanpak natuurbrandbeheersing. Tot slot heeft Montferland deelgenomen aan de 'campagne illegaal vuurwerk' van Meld Misdaad Anoniem.

- Het bestuurlijk aanpakken van (drugs)criminaliteit.

Geld

Uitvoering

In 2025 heeft de burgemeester op basis van de ontvangen bestuurlijke rapportages bestuurlijke instrumenten ingezet, zoals waarschuwingsbrieven en lasten onder dwangsom. Dit betreft een complexe problematiek binnen een meervoudige aanpak. Hierop wordt met de beperkte middelen en menskracht, die ook in het veld beschikbaar is, zo maximaal mogelijk ingezet.

- Inzichtelijk maken van uitvoeringskosten van het beleidskader huisvesting arbeidsmigranten;

Geld

Vanuit het raadsakkoord vertaald naar het CUP.

Uitvoering

Door middel van de jaarrekening worden de kosten verantwoord. In het jaarverslag is opgenomen wat wij hiervoor hebben gedaan.

- Samenwerken met ketenpartners voor signalering en integrale controles.

Geld

Uitvoering

In 2025 zijn 36 meldingen via Meld Misdaad Anoniem en 67 meldingen via ons Meldpunt verdachte situaties ontvangen. Hiervan zijn de meldingen die samen hangen met ondermijnende criminaliteit in de Ondermijningstafel Montferland besproken. Daarnaast is ook een aantal andere meldingen in de Ondermijningstafel besproken. Hiervan is één melding dusdanig verrijkt met informatie dat op basis hiervan een integrale controle in 2025 heeft plaatsgevonden.

Openbare orde en veiligheid

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-3.843	-3.847	-3.854
Baten	11	9	16
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-3.831	-3.837	-3.838
Gerealiseerd resultaat	-3.831	-3.837	-3.838

Analyse 3e w-vraag

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de begroting 2025 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. begroting 2025	V/N
Bestuurlijke samenwerking		
<ul style="list-style-type: none"> • Het budget voor de co-financiering van initiatieven die worden aangedragen voor de Regiodeal was volledig in 2025 beschikbaar gesteld. Dit budget is ongebruikt, waardoor het een voordeel oplevert. Het bedrag wordt niet onttrokken aan de Algemene Reserve, waardoor het per saldo geen invloed heeft op het resultaat voor 2025. 	355	V
Burgerzaken		

<ul style="list-style-type: none"> Er zijn meer legesgelden afgedragen aan het Rijk voor de Basis Registratie Personen. Dat levert een nadeel op van € 101.000. Daar staat een voordeel van € 60.000 tegenover op de ontvangen rijksleges. Per saldo een nadeel van € 41.000. De lasten voor inhuur van personeel levert een nadeel op van € 90.000. Binnen de overhead levert dit een voordeel op, wat per saldo geen invloed heeft op het resultaat voor 2025. Het overige levert een nadeel op van € 22.000. 	-153	N
College van B&W		
<ul style="list-style-type: none"> De pensioenen voor het voormalig bestuur gaan in 2028 over van APPA naar ABP. Hierbij moeten ook de verplichtingen van voor 2012 worden meegenomen. Daarnaast moet de storting bij ABP voldoen aan de huidige dekkingsgraad van het ABP pensioenfonds. Ook vindt kapitaaloverdracht plaats van een aantal pensioenen. De extra storting in de voorziening Verplichtingen Pensioenen Wethouders levert een nadeel op van € 878.000. Het overige geeft een voordeel van € 13.000. 	-865	N
Diverse producten		
<ul style="list-style-type: none"> Overig 	31	V
Diverse producten bedrijfsvoering		
<ul style="list-style-type: none"> Doorbelasting uren, etc. 	-9	N
Saldo van lasten en baten	-641	N

Verplichte beleidsindicatoren

			Montferland	Montferland	Montferland	Gemeenten met 25.000 - 50.000 inwoners
Taakveld	Omschrijving	Eenheid	2023	2024	2025	2025
1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	Per 1.000 jongeren	5	7	8	9
1. Veiligheid	Winkeldiefstallen	Per 1.000 inwoners	0,3	1,5	0,4	1,2
1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	Per 1.000 inwoners	2,4	2,2	1,9	3,2
1. Veiligheid	Diefstallen uit woning	Per 1.000 inwoners	0,5	0,8	0,8	1,1
1. Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Per 1.000 inwoners	3,5	3,1	2,8	4

2.2 Ruimte

Missie

In Montferland is het prettig wonen en leven. We willen passende woningen beter beschikbaar maken. Dat doen we met aandacht voor ons unieke landschap en de natuur.

Speerpunten zijn:

- voldoende en passende woningen;
- veilige deelname aan het verkeer;
- een aantrekkelijke omgeving om te wonen en recreëren;
- duurzaamheid, klimaatadaptatie en milieu;
- economische ontwikkeling ten bate van werkgelegenheid voor onze inwoners.

Context en achtergronden

De gemeente Montferland heeft de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in het aankopen van gronden ten behoeve van woningbouw. Een groot deel van de plannen is in 2025 onherroepelijk geworden en op deze locaties is eind 2025 gestart met proefsleuvenonderzoek en het bouwrijp maken. Bij andere locaties zijn we in 2025 verder gegaan met de planvorming. Hiermee is de pijplijn voor nieuwe woningen in Montferland de komende jaren gevuld. Zo kunnen wij voorzien in de behoefte aan woningen. In al onze plannen houden we rekening met (toekomstige) uitdagingen. In de nieuwe plannen zijn vergroening, klimaatadaptatie en verduurzaming opgenomen. We hebben gezien dat het realiseren van al deze ambities druk zet op het resultaat, maar dat door optimalisaties en een gunstige markt er in veel gevallen nog wel een plus mogelijk is. In 2025 kon een overeenkomst worden gesloten die de realisatie van het centrumplan in Didam weer een stuk dichterbij brengt en is een belangrijk besluit genomen voor de realisatie van het Drieheuvelenpark in 's-Heerenberg. Bij veel van de plannen en projecten die we willen uitvoeren, hebben we te maken met netcongestie. De provincie Gelderland heeft in juli 2024 een actieplan vastgesteld met een maatregelenpakket om de netcongestie aan te pakken. Hier zijn we ook als gemeente mee aan de slag gegaan, al blijkt dat de praktijk weerbarstig is.

In 2025 is verder gewerkt aan het vergroenen van onze (openbare) ruimte. Zo hebben er op verschillende plekken groenrenovaties plaatsgevonden en zijn er zowel in het voorjaar als ook in het najaar van 2025 honderden bomen geplant in het kader van het project 2000 extra bomen. De instandhouding van de openbare ruimte heeft in 2025 een flinke en noodzakelijke inhaalslag gemaakt. Diverse wegen zijn opnieuw ingericht en/of van een nieuw wegdek voorzien. Ook heeft het verduurzamen van de openbare verlichting in 2025 een flinke vlucht genomen. Hiermee is een aanzienlijke besparing op kosten voor elektra gerealiseerd en zal ook het onderhoud aan de openbare verlichting de komende jaren gunstig uitvallen. De onderhoudsopgave voor de rest van het areaal blijft onverminderd groot. Verschillende speelplaatsen werden gerenoveerd en in december is het geactualiseerde speelbeleid vastgesteld.

De volgende (voorgeschreven) subprogramma's maken onderdeel uit van het programma Ruimte:

- Afval, riolering en milieubeheer
- Ruimtelijke ordening
- Wonen en Bouwen
- Duurzaamheid
- Cultureel erfgoed
- Groen
- Verkeer en Vervoer
- Economie
- Toerisme

Kaderstellende (beleids)nota's

De onderstaande visies, nota's en plannen zijn van toepassing op de gemeentelijke doelen en taken. In deze afzonderlijke plannen zijn eveneens doelen, voorschriften en begrotingen opgenomen. Deze maken integraal onderdeel uit van de verantwoording in deze jaarrekening. In de loop van het jaar 2025 is een aantal documenten vervangen door nieuwe versies, in die gevallen wordt het nieuwe document benoemd.

- Raadsakkoord 'Samenwerken voor de inwoners van Montferland' 2023-2026
- College Uitvoeringsprogramma (CUP) Montferland 2023 - 2026
- Omgevingsvisie "Ons Mooie Montferland"
- Nota Grip op Verandering
- Ruimte voor niet grondgebonden veehouderij (Gemeentelijke plussenbeleid)
- Notitie Ruimte voor vernieuwing in het buitengebied
- Ruimte voor goed wonen; samen koersen naar een toekomstbestendige woonomgeving (provincie Gelderland)
- Prestatieafspraken wonen Plavei en Woonzorg NL
- Woondeal 1.1
- Regionaal Programma Werklocaties
- Liemers Economische Visie
- Visie 's-Heerenberg Oost en Lengel
- Visie Historisch centrum 's-Heerenberg
- Visie Wonen, Welzijn en Zorg Montferland 2024 - 2030
- Uitvoeringskader Montferland energieneutraal 2024-2027
- Klimaatadaptatieplan Montferland 2021-2026
- Gemeentelijk Water en Rioleringsplan Montferland (2022 - 2026)
- Beleidsplan wegen (2022 - 2025)
- Groenbeleidsplan 'Waardering voor groen' (2023 - 2032)
- Beleidsplan Toegankelijkheid Openbare Ruimte (2017-2021)
- Beleidsplan Openbare Verlichting (2020 - 2024)
- Beleid Recreatie en Toerisme 2026-2031 (2025)
- Nota Grondbeleid en grondprijzenbeleid (2025)
- Woonvisie (2025)
- Integrale laadvisie (2025)
- Plaatsingsbeleid publieke laadinfrastructuur (2025)
- Parkeerbeleid Montferland (2025)
- Speelbeleidsplan 'Buitengewoon Leuk'(2025)
- Toetsingskader tijdelijke flexwoningen (2024)
- Uitvoerings- en handavingsstrategie VTH fysieke leefomgeving (2024)
- Mobiliteitsvisie Montferland (2024)
- Nota parkeernormen Montferland (2024)
- Montferlandse Aanpak Huisvesting Arbeidsmigranten (2024)
- Omgevingsvisie en -verordening Gelderland (2023)
- Akkoord van Groenlo (2023)
- Ruimtelijk kader opwekking duurzame energie (2023)

- Biodiversiteitsplan 'Ruimte voor biodiversiteit' (2022)
- Regionale Energiestrategie 1.0 Achterhoek (2021)
- Transitievisie Warmte (2021)
- Beleids- en uitvoeringsprogramma biodiversiteit provincie Gelderland (2020)
- Bomenbeleidsplan (2020)
- Beleidsplan zand- en halfverhardingswegen (2019 - 2028)
- Beleidsplan Civiele Kunstwerken (2019 - 2023)
- Economische beleidsnota tot 2030 (2018)
- Masterplan Didam (2016)
- Beleidsnotitie woningbouw op inbreidingslocaties (2016)
- Hondenbeleidsplan (2013)
- Cultuurhistorisch beleid voor Montferland (2012)
- Ruimte voor nieuwe landgoederen (2011)
- Van nieuwe naobers en brood op de plank, landschapontwikkelingsplan+ (Doetinchem, Montferland en Oude IJsselstreek, 2008)

Totaal programma 2: Ruimte

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-25.554	-30.676	-31.701
Baten	13.544	17.614	18.591
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-12.010	-13.062	-13.111
Onttrekkingen	632	3.455	2.457
Stortingen	-23	-1.826	-1.869
Mutaties reserves	609	1.629	588
Gerealiseerd resultaat	-11.400	-11.433	-12.523

Afval, riolering en milieubeheer

Wat hebben we bereikt?

- Minder restafval, zodat de gemeente kan voldoen aan de VANG-doelstelling* (Van Afval Naar Grondstof).

Indicator	Streefwaarde 2025	Werkelijk 2025
De totale hoeveelheid restafval in kilo's per inwoner daalt met 2,5 procent in 2025 ten opzichte van 2022**.	-2,5%	-1,7%***

*Doelstelling VANG: 2030 minimaal 60% van het huishoudelijk afval te recyclen. (Montferland 2022: 69,9%)

**Peiljaar 2022: 97 kg restafval per inwoner.

*** onder voorbehoud. Cijfers RDL nog niet bekend.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Opstellen van het zwerfvuilbeleid voor een schone openbare ruimte en het verminderen van illegale afvaldumping;

Geld

Er is geen extra budget aangevraagd voor het opstellen van dit nieuwe programma. Eventuele kosten voor advies kunnen worden opgevangen door vergoedingen die de gemeente Montferland ontvangt van het Rijk.

Uitvoering

In 2025 is gestart met het opstellen van het zwerfafvalprogramma, waarna in 2026 besluitvorming zal plaatsvinden over dit onderwerp.

- Uitwerken en uitvoeren van het vastgestelde afval- en grondstoffenbeleid;

Geld

Er is geen extra budget aangevraagd voor het opstellen uitvoeren van het uitvoeringsprogramma. Eventuele kosten voor advies kunnen worden opgevangen door vergoedingen die de gemeente ontvangt van het Rijk.

Uitvoering

Een advies met betrekking tot de maatregelen en aanvullend een uitvoeringsprogramma is gestart in 2025 en wordt ter besluitvorming voorgelegd aan het college in 2026. De uitvoering van de voorgestelde maatregelen wordt in 2026 en 2027 gepland.

- Voorlichting, promotie en extra communicatie rondom afvalscheiding;

Geld

Voor voorlichting en promotie is geen extra budget beschikbaar binnen de begroting.

Uitvoering

Onze website is een belangrijke informatiebron voor inwoners wanneer het gaat om afval scheiden en afvalinzameling binnen de gemeente. Onze website is up-to-date, we optimaliseren de afvalwijzer in de Montferland-app. Aandacht voor afval scheiden doen we door vaker aan te sluiten bij landelijke campagnes op onze gebruikelijke media kanalen.

- We monitoren en optimaliseren de aanbestedingsstations.

Geld

De jaarafwikkeling van Reinigingsdienst de Liemers is ten tijde van dit schrijven nog niet vastgesteld door het bestuur.

Uitvoering

Reinigingsdienst de Liemers (RDL) is verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie van de aanbestedingsstations in 's-Heerenberg en Zevenaar.

We blijven met RDL in gesprek over de dienstverlening van het aanbestedingsstation, verbetering in de afvalscheiding en de kosten van verwerking van de verschillende afvalstromen.

Riolering

Naast de acties om de hoeveelheid afval terug te dringen, hebben we in dit programma geld en activiteiten opgenomen voor de riolering. Met de activiteiten willen we zorgen voor een gezonde leefomgeving. Ook richten we ons met die activiteiten op bescherming van grondwatervoorraden, waarbij vervuiling van grondwater en oppervlaktewater wordt voorkomen. We hebben ook in 2025 de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Huishoudelijk- en bedrijfsafvalwater wordt zoveel mogelijk ingezameld en afgevoerd naar een rioolwaterzuivering van het Waterschap;

Dit is een wettelijke continue zorgtaak van de gemeente. Ook onze inzet bij afvalwaterteam Etten (bestaande uit Waterschap Rijn & IJssel en de gemeente Montferland, Doetinchem en Oude IJsselstreek) is hier onderdeel van. In 2025 is in dit kader gestart met het onderzoeken en opstellen van de ketenaanpak m.b.t. de Kaderrichtlijn Water (KRW).
- Minder hemelwater verpompen naar de rioolwaterzuivering door bij projecten hemelwater af te koppelen van de gemengde riolering;

Ten aanzien van de bestaande bebouwde omgeving hebben we in 2025 de planvoorbereiding van enkele integrale reconstructieprojecten afgerond. Het betreft onder andere 2 grootschalige projecten in Zeddum en Azewijn die de komende jaren gerealiseerd zullen worden. In deze projecten wordt hemelwater afgekoppeld en de buitenruimte klimaatrobuust ingericht.
- Knelpunten voorkomen door ruimtelijke ontwikkelingen voor te bereiden op gevolgen van klimaatverandering;

In het kader van klimaatrobuuste inrichting van de leefomgeving zijn we gestart met de integrale aanpak van knelpunten en oplossingen voor de waterketen en het watersysteem in Zeddum, Lengel en 's-Heerenberg. Dit naar aanleiding van bestaande wateroverlast en meerdere geplande nieuwbouwprojecten waaronder Vinkwijkseweg te Zeddum en Lakermaat te Lengel. In 2025 zijn de ontwerpen van 4 grote nieuwbouwlocaties in Didam, Beek, Kilder en Stokkum gerealiseerd. Deze klimaatbestendige nieuwbouwplannen worden in 2026 bouwrijp gemaakt.
- Stimuleren vergroening en vermindering verharding op particuliere percelen;

In 2025 is dit o.a. gestimuleerd door 32 subsidies Water & Groen aan inwoners binnen de bebouwde kom te verstrekken. Ook zijn 28 aanvragen Tegeltaxi goedgekeurd en zijn de Tuinrangers ingezet om 33 tuinen te vergroenen en biodiverser te maken. Daarnaast zijn honderden bomen geplant (o.a. op begraafplaatsen) in het kader van de opgave 2000 extra bomen (en struiken). Verder zijn tientallen subsidies toegekend voor de aanleg van landschapselementen en de uitvoering van biodiversiteitsplannen op particuliere terreinen in het buitengebied.
- Uitvoeren en actualiseren Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan (GWRP), waarbij we meenemen in hoeverre wij toegerust willen zijn op extreem weer; In 2025 is het hemelwaterriool in de Goudsbloemstraat (tussen de Polstraat en de Strobloemstraat) over een lengte van circa 120 meter vergroot. Dit stuk was de ontbrekende schakel voor een ter plaatse goed functionerende afvoerroute. Het GWRP wordt in 2026 geactualiseerd.
- Riolering (en andere afvalwatersystemen) op een duurzame en toekomstgerichte wijze behouden, onderhouden en verbeteren, waarbij we betreffende projecten zoveel mogelijk integraal oppakken (werk met werk maken). Ook in 2025 is op dit vlak werk met werk gemaakt door dit te combineren met de (voorbereiding van) o.a. reconstructies en woningbouwprojecten. Zie ook bovenstaande teksten (achter het tweede, derde en vijfde bolletje). Onze drukriolering in het buitengebied is dringend aan grondige renovatie toe. Deze omvangrijke klus is in 2025 opgestart en zal naar verwachting 4 jaar duren.

Afval, riolering en milieubeheer

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-10.565	-11.100	-10.957
Baten	11.036	11.551	10.866
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	470	451	-91
Onttrekkingen	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	470	451	-91

Ruimtelijke ordening

Voor dit subprogramma zijn geen specifieke doelen opgenomen. In dit (verplichte) subprogramma gaan onder andere de middelen om die besteed werden aan (begeleiding bij) het opstellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Beide instrumenten zijn verplicht onder de Omgevingswet. Dankzij deze instrumenten kan de gemeente beter zorgdragen voor een gezonde en veilige fysieke leefomgeving voor onze inwoners.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-662	-761	-768
Baten	94	219	244
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-568	-542	-524
Gerealiseerd resultaat	-568	-542	-524

Wonen en bouwen

Wat hebben we bereikt?

- Voorzien in de woonbehoefte (betaalbaar, starters) die op ons afkomt.

Indicator	Streefwaarde 2025	Werkelijk 2025
We ondersteunen de bouw van gemiddeld 150 woningen per jaar. Tenminste 60 procent van deze woningen valt in de categorie 'betaalbaar' (max. € 355.000).	150	167

We zetten in op de realisatie van gemiddeld 150 woningen per jaar. Voorsnog lukt dat goed en gaan we door met onze plannen. Er ontstond bij meerdere plannen vertraging door bezwaren. In de woonvisie actualiseerden we de totale opgave en stelden deze bij naar 2.120 woningen in de periode 2025 t/m 2034.

We werkten in de regio Achterhoek aan een regionaal afgestemde huisvestingsverordening. Doordat de concept wet Versterking regie volkshuisvesting meerdere malen werd gewijzigd en nog niet is vastgesteld werd besloten de besluitvorming van de regionale huisvestingsverordening pas in 2026 te starten.

De regionale Wonen, Welzijn en Zorgvisie regio Achterhoek is vastgesteld en ter besluitvorming aangeboden aan de gemeenteraad.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We brengen de gemeentelijke woningbouwplannen tot ontwikkeling en sturen op voortgang;

Geld

Uitvoering

De omgevingsplannen voor de (gemeentelijke) uitbreidingslocaties Didam-Oost, Didam, Kilder en Stokkum zijn vastgesteld en onherroepelijk geworden. De aanbesteding van de woningbouw heeft plaatsgevonden en in januari 2026 is de formele procedure afgerond. De omgevingsplannen voor De Lakermaat, De Lengel en Beek zijn vastgesteld en ter inzage gelegd. Voor locatie De Els is een BOPA verleend voor de bouw van 30 conceptwoningen en zijn aanvullende maatregelen genomen om vertraging als gevolg van flora en fauna te voorkomen.

- We faciliteren de bouw van gemiddeld 225 woningen per jaar, waarvan 66% betaalbaar. Van deze betaalbare woningen zijn 30% sociale huurwoningen en 10% sociale koopwoningen;

Geld

Uitvoering

Zie 'We brengen de gemeentelijke woningbouwlocaties tot ontwikkeling'. Daarnaast is gestart met het participatietraject en de ontwikkeling van de uitbreidingslocaties tweede tranche (Braamt, Didam Noordoost, Loil, en Nieuw-Dijk). Het betreft ca. 575 woningen.

- We faciliteren de bouw van voldoende woningen voor ouderen en aandachtsgroepen en starten met de realisatie van acties uit het uitvoeringsprogramma 'Visie Wonen, Welzijn en Zorg Montferland 2024-2030';

Geld

Uitvoering

- We faciliteren en ondersteunen 'Collectief Particulier Opdrachtgeverschap' in 2025 en 2026;

Geld

Uitvoering

Met ondersteuning van het Versnellingsteam woningbouw van de provincie is een CPO traject uitgewerkt voor de uitbreidingslocaties Didam-Oost, Kilder en Stokkum. In een aantal bijeenkomsten zijn geïnteresseerden nader geïnformeerd. Helaas heeft dit niet geleid tot voldoende aanmeldingen om daadwerkelijk te kunnen starten met de uitvoering. De mogelijkheden om hier een vervolg aan te geven in 2026 worden onderzocht.

- We onderzoeken de mogelijkheden om de slaagkansen van starters op de woningmarkt te verbeteren en de doorstroming van oudere inwoners naar een passende woning te stimuleren;

Geld

Uitvoering

Onze aanvraag voor de inzet van een verhuiscoach werd afgewezen door de provincie. Met Plavei zijn afspraken gemaakt over de toewijzing van woningen met voorrang voor 65-plussers. In 2026 organiseren we voor de uitgifte van onze nieuwbouw op de uitbreidingslocaties in Didam-Oost, Kilder en Stokkum een lokale woonmiddag. Om de slaagkansen van starters op de koopmarkt te verbeteren stelde de raad € 750.000 ter beschikking ten behoeve van de starterslening.

- We verstrekken startersleningen;

Geld**Uitvoering**

In 2025 is de regeling starterslening geactualiseerd en vastgesteld door de raad. Het aantal aanvragen voor startersleningen stijgt en in 2025 werden 17 startersleningen toegekend.

- We werken de visie 's-Heerenberg Oost en Lengel uit in concrete (woningbouw)plannen voor 'De Bongerd' en het 'Drieheuvelenpark'.

Geld**Uitvoering**

De raad heeft ingestemd met het plan voor het Drieheuvelenpark en geld ter beschikking gesteld om het kruispunt Oude Doetinchemseweg en Drieheuvelenweg gelijkvloers te maken. Voor de ontwikkeling van locatie De Bongerd is gemeente in gesprek met eigenaren en de Lidl en werd een WVG gevestigd op dit gebied.

- We zijn bezig met de realisatie van alternatieve woonvormen, bijvoorbeeld voor de locatie van de voormalig VVL-velden in Lengel;

Geld**Uitvoering****Wonen en bouwen**

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-2.619	-4.109	-3.947
Baten	2.157	3.071	2.508
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-462	-1.038	-1.439
Gerealiseerd resultaat	-462	-1.038	-1.439

Duurzaamheid**Wat hebben we bereikt?**

- Meer woningen met energielabel B of hoger.

Indicator	Streefwaarde 2025	Werkelijk 2025
60 procent van de woningen heeft in 2026 energielabel B of hoger.	58%	58,3%

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Aanpak energiearmoede: onder andere door de tijdelijke isolatiesubsidieregeling te promoten;

Geld

Naar verwachting binnen budget, en loopt door tot en met 2027. Dit betreft rijks geld vanuit Spuk Energiearmoede .

Uitvoering

Aanpak Energiearmoede loopt door tot en met 2027. Dit is niet in 2025 afgerond. Voor 2026-2027 is een nieuw actieplan opgesteld, inclusief nieuwe isolatiesubsidieregeling voor deze doelgroep.

- Regionale aanpak voor de uitvoering van het Nationaal Isolatieprogramma (energiebesparing);

Geld

Naar verwachting binnen budget. Loopt nog door t/m 2028. Zijn rijks gelden vanuit de Spuk Lokale aanpak Isolatie.

Uitvoering

De uitvoering van het Nationaal Isolatieprogramma loopt nog door tot en met 2028.

- Uitvoering warmtetransitie: we werken aan aardgasvrije woningen en energiebesparing;

Geld

Er wordt verwacht op korte termijn binnen het budget te blijven. De kosten worden vooral gedekt door geld van de Rijksoverheid en de Provincie. Het is nog niet duidelijk welke middelen er op de (middel)lange termijn beschikbaar zijn en hoe deze ons kunnen helpen onze doelen te bereiken.

Uitvoering

Hier is de gemeente de komende 25 jaar nog wel mee bezig. Het wordt niet dit jaar afgerond. De overgang naar aardgasvrij is ingewikkeld en kost veel tijd, inzet en middelen. Op dit tempo wordt het doel om in 2050 aardgasvrij te zijn, niet behaald. Wel worden goede stappen gezet in energiebesparing in gebouwen met behulp van alle beschikbare rijksmiddelen.

- Uitvoeringskader Energieneutraal Montferland 2024-2027 uitvoeren en projectagenda jaarlijks vaststellen;

Geld

Uitvoering

Uitvoeringskader 2024-2027 en Projectagenda 2025 zijn vastgesteld. Monitoringsverslag 2025 en nieuwe projectagenda 2026 volgen in het eerste kwartaal van 2026.

- We houden overzicht op provinciale en landelijke subsidieregelingen die we kunnen inzetten;

Geld

Er wordt verwacht op korte termijn binnen het budget te blijven. Dit komt omdat de uitvoering van de energietransitie voornamelijk wordt gefinancierd met geld van de Rijksoverheid en de Provincie. Elk jaar wordt gekeken hoeveel geld er nog beschikbaar is uit deze verschillende bronnen.

Uitvoering

Er wordt in ruime mate gebruik gemaakt van subsidieregelingen van de Rijksoverheid en Provincie.

- Wijkaanpak: energie besparen op wijk- en buurtniveau.

Geld

Uitvoering

Het project is opgestart in Q4 2024 en heeft een vlucht genomen in 2025. In Zeddam is de warmtefoto-actie zo goed als afgerond. In Beek, Stokkum en Azewijn is deze opgestart en wordt de actie tijdens het stookseizoen uitgevoerd. Daarna wordt het project in Q2 2026 afgerond.

Duurzaamheid

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-999	-449	-690
Baten	651	0	0
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-348	-449	-690
Gerealiseerd resultaat	-348	-449	-690

Cultureel erfgoed

Cultureel erfgoed

Dit subprogramma richtte zich op de duurzame instandhouding van cultureel erfgoed. De activiteiten binnen dit programma gingen over:

- Behoud door ontwikkeling;
- Versterken (beleefbaar maken) cultureel erfgoed.

We ondersteunden eigenaren van beschermde gemeentelijke monumenten bij de werkzaamheden om het monument in goede staat te houden. Ook ondersteunden we ze bij maatregelen om te verduurzamen. Wij deden dat in de vorm van informatie geven en (financiële) ondersteuning (de subsidieregeling instandhouding gemeentelijke monumenten). De gemeenteraad stelt jaarlijks een budget vast, dat wordt aangevuld met een subsidiebijdrage vanuit de provincie.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-153	-175	-191
Baten	0	23	23
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-153	-153	-168
Gerealiseerd resultaat	-153	-153	-168

Groen

Wat hebben we bereikt?

- We richten de leefomgeving klimaatadaptiever en biodiverser in. Klimaatadaptiever: minder hinder van hitte, droogte en minder kans op wateroverlast en overstromingen. Biodiverser: meer variatie aan planten, dieren en micro-organismen.

Indicator	Streefwaarde 2025	Werkelijke 2025
Toename van 50 ha (ten opzichte van 2023)* dat in 2026 minder gevoelig is voor extreem weer (hitte, droogte, wateroverlast, overstroming).	20	15

Exclusief de bomen die aangeplant zijn ihk van het 2000 bomen project.

Belangrijk te melden is dat de oorspronkelijke geplande aanpak van de wijk 's-Heerenberg-Oost in 2025, vertraging heeft opgelopen. De vertraging heeft te maken met het feit dat we eerst een beter beeld willen krijgen van de totale (onderhouds)opgave in de openbare ruimte en de mogelijke komst van een warmtenet. Dit deel van de ambities zijn daarvoor in de programmabegroting 2026 doorgeschoven naar de komende jaren.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Bij elke ruimtelijke ontwikkeling zetten we in op: 1) minimaal behoud van de bestaande landschappelijke waarden en/of bomen 2) versterking van de biodiversiteit.

Geld

Hier wordt volop ingezet maar de ambities moeten regelmatig in negatieve zin worden bijgesteld aan de hand van financiële optimalisatie van de plannen. Dit betekent in de praktijk dat minder groen en klimaatadaptief dan gewenst.

Uitvoering

Door financiële optimalisatie wordt de uitvoering soms minder groen en klimaatadaptief uitgevoerd dan gewenst.

- Bij nieuwe ontwikkelingen worden de thema's (klimaatadaptatie, biodiversiteit, gezondheid, esthetiek, recreatie en toerisme, etc) vroegtijdig in het proces meegenomen en waar mogelijk gecombineerd om de opgaven daadkrachtig op te pakken.

Geld

Hier wordt volop ingezet maar de ambities moeten regelmatig in negatieve zin worden bijgesteld aan de hand van financiële optimalisatie van de plannen. Dit betekent in de praktijk dat minder groen en klimaatadaptief dan gewenst.

Uitvoering

Bij de eigen ontwikkelingen is dat het geval; bij particuliere ontwikkelingen schort het aan de tijdigheid nog wel eens. Wat leidt tot gemiste kansen.

- Stimuleren van landschap en biodiversiteit door aanleg van landschapselementen en het gebruik van inheemse soorten;

Geld

Uitvoering

Wordt waar mogelijk toegepast. 11 particulieren hebben gebruik gemaakt van subsidie voor aanleg en 24 deelnemers hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om voor hun erf een biodiversiteitsplan op te stellen.

- Uitvoeren motie '2000 extra bomen (en struiken)';

Geld

Uitvoering

In 2025 zijn ruim 300 bomen geplant. Het plantseizoen 2025/2026 is nog in uitvoering.

- Uitvoeren van de gebiedsgerichte vervangingsopgave openbaar groen en bomen volgens het groenbeleidsplan;

Geld

Uitvoering

- Groenvervangingsplan 2024 (/2025) is uitgevoerd in voorjaar 2025
- Groenvervangingsplan 2025 (/2026) wordt in winter 2026 uitgevoerd.
- We evalueren het groenbeleidsplan en nemen de uitkomsten mee in de kadernota 2026.

Geld

Op grond van de evaluatie is bij de vaststelling van de begroting 2026 besloten het budget voor groenbeheer met € 100.000 te verhogen.

Uitvoering

Groen

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-3.762	-3.678	-3.590
Baten	149	167	260
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-3.613	-3.511	-3.330
Gerealiseerd resultaat	-3.613	-3.511	-3.330

Verkeer en vervoer

In 2025 namen we verschillende verkeersmaatregelen, zoals rondom de Nevelhorst in Didam en de parkeerregulering in 's-Heerenberg en Didam. Daarnaast zijn er onvoorziene investeringen geweest in het beheersbaar houden van de verkeersveiligheid in en rondom Beek, als gevolg van het sluipverkeer naar de A3. Ook vond er onderhoud plaats aan enkele wegen. Verder hebben we de huur van de parkeerplaats bij Gouden Handen en verkeerskundig advies bij (onder andere) evenementen opgenomen in dit subprogramma.

In 2025 hebben we veel verkeerskundige adviezen uitgebracht over de verschillende woningbouwplannen in de gemeente. Ook bereidden we toekomstige ingrepen voor, zoals de aanleg van doorfietsroutes, herinrichting van de Singel in Didam, of de herinrichting van Azewijn. Daarnaast schreven we aan het omgevingsprogramma mobiliteit Montferland, met een investeringsagenda om het nieuwe mobiliteitsbeleid van de gemeente tot uitvoering te brengen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-5.980	-6.407	-7.195
Baten	71	224	1.032
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-5.909	-6.183	-6.163
Gerealiseerd resultaat	-5.909	-6.183	-6.163

Economie

Wat hebben we bereikt?

- We trekken nieuwe bedrijven aan, die aansluiten bij de beroepsbevolking/werkzoekenden binnen onze gemeente. In 2025 trekken we 1% meer aan nieuwe bedrijven aan in vergelijking met het aantal nieuwvestigingen in 2023. Minimaal 40% van de werknemers is

Indicator	Streefwaarde 2025	Werkelijk 2025
Elk jaar vestigen zich circa 10 nieuwe bedrijven in Montferland.	10	75

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Economische visie herijken;

Geld

Uitvoering

In 2025 is gestart met de herijking van de economische visie. In eerste aanleg wordt een economisch beeld geschetst van de gemeente. Vervolgens zal in afstemming met de nieuwe raad in 2026 koers worden bepaald.

- Ondernemers (verenigingen) actief ondersteunen en de samenwerking versterken;

Geld

Uitvoering

Er vindt structureel, ad hoc en op verzoek overleg plaats tussen ondernemers, ondernemersverenigingen en de gemeente. Hierbij adviseert en ondersteunt de gemeente ondernemers pro-actief.

- Opstellen en uitvoeren van een plan van aanpak voor de revitalisering (opknappen) van bedrijventerreinen;

Geld

Uitvoering

In overleg met de wethouder is besloten dit onderwerp na de verkiezing weer op te pakken. Wel is reeds gestart met de herijking van de economische visie, hierin wordt revitalisering als thema meegenomen.

- Regelmatig bedrijfscontacten onderhouden vanuit bestuur en ambtelijke organisatie;

Geld

Uitvoering

Er vinden structureel (maandelijks) bedrijfsbezoeken plaats met het college bij ondernemers. Daarnaast bezoekt de bedrijfscontactfunctionaris frequent ondernemers (op verzoek en proactief).

- Structureel overleg voeren met partners zoals provincie, regio en ondernemers (verenigingen) over werkgelegenheid. De focus ligt op MKB;

Geld

Uitvoering

Het gaat hier om een doorlopend proces. Er vinden met regelmaat overleggen plaats met beschreven partners.

- Uitbreiden bedrijventerrein 's-Heerenberg.

Geld

Uitvoering

In 2025 is in afstemming met de gemeenteraad een stedenbouwkundigplan vastgesteld met ruimtelijke kaders. Daarnaast is een ontwikkelstrategie vastgesteld. In lijn met de afstemming is een ontwerp omgevingsplan ter inzage gelegd. Deze zal idealiter in 2026 ter vaststelling aan de raad worden aangeboden.

Wat hebben we bereikt?

- We knappen bedrijventerreinen op.

Indicator	Streefwaarde 2025	Werkelijk 2025
In 2027/2028 is minimaal een (deel van een) bedrijventerrein opgeknapt/gerevitaliseerd.	0	0

In 2025 is onze energie en aandacht vooral gericht op de uitbreiding van het bedrijventerrein in 's-Heerenberg. In 2025 is gestart met de herijking van de economische visie. In deze visie zal stil worden gestaan op welke wijze, qua proces, uiteindelijk moet worden gekomen tot het daadwerkelijk opknappen van bedrijventerreinen .

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Revitaliseren bestaande bedrijventerreinen door onderzoeken subsidiemogelijkheden, overleg met partners en opstellen van een plan van aanpak;

Geld

Uitvoering

In de economische visie zal worden ingegaan op het proces hoe we concreet komen tot het opknappen van bedrijventerreinen en welke stakeholders hierbij betrokken moeten worden. In 2025 is gestart met het herijken van deze economische visie. Aandacht zal uitgaan naar beschikbare subsidies.

- Verduurzamen van bedrijventerreinen opnemen als mogelijk een project in het nieuwe Uitvoeringsprogramma en de bijbehorende projectagenda Montferland energieneutraal 2024-2027.

Geld

.

Uitvoering

Bij het opknappen (revitalisering) van de bedrijventerreinen is verduurzaming een belangrijk onderdeel. Dit zal integraal onderdeel uitmaken van het opknappen van bedrijventerreinen.

Economie

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-285	-301	-301
Baten	29	29	24
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-256	-272	-278
Gerealiseerd resultaat	-256	-272	-278

Toerisme

De evaluatie van het voormalige Recreatie en Toerismebeleid (R&T-beleid) uitgevoerd door Bureau Buiten, alsmede het Rekenkamerrapport, hebben er aan bijgedragen dat het vorige beleid herijkt werd. In juni 2025 is het R&T-beleid 2026 - 2031 vastgesteld door de gemeenteraad. Dit houdt onder meer in dat de kwaliteiten van Montferland onder het sterke merk 'Achterhoek' worden gepromoot. Ambtelijk en bestuurlijk zijn we aangesloten bij de Vrijetijdsagenda Achterhoek: een samenwerking tussen de gemeenten in de Achterhoek. Kwantitatieve doelstellingen zijn aangevuld met kwalitatieve kernthema's. Een uitvoeringsagenda geeft houvast om acties en projecten te kunnen realiseren.

Via EMOJI werd de samenwerking met de gemeente Oude IJsselstreek en Emmerich versterkt. Zo worden projecten die vanuit Emmerich worden opgezet, bijvoorbeeld in 's-Heerenberg, uitgevoerd.

In samenwerking met Team RO&E is gewerkt aan het creëren van mogelijkheden om kansen voor initiatieven op gebied van recreatief toeristische verblijfsmogelijkheden te verruimen.

De visie van de Nevelhorst is opgesteld en door de gemeenteraad ter kennisgeving aangenomen. Deze visie geeft weer hoe de Nevelhorst zich zou kunnen ontwikkelen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-426	-327	-328
Baten	0	0	0
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-426	-327	-328
Gerealiseerd resultaat	-426	-327	-328

Analyse 3e w-vraag

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de begroting 2025 na wijziging worden hierna toegelicht.

	T.o.v. begroting 2025	V/N
Afvalverwijdering en -verwerking		
<ul style="list-style-type: none"> De bijdrage aan de RDL (Reinigingsdienst de Liemers) is € 57.000 hoger geweest dan geraamd. De kosten van de aanbestedingsstations zijn gestegen door de hogere verwerkingskosten van een aantal op de aanbestedingsstations aangeboden afvalstromen. Ook de verdere stijging van de hoeveelheid grof huishoudelijk restafval veroorzaakt de kostenstijging. Een hogere vergoeding van Verpact voor ingezameld PMD (plastic, metaal en drankkartons), papier en glas dan geraamd heeft geleid tot een voordeel van € 68.000. 	38	V

<ul style="list-style-type: none"> Op het onderdeel afvalverwerking bedraagt het voordeel € 97.000 als gevolg van de nieuwe overeenkomst met de afvalverwerker voor fijn huishoudelijk afval vanaf 1 april 2025. Er is ook minder gft-afval ingezameld ten opzichte van 2024 (minus 7%) en minder restafval bij particulieren (minus 5%). Tenslotte is de opbrengst afvalstoffenheffing € 58.000 lager dan geraamd. Dit komt met name doordat is gebleken dat niet alle ledigingen van restafval in de registratie van belastingen terecht zijn gekomen met als gevolg dat het in rekening brengen van de variabele heffing over 2025 niet goed is verlopen. Het financiële nadeel hiervan bedraagt circa € 70.000 als gemiste inkomsten. De overige kleine afwijkingen bedragen per saldo een bedrag van € 12.000 nadeel ten opzichte van de begroting. 		
Grondexploitatie industrieterreinen		
<ul style="list-style-type: none"> Voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid. Zowel winstnemingen als mutaties in (verlies)voorzieningen zijn verrekend met de reserve grondexploitatie. 	-23	N
Grondexploitatie (woningen)		
<ul style="list-style-type: none"> Voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid. Zowel winstnemingen als mutaties in (verlies)voorzieningen zijn verrekend met de reserve grondexploitatie. 	1.400	V
Milieu algemeen		
Het voordeel op dit beleidsterrein bedraagt € 353.000. Dit voordeel bestaat uit de volgende onderdelen:		
<ul style="list-style-type: none"> Op het onderdeel duurzaamheid bedraagt het voordeel € 106.000. De uitgaven voor Energie besparen door te ontzorgen zijn € 30.000 lager dan begroot. Deze uitgaven vinden in 2026 nog plaats. Omdat de uitgaven worden gedekt middels een onttrekking aan de algemene reserve verloopt dit voor deze jaarrekening budgettair neutraal. Daarnaast is er een voordeel van € 62.000 op de beheersvergoedingen/rente Rekening Courant leningen aan SVn (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten). De overige verschillen op dit onderdeel bedragen € 14.000 voordelig. De SPUK CDOKE (Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid) levert hier een voordeel op van € 260.000 omdat de inkomsten hier wel zijn geboekt en de lasten op programma 50 Bedrijfsvoering). De overige verschillen op dit onderdeel zijn € 13.000 nadelig. 	353	V
Omgevingswet		
<ul style="list-style-type: none"> De leges omgevingswet zijn € 26.000 hoger dan geraamd omdat er in de laatste maanden van het jaar meer aanvragen zijn binnengekomen dan waar we vanuit zijn gegaan bij de eindejaarswijziging. Daarnaast zijn de lasten € 7.000 lager dan geraamd. 	33	V
Openbaar Groen en Natuur		
<ul style="list-style-type: none"> Ten opzichte van de begroting 2025 bedraagt het voordeel € 170.000. Dit voordeel is mede een gevolg van verminderde personele capaciteit (voor een bedrag van € 84.000). Hierdoor zijn werkzaamheden minder of niet uitgevoerd. Daarnaast zijn gronden verkocht in december en niet begroot, wat een voordeel van € 29.000 oplevert. De opbrengsten voor natuur-en landschapsontwikkeling zijn € 57.000 hoger dan geraamd als gevolg van de verkoop van landbouwgrond nabij de Kruisallee in Wijnbergen. Dit is een incidentele baat in 2025. De reserve Openbaar Groen heeft de maximale omvang van € 300.000 bereikt conform de nota Reserves en voorzieningen. Om die reden kan geen nieuwe toevoeging worden gedaan. 	170	V
Riolering		
<ul style="list-style-type: none"> Ten opzichte van de begroting bedraagt het nadeel € 581.000. Zoals bekend loopt het onderdeel riolering budgettair neutraal door de jaarrekening, omdat het voordeel wordt verrekend met de reserve riolering c.q. de voorziening riolering (artikel 44 lid 2). 	-581	N

<ul style="list-style-type: none"> De berekening voor de kostendekking riolering komt in 2025 uit op een nadeel van € 592.000. Dit is een berekening van de opbrengsten uit rioolheffing minus de lasten die worden toegerekend aan riolering. Dat kunnen ook lasten zijn die op andere producten binnen deze jaarrekening zijn verantwoord. Het nadeel door lagere opbrengst vanuit rioolheffing (€ 440.000) en een gedeelte van het overige tekort (€ 51.000) is verrekend met de reserve, waarna de reserve uitgeput is. De lagere opbrengst is met name het gevolg van een natte zomer. De rest van het nadeel door hogere uitgaven (€ 101.000) is verrekend met de voorziening (van derden verkregen middelen). Daarmee wordt het tekort van € 592.000 gedekt uit de reserve (€ 491.000) en voorziening (€ 101.000). 		
Stads- en dorpsvernieuwing		
<ul style="list-style-type: none"> In de begroting 2025 is uitgegaan van een verkoop van de oude gemeentehuis locatie. De overdracht hiervan heeft niet in 2025 plaatsgevonden. Hierdoor ontstaat een nadeel van € 1.385.000. Bij de programmakosten voor 's-Heerenberg-Oost Kijkt Vooruit is een totaal voordeel te zien van € 322.000. Dit moet worden verrekend met het nadeel van € 105.000 wat hieronder wordt benoemd bij het onderdeel 'Diverse producten bedrijfsvoering'. De uitgaven worden gedekt door een onttrekking aan de Algemene Reserve. Het voordeel van de lagere lasten wordt dus gecompenseerd door een lagere onttrekking aan de reserve. Hierdoor is het budgettair neutraal voor de jaarrekening. De hoofdmoot van de werkzaamheden had en heeft betrekking op deelprojecten "Bongerd" en "Drieheuvelenpark". Voor deze projecten wordt gewerkt met voorbereidingskosten die uiteindelijk in de grondexploitatie en/of een anterieure overeenkomst landen. De coördinatie van het programma an sich kon in 2025 uiteindelijk met veel minder (externe) uren toe dan op voorhand ingeschat. Dit is dan ook aanleiding geweest om de programmastructuur af te schalen en afscheid te nemen van de externe programmamanager. De begroting voor 2026 en verdere jaren wordt hier overeenkomstig op aangepast. Daarnaast wachten we met de vergroeningsopgave tot er meer duidelijk is over het warmtenet en de onderhoudsopgave in de openbare ruimte. Het overige levert een voordeel op van € 9.000. 	-1.054	N
Verkeer en vervoer		
<ul style="list-style-type: none"> Ten opzichte van de begroting bedraagt het voordeel € 38.000. De lasten zijn € 437.000 hoger dan geraamd. Hier staan baten tegenover vanuit specifieke uitkeringen (€ 201.000) en een subsidie voor de aanleg van bushaltes (€ 274.000), waardoor de baten € 475.000 hoger zijn dan begroot. 	38	V
Wegen, straten en pleinen		
<ul style="list-style-type: none"> Ten opzichte van de begroting bedraagt het nadeel € 17.000. Dat heeft meerdere oorzaken: Vanuit het gemeentefonds is € 150.000 ontvangen voor natuurbrandpreventie. Dit budget is in 2025 niet gebruikt en overgebleven. In 2026 wordt het budget opnieuw aangevraagd in de Bestuursrapportage 2026. De vergoeding voor ontgravingen in gemeentegrond is € 70.000 lager dan de lasten voor deze ontgravingen. Dat zorgt voor een nadeel. Om die reden wordt het totale saldo aan de egaliseringsreserve Degeneratiekosten onttrokken: € 52.000. Het budget voor berm, sloten en afwatering is met € 37.000 overschreden. Door de wateroverlast in de winter van eind 2024, begin 2025 moet extra onderhoud worden gedaan aan berm, sloten en afwatering. De berm, sloten zijn verlaagd voor betere afwatering van de wegen, de duikers zijn vrijgemaakt, houten begroeiingen zijn verwijderd en sloten zijn dieper gemaakt. Het onderdeel openbare verlichting kent een nadeel van € 108.000. Voor het grootste deel komt dit door hogere energielasten (€ 69.000), onder andere door hogere kosten voor vastrecht. Daarnaast zijn er hogere lasten door achterstallig onderhoud aan schilderwerk aan houten lichtmasten en door een duurder onderhoudsbestek. Als laatste is er minder schadevergoeding ontvangen dan begroot. Het overige levert een voordeel op van € 48.000. 	-17	N

Wonen en bouwen				
<ul style="list-style-type: none"> Ten opzichte van de begroting bedraagt het voordeel € 724.000. Dit komt door de ontvangst van ontvangst van middelen uit de specifieke uitkering Realisatiestimulans (€ 784.000). Deze inkomsten zijn toegevoegd aan de reserve Grondexploitatie, zodat het wordt benut voor het doel van de specifieke uitkering: woningbouw. Door de toevoeging aan de reserve heeft dit geen invloed op het resultaat. Op het onderdeel Woningen en Woonwagens zorgen extra kosten in verband met een sanering voor de verkoop van een woning ervoor dat een nadeel ontstaat van € 28.000. Het overige levert een nadeel op van € 32.000. 			724	V
Diverse producten				
<ul style="list-style-type: none"> Overig 			7	V
Diverse producten bedrijfsvoering				
<ul style="list-style-type: none"> Doorbelasting uren, etc. Het verschil ten opzichte van de begroting betreft de ureninzet voor grondexploitaties voor industrieterreinen (€ 35.000) en woningbouw (€ 645.000), die niet zijn geraamd. Deze worden verrekend met de reserve grondexploitatie, dus budgettair neutraal voor de jaarrekening. Bij 's-Heerenberg-Oost Kijkt Vooruit is een nadeel te zien van € 105.000. Dit moet worden verrekend met het voordeel van € 322.000 die hierboven wordt genoemd bij het onderdeel 'Stads- en dorpsvernieuwing'. Op het taakveld duurzaamheid bedraagt het nadeel € 346.000. Dit betreft de doorbelasting uren die bij de afwikkeling van de SPUK CDOKE ten laste van deze specifieke uitkering zijn gebracht. Voor het onderdeel Gelderse Verduurzaming Gelderse Proeftuin (Bloemenbuurt) is voor € 5.000 meer aan uren toegerekend dan geraamd. 			-1.136	N
Saldo van lasten en baten			-48	N

Verplichte beleidsindicatoren

			Montferland	Montferland	Montferland	Gemeenten met 25.000 - 50.000 inwoners
Taakveld	Omschrijving	Eenheid	2023	2024	2025	2025
3. Economie	Functiemenging	Percentage	51,1	50,7	50,7*	50,7*
3. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	Per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar	148	156	156*	182,6*
7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	Kg per inwoner	102	99	99*	116*
7. Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	Percentage	geen data	geen data	geen data	geen data
8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	x €1.000	282	295	322	397
8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	Per 1.000 woningen	8,4	2,5	2,5*	7,2*
8. Vhrosv	Demografische druk	Percentage	76,8	77	77,4	80,2
8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Euro	790	847	885	960
8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Euro	962	1022	1.069	1050

* Vergelijking gebaseerd op 2024, omdat de gegevens van 2025 nog niet beschikbaar zijn

2.3 Sociaal

Missie

In Montferland kan iedereen meedoen. Dit willen we vanuit onze visie op het Sociaal Domein in al onze kernen realiseren door:

- gezond samenleven te versterken, door mensen te verbinden;
- bestaanszekerheid te bieden, door onzekerheid te verminderen;
- kansengelijkheid te vergroten, door ongelijk te investeren.

Samen met onze verschillende samenwerkingspartners, het lokale verenigingsleven en uiteraard vele inwoners zelf willen we ervoor zorgen dat:

- er speciale aandacht is voor onze kwetsbare inwoner. Daarbij willen we als regisseur problemen laagdrempelig en zo vroeg mogelijk aanpakken. Dat doen we in samenspraak met ons voorliggend veld.
- we bijdragen aan een inclusieve samenleving waar iedereen ertoe doet en van waarde is ongeacht verschillen;
- via cultuureducatie meer jongeren in contact laten komen met culturele activiteiten. Dit zodat meer jongeren hun creatieve competenties ontwikkelen;
- meer jongeren een startkwalificatie behalen en daarmee hun kansen op de arbeidsmarkt blijvend vergroten;
- inwoners van Montferland zich sportief en gezonder ontwikkelen en dit ook blijven;
- jongeren en oudere inwoners met behoefte aan hulp en ondersteuning deze zoveel mogelijk in een vroegtijdig stadium en in de eigen vertrouwde omgeving ontvangen. Daarbij kunnen ze zo lang mogelijk genieten van hun zelfstandigheid. Daardoor kunnen al onze inwoners zoveel mogelijk zelfstandig meedoen in de Montferlandse samenleving;
- meer inwoners zolang als mogelijk zelfredzaam zijn en blijven door het versterken van een brede sociale basis, waarbij zowel jong als oud een beroep kan doen op een gevarieerd en rijk cultureel, sportief en welzijnsaanbod;
- (tijdelijk) kwetsbare inwoners zich welkom voelen in het verenigingsleven en worden ondersteund bij hun deelname aan de samenleving;
- iedere inwoner zich in de directe leefomgeving thuis voelt en op straat en in onze kernen zich veilig voelt in Montferland.

Context en achtergronden

Jeugd

Met de meeste jongeren in Montferland gaat het goed. Een aantal jongeren heeft (tijdelijk) extra steun en stimulans nodig. Ons preventieve aanbod bestaat uit sportieve, welzijns- en culturele activiteiten. Daarnaast kopen we al jaren verschillende vormen van jeugdzorg in. De coronajaren werken nog steeds door in onze samenleving: een aanzienlijk deel van de jongeren voelt zich eenzaam en/of heeft psychosociale klachten. Er is aanbod aan hulp, maar de wachtlijsten zijn lang en de jeugdzorg blijft nog steeds op onderdelen overvol.

In 2025 hebben we jongeren zoveel mogelijk ondersteund via het voorliggende veld — het algemene aanbod in de wijk zonder indicatie. Scholen organiseerden culturele en sportactiviteiten en de jeugdgezondheidszorg bood verschillende programma's om de weerbaarheid te versterken. Door jeugd vroeg geestelijk en sportief te stimuleren voorkomen we dat een deel later extra zorg nodig heeft. Voor jongeren met meerdere problemen of uit een kwetsbare gezinssituatie is er altijd jeugdzorg beschikbaar. Ouders en opvoeders krijgen waar nodig extra ondersteuning: veel jeugdzorg blijkt het gevolg van problemen bij de ouders. Onze inzet is er steeds meer op gericht om de oorzaak aan te pakken en niet het gevolg.

Onderwijs

Een goede beheersing van de Nederlandse taal en andere vaardigheden is een voorwaarde om mee te kunnen doen in de samenleving. In onze gemeente zien we dat een relatief groot deel van de autochtone inwoners laaggeletterd is: ze kunnen niet goed lezen, schrijven en/of rekenen. Ook een toename van het aantal gezinnen met een migratieachtergrond draagt hieraan bij. We spannen ons in om achterstanden te verkleinen. Dat geldt voor zowel leer- en taalachterstanden, als voor sociaal emotionele achterstanden. Met ons onderwijsachterstandenbeleid zetten we ons in om kansengelijkheid te creëren als inwoners de aansluiting in de samenleving dreigen te verliezen. Elke (jonge) inwoner moet kunnen meedoen.

We werken samen met netwerkpartners om de educatieve doorgaande leerlijn te versterken. Uitgangspunt is talentontwikkeling waarmee jongeren hun startkwalificatie halen. Een startkwalificatie is een diploma havo, vwo, mbo niveau 2 of hoger. Met een startkwalificatie vergroten jongeren blijvend hun kansen op de arbeidsmarkt. Door de instroom van vluchtelingen en ontheemden wordt het behouden van de huidige streefwaarde bij de startkwalificatie wel een stevige uitdaging.

Een ander doel is steeds meer ouders te betrekken bij de ontwikkeling van hun kinderen. We willen voor kinderen en jongeren een rijke leer- en ontwikkelomgeving maken. Door de realisatie van het Integraal Kind Centrum (IKC) in 's-Heerenberg zorgen we voor een integratie van alle inwonersgroepen in 1 (school)gebouw. Alle leerlingen uit 's-Heerenberg, Lengel en Stokkum krijgen in dit nieuwe schoolgebouw eigentijds onderwijs. In het gebouw zijn aanvullende voorzieningen zoals de bibliotheek, de kinderopvang en het consultatiebureau aanwezig.

Cultuur

Het is belangrijk dat kinderen al op jonge leeftijd in contact komen met culturele activiteiten. Wetenschappelijk is aangetoond dat deze activiteiten een positieve invloed hebben op de ontwikkeling van kinderen. Zelfs het IQ wordt erdoor verhoogd. Daarnaast zijn culturele activiteiten van belang omdat kinderen er anderen ontmoeten en hun sociale vaardigheden ontwikkelen. Cultuur is uiteraard ook van belang voor de volwassen inwoners. Doordat inwoners elkaar bij culturele activiteiten ontmoeten, ontstaat er meer sociale samenhang en kunnen we eenzaamheid voorkomen. Voor alle kunstwerken in de openbare ruimte is in 2025 een meerjarenonderhoudsplan vastgesteld.

We vinden het belangrijk om de sociale basisstructuur binnen de verschillende kernen te behouden en versterken. Daarom faciliteren en stimuleren wij het verenigingsleven en dorpshuizen. Wij ondersteunen hen bij het maken en borgen van dorpsvisies en dorpsplannen of de realisatie van een dorpshuis. De initiatiefnemers doen het vooral samen met: dorpsbewoners, verenigingen, fondsen, gemeente en de provincie Gelderland. Zo zorgen we voor korte lijnen, heldere verwachtingen en een realistisch financiële kader.

Sport en volksgezondheid

Inwoners met een goede gezondheid kunnen langer zelfstandig de regie houden over hun eigen leven. Daardoor zijn ze minder afhankelijk van eventuele (dure) zorg. Eigen regie kunnen houden geeft meerwaarde aan het eigen leven én aan dat van een ander. We gaan uit van 'voorkomen is beter dan genezen'. We zetten in op bewegen, gezonde leefstijl en sport om positieve maatschappelijke effecten te bereiken. We hebben een taak als het gaat om gezondheidspreventie. Het is belangrijk om een breed lokaal sportief aanbod te realiseren en te houden. We zetten in op goede voorlichting en projecten die een gezonde leefstijl stimuleren.

In Montferland hebben relatief meer inwoners een ongezonde leefstijl en slechtere gezondheid dan gemiddeld in Nederland. Inwoners met een hoge sociaaleconomische status (SES) worden gemiddeld zeven jaar ouder en zijn ongeveer vijftien jaar langer gezond dan inwoners met een lage SES. Iedereen verdient een kans op een goede gezondheid. Daarom richten we ons extra op wijken met een lagere SES om deze gezondheidsverschillen te verkleinen.

We besteden aandacht aan inwoners met lage gezondheidsvaardigheden — mensen die moeite hebben met het vinden, begrijpen en gebruiken van informatie over gezondheid — en aan nieuwkomers zoals vluchtelingen en statushouders. Veel inwoners vinden het lastig om informatie over gezondheid, voeding en sport te vinden of om de weg te vinden in zorg en hulpverlening. Waar mogelijk ondersteunen onze sociale teams, het welzijnswerk en lokale verenigingen hierbij.

In 2023 is het subsidiebeleid herzien: de gemeente ondersteunt veel lokale organisaties en verenigingen om een gevarieerd sportief en cultureel aanbod in de kernen te behouden. Subsidies worden ingezet voor preventie en via programma's als het Gezond Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorg Akkoord (IZA). De Beweeg- en Gezondheidsnota 2025–2030 en de vernieuwde visie Sociaal Domein (2025) geven richting aan onze acties voor de komende jaren.

Maatschappelijke ondersteuning

Montferland groeit: het leerlingaantal neemt toe door de nieuwbouw in onze gemeente en de komst van nieuwe Nederlanders. Tegelijkertijd zien we ook een stevige vergrijzing: de groep inwoners van 75 jaar en ouder groeit de komende jaren extra hard. Dat betekent een extra beroep op de Wmo-zorg. Daarom willen wij goede woonplekken dichtbij voorzieningen voor iedereen behouden en waar mogelijk realiseren. Ons doel: onze inwoners blijven zo lang mogelijk meedoen en ze voelen zich gezond en veilig in hun eigen omgeving. In 2024 is hiervoor de visie Wonen, Welzijn en Zorg met een jaarlijks uitvoeringsprogramma vastgesteld.

Werk en inkomen, minimabeleid, schuldhulpverlening en nieuwkomers

De vraag van werkgevers naar nieuwe medewerkers blijft mede door uitstroom van medewerkers/vergrijzing hoog. Wel is er vaak sprake van een mismatch tussen vraag en aanbod. Daarmee bedoelen we dat werkzoekenden niet de opleiding/kennis, ervaring of vaardigheden hebben die een werkgever vraagt. De werkgever kan de juiste medewerker niet vinden, de werkzoekende vindt niet de passende baan. Veel inwoners van Montferland met een bijstandsuitkering hebben moeite een passende baan te vinden. Of ze hebben moeite om te werken. Ze hebben een 'afstand tot de arbeidsmarkt'. Voor de gemeente is het een uitdaging deze mensen naar passend werk te begeleiden en ze aan het werk te houden. Daarnaast verblijven er meer vluchtelingen met een verblijfsvergunning in Montferland, de zogeheten statushouders. Als gemeente ondersteunen we deze nieuwe inwoners bij hun 'inburgering' in onze samenleving en met de begeleiding naar werk. De komende jaren verwachten we door diverse ontwikkelingen een toename van het aantal uitkeringen.

Kaderstellende (beleids)nota's

- Raadsakkoord 'Samenwerken voor de inwoners van Montferland' 2023 - 2026
- College Uitvoeringsprogramma (CUP)
- Verbindend Kader Sociaal Domein 2020 – 2024
- Beleidskader welzijnsvoorzieningen 2018 – 2023
- Beweeg- en Gezondheidsnota 2025 – 2030.
- Uitvoeringsagenda Achterhoek in Beweging 2020 - 2024
- Regionaal Preventie Akkoord: Gezondheid en geluk voorop in de Achterhoek 2020 - 2030
- Bestuursagenda GGD Noord en Oost-Gelderland: NOG Gezonder 2023 - 2027
- Subsidieregeling Jeugd en Onderwijs Montferland 2019
- Onderwijshuisvestingsvisie 2015 - 2023 gemeente Montferland
- Visie Muziekonderwijs Montferland 2020
- Beleidskader onderwijsachterstanden 2023 - 2027
- Convenant Cultuur & Onderwijs Gemeente Montferland 2023 - 2026
- Kadernota subsidiebeleid 2024 – 2030
- Samenwerken door elkaar te versterken 2019
- Integraal Veiligheidsbeleid 2023 - 2026
- Regionaal Risicoprofiel en Regionaal Beleidsplan 2025-2028

- De verordeningen Jeugd, Wmo, Participatiewet en Leerlingenvervoer
- Het uitvoeringsplan re-integratie en inburgering 2025
- Het beleidsplan integrale schuldhulpverlening 2020 - 2024
- Beleidskader Veranderopgave Inburgering 2021
- Regiovisie 'Samen Veilig 2024 – 2028', aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling
- Regiovisie Opvang en Bescherming 2017 en visie maatschappelijke opvang 2021
- Visie Wonen, Welzijn en Zorg, 2024 – 2030
- Visie Sociaal Domein, 2024 - 2032
- Beleidskader Onderwijsachterstanden en voorschoolse voorzieningen gemeente Montferland 2023-2027

Totaal programma 3: Sociaal

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-68.977	-80.486	-81.176
Baten	13.699	21.817	22.405
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-55.278	-58.669	-58.771
Onttrekkingen	4.181	7.582	8.751
Stortingen	-4.677	-7.387	-7.067
Mutaties reserves	-496	195	1.683
Gerealiseerd resultaat	-55.775	-58.474	-57.088

Jeugd

Wat hebben we bereikt?

- Meer jeugdigen en hun ouders maken gebruik van een voorliggende voorziening.

Indicator	Streefwaarde 2025	Werkelijk 2025
Het aantal jeugdigen en hun ouders die gebruik maken van een voorliggende voorziening neemt in 2028 toe met 1,0 procent ten opzichte van 2025.	1,0%	1,0%

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Vanuit de Hervormingsagenda sociaal domein gaan wij extra activiteiten uitvoeren.

Geld

De Hervormingsagenda wordt nader uitgevoerd maar ondanks deze hervormingsmaatregelen is er sprake van stijgende jeugdzorgkosten. De gemeente wordt gecompenseerd voor deze kosten tot 2028 maar de onzekerheid op lange termijn blijft bestaan. De financiële kaders vanuit het Rijk zijn niet altijd helder en bestaan vaak uit tijdelijke middelen die het echte probleem maskeren. Dat maakt het bouwen aan een goed voorveld lastiger.

Uitvoering

Vanuit de nieuwe visie Sociaal Domein, de aanbesteding jeugdhulp/Wmo en de Hervormingsagenda wordt de beweging naar voren gemaakt. Dwz; meer investeren en gebruik maken van algemene en voorliggende voorzieningen. Onderwijs Achterstandenbeleid, (Voor)School Maatschappelijk Werk, inzet van jongerenwerk, aanpak echtscheidingsproblematiek en investeren in opvoedingsondersteuning, waarbij het sociaal team ook zelf basishulp kan bieden. Groei zit hem niet zozeer in het bestaande aanbod van b.v. de JGZ maar meer in de nieuwe producten en dat met wisselend succes.

- Wij behouden algemene maatschappelijke voorzieningen en intensiveren waar mogelijk het aanbod.

Geld

Tijdelijke middelen vanuit IZA en Gala hebben ruimte gegeven voor uitbreiding. Voor de reguliere activiteiten waarvoor een subsidie verstrekt wordt valt op dat er sprake is van een flinke inflatie en een achterblijvende indexatie. In 2025 is men er in geslaagd dit niet ten koste te laten gaan van de uitvoering.

Uitvoering

Vanuit landelijke en lokale ontwikkelingen is aanvullende inzet noodzakelijk. In de basis ontwikkelen we nieuw aanbod binnen bestaande middelen en via de huidige subsidies. Daarnaast zijn middelen vanuit CUP, Gala en IZA aangewend. Kansrijke Start, weerbaarheid d.m.v. een bokscursus, inzet van een cursus opvoedingsondersteuning via internet zijn hier voorbeelden van.

- Wij pakken overlastgevende jeugd aan door straathoekwerk en extra jongerenwerkers in te zetten.

Geld

Een deel van de werkzaamheden van het jongerenwerk op scholen wordt door tijdelijke middelen gefinancierd. In het licht van de eisen vanuit de Hervormingsagenda waarbij de algemene voorzieningen versterkt dienen te worden om duurdere jeugdhulp te voorkomen wordt gekeken of dit gecontinueerd kan worden.

Uitvoering

In 2025 is er geïnvesteerd in de samenwerking tussen jongerenwerk van Welcom, straathoekwerkers van de gemeente, BOA's en politie. Dit heeft geleid tot contact met jongeren, zicht op de hangplekken en is er overlast voorkomen.

Jeugd

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-19.667	-20.489	-21.383
Baten	1.392	1.617	1.778
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-18.275	-18.872	-19.605
Gerealiseerd resultaat	-18.275	-18.872	-19.605

Onderwijs

Wat hebben we bereikt?

- Meer jongeren halen een startkwalificatie.

Indicator	Streefwaarde 2025	Werkelijk 2025
Het aantal jongeren met een startkwalificatie stijgt met 0,5 procent tot en met 2025 en daarna jaarlijks met 0,25% ten opzichte van voorgaand jaar.	0,50%	0,80%

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Actief onderwijsachterstandenbeleid op onze peuterspeelzalen en de OAB-basisscholen;

Geld

Activiteiten vinden plaats binnen beschikbare budget.

Uitvoering

De uitvoering, in afstemming met (voor)scholen en partners, loopt op schema. Dit wordt periodiek via het reguliere OAB-overleg afgestemd. Het bereik van peuters in Montferland is stabiel en deelname aan de peuterspeelzalen en programma's ligt boven het landelijk gemiddelde.

- Jaarlijks organiseren we de zomerschool.

Geld

De activiteiten vinden plaats binnen de beschikbare budget.

Uitvoering

De Zomerschool wordt jaarlijks in juli en augustus georganiseerd door de Bibliotheek, in samenwerking met Welcom. Doelgroep: kinderen van 6 tot 18 jaar. Daarnaast organiseren de kinderopvanglocaties met voorschoolse educatie jaarlijks de Zomerspelen voor 2- tot 4-jarige peuters.

- VoorleesExpres, Boekstartcoach op het consultatiebureau, 'Voor je en je kind' blijven inzetten om ouders te stimuleren om samen met hun kind(eren) te lezen.

Geld

Activiteiten vinden plaats binnen beschikbare budget.

Uitvoering

Uit de evaluatie blijkt dat de activiteiten in het kader van onderwijsachterstanden en gelijke kansen verlopen volgens de planning en opdracht.

Onderwijs

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-1.851	-1.832	-1.964
Baten	533	443	425
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-1.318	-1.388	-1.539
Gerealiseerd resultaat	-1.318	-1.388	-1.539

Cultuur

Voor dit subprogramma zijn geen afzonderlijke doelen vastgesteld. Ons cultuurbeleid richt zich op alle inwoners, zowel toeschouwers als deelnemers. We stimuleren jongeren om hun culturele en creatieve talenten te ontwikkelen. Dit doen we via actief cultuurbeleid in het basisonderwijs, het vroeg ondersteunen van culturele talentontwikkeling, een breed cultuuraanbod via Welcom en door subsidies te verstrekken aan het lokale verenigingsleven.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-2.072	-2.343	-2.364
Baten	174	163	168
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-1.897	-2.179	-2.196
Gerealiseerd resultaat	-1.897	-2.179	-2.196

Sport

Wat hebben we bereikt?

- De Montferlandse jeugd gaat meer bewegen.

Indicator	Streefwaarde 2025	Werkelijk 2025
Montferlandse jeugd voldoet in 2027 aan het Achterhoeks gemiddelde van de GGD NOG beweegnorm. (Stijging van 36% van de jeugdigen in 2021 naar 41% in 2028.)	38%	38%

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Bestaande sportprojecten in de kernen zetten of ontwikkelen we door.

Geld

Met het aantal kernen in Montferland, enkele grote en vele kleinere kernen blijft het altijd zoeken naar een inhoudelijke balans. Ongelijk investeren om gelijke kansen te bevorderen heeft aandacht. Waarbij wijkgericht wordt gewerkt. De inzet en doorontwikkeling past binnen de bestaande gemeente begroting en wordt daar waar nodig aangevuld vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord.

Uitvoering

Uitvoering vindt plaats conform het plan van aanpak vanuit de Beweeg- en Gezondheidsnota. Deze is in 2025 vastgesteld en wordt de komende jaren uitgerold. De gemeenteraad wordt hierover periodiek geïnformeerd. Sportbuurtwerk vindt plaats binnen de kernen. Actief Ouder Worden is opgezet in Zeddam en wordt verder uitgezet binnen de kernen.

- Preventie zien we als een belangrijk speerpunt. Bewegen en sport is een bijdrage aan een gezonde leefstijl.

Geld

De uitvoering is gebeurd met de middelen die binnen de gemeentebegroting beschikbaar zijn.

Uitvoering

Vanuit de Beweeg- en Gezondheidsnota zetten we in op preventie waarbij bewegen en sporten belangrijke thema's zijn. Het naschools programma bij de scholen is in uitvoering. De beweegmakelaar voor kinderen koppelt beweegbehoefte aan (bestaand) aanbod. Gevarieerd beweegaanbod is gerealiseerd dat aansluit bij behoeften van de samenleving. De beweegmakelaar voor volwassenen ondersteunt inwoners bij het vinden van passend beweegaanbod. Ook is er aandacht voor de unieke sporter.

- Via de nieuwe Beweeg- en Gezondheidsnota en het lokaal sportakkoord gaan we gerichte activiteiten inzetten en uitvoeren.

Geld

Uitvoering

Het plan van aanpak vanuit de Beweeg- en Gezondheidsnota is in uitvoering. Daar wordt doorgebouwd op bestaande inzet en succesvolle acties. Dit gebeurt rondom gezonde leefstijl, het mentale welbevinden en de fysieke en sociale leefomgeving. Met als doel zoveel als mogelijk inwoners zo actief en preventief mogelijk in beweging te krijgen. Ten behoeve van een optimale gezondheid.

- Voor jeugdigen van 4-13 jaar ontwikkelen en realiseren we een pumtrackbaan met een vaste locatie.

Geld

Uitvoering

De beweeg- en gezondheidsnota 2025-2030 is in 2025 vastgesteld. In het verlengde hiervan is een plan van aanpak gerealiseerd. Het plan van aanpak is vastgesteld en aangeboden aan de raad. Daarbij is ook voorgesteld om een pumtrackbaan op een vaste locatie te realiseren. In 2026 zal de realisatie van deze baan verder worden uitgewerkt.

Sport

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-4.772	-4.547	-4.562
Baten	1.373	1.447	1.595
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-3.398	-3.101	-2.967
Gerealiseerd resultaat	-3.398	-3.101	-2.967

Volksgezondheid

Wat hebben we bereikt?

- Minder alcohol, roken en drugsgebruik. Meer gezond eten en drinken van water in 2025.

Indicator	Streefwaarde 2025	Werkelijk 2025
Het aantal jonge inwoners dat alcohol heeft gebruikt, is in 2028 gedaald en daarmee gelijk aan het niveau van het Nederlands gemiddelde. (Daling van 40% van de jeugdigen in 2021 naar 31% in 2028.)	37%	37%

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Preventie-activiteiten doorontwikkelen binnen (sport)verenigingen;

Geld

Uitvoering

Het plan rondom vernieuwd naschools aanbod is gestart. Met aandacht voor kinderen waarvoor het niet van zelf sprekend is om te sporten en bewegen. Samen met JOGG-Teamfit maken we (sport)verenigingen stap voor stap gezonder. Waarbij we een gezondere omgeving realiseren met aandacht voor roken, alcohol en voeding. In samenwerking met JOGG-Teamfit zijn gesprekken gevoerd bij verenigingen om zo samen stappen te zetten richting een gezondere samenleving.

- Uitbreiden van de NIX-18-campagne;

Geld

Uitvoering

We hebben ons ingezet en blijven ons inzetten op preventie en richten ons op sportverenigingen. In het verlengde van de eerdere NIX 18 campagne bij DVC'26 krijgt dit een vervolg. JOGG Teamfit

wordt ingezet binnen de sportverenigingen om handvatten te krijgen rondom verantwoord alcohol schenken. De GGD NOG heeft interviews afgenomen binnen de verschillende Achterhoekse gemeenten om tot een regionaal preventie- en handavingsplan alcohol te komen.

- We gaan door met het voorlichtingsbeleid vanuit de GGD op alle basis- en middelbare scholen.

Geld

GGD heeft te maken gehad met financiële tegenslagen. Hierop is regionale actie ondernomen.

Uitvoering

Tot op heden worden de activiteiten die Montferland inkoopt uitgevoerd. Dit vergt overigens wel continu toezicht en aandacht, aangezien dit niet automatisch gaat. Het hoge ziekteverzuim bij de GGD zal hier mede debet aan zijn. De komende jaren wordt nauwgezet gevolgd of hetgeen Montferland voor kwetsbare inwoners heeft ingekocht, wordt uitgevoerd. Zo niet dan moet hiervoor een verrekening plaatsvinden. Besloten is om in 2026 niet te bezuinigen op de GGD.

Volksgezondheid

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-1.959	-2.463	-2.385
Baten	238	238	264
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-1.720	-2.225	-2.121
Gerealiseerd resultaat	-1.720	-2.225	-2.121

Maatschappelijke ondersteuning

Wat hebben we bereikt?

- Steeds meer 65-plussers nemen deel aan activiteiten bij stichting Welcom.

Indicator	Streefwaarde 2025	Werkelijk 2025
Het aantal 65-plussers dat deelneemt aan activiteiten bij stichting Welcom stijgt in 2028 met minimaal 2 procent ten opzichte van 2024.	0,5%	*

*Uit het jaarverslag 2025 van Welcom blijkt dat het aantal deelnemers op veel activiteiten stevig is gestegen: tot aan 150% van hetgeen is begroot. Voor: opbouwwerk, het ondersteunen van verenigingen en vrijwilligers en het begeleiden van vrijwilligerswerk is dit het geval. Welzijn op Recept is ook meer dan begroot uitgevoerd. Ook het Theater in 's-Heerenberg zit qua bezoekersaantallen in de lift. Het aantal door inwoners gestelde vragen was 4.800 (1.000 was het streefcijfer) en het aantal bemiddelingsdiensten is verdubbeld tot 180 per jaar. Ook het aantal bezoekers aan de Ontmoetingsgroepen is veel hoger dan verwacht. Tot slot is het aantal mantelzorgondersteuningsvragen gestegen tot bijna 700. Overall kan gesteld worden dat Welcom (in een vergrijzende gemeente) meer dan haar doelstelling heeft behaald.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De activiteiten van Welcom worden breed voortgezet in actieve samenwerking met onze ketenpartners om 65-plussers cultureel en creatief te activeren.

Geld

De subsidie voor Welcom en Anne-Wil is opgenomen in de budgetsubsidies.
De Huiskamer van Anne-wil is in 2025 met succes voortgezet.

Uitvoering

De activiteiten van Welcom worden breed voortgezet in actieve samenwerking met onze ketenpartners om 65-plussers cultureel en creatief te activeren.

De activiteiten van Welcom en ketenpartners zijn in 2025 voortgezet, zoals de activiteiten bij de Huiskamer van Anne-Wil. Daarnaast onder andere de projecten op het gebied van eenzaamheid en dementie zoals Piep en Kraak (ontmoetingsgroepen voor ouderen en jongeren gezamenlijk) waarbij 213 inwoners zijn bereikt. Ontmoetingsgroepen voor kwetsbaren en ouderen zijn voortgezet en worden goed bezocht.

In het najaar van 2025 is de bijeenkomst Veerkrachtig Ouder Worden georganiseerd in samenwerking met ketenpartners.

- Inwoners kunnen binnen onze gemeente naar dagactiviteiten/-opvang en inloopactiviteiten.

Geld

Financiën lopen in lijn met hetgeen is begroot.

Uitvoering

Uitvoering ligt op schema. Activiteiten zijn betrokken binnen de reguliere aanbesteding. Die ingaande 2026 start.

Bij Welcom en ook bij andere ketenpartners zijn diverse activiteiten op het gebied van inloop en opvang georganiseerd. Welcom heeft ook in 2025 weer een Doe-Mee-Markt georganiseerd. In deze markt krijgen inwoners informatie over activiteiten binnen gemeente. Welcom sluit aan bij landelijke actieweken zoals de "Week van de Oudere".

Daarnaast hebben we als gemeente tijdens de Week van de Eenzaamheid een impuls gegeven aan bestaande activiteiten van senioren zoals een gezamenlijke lunch.

In 2025 is Ons Montferland gelanceerd, een online platform waarbinnen activiteiten per kern in de gemeente Montferland worden gepubliceerd.

- Mantelzorgondersteuning en respijtzorg zetten we actief door. Ons Mentaal gezondheidsplan (in ontwikkeling) steekt concreet in op de groeiende vraag naar mantelzorgondersteuning.

Geld

Financiën lopen in lijn met hetgeen is begroot.

Uitvoering

Zowel Welcom als MEE zijn hiervoor betrokken (via een subsidie). De jaarlijkse activiteiten worden voortgezet. Waarbij continu het doel is om meer mantelzorgers te bereiken.

In 2025 zijn de jaarlijkse activiteiten voortgezet. Dit is een doorlopend proces. Regionaal is er aandacht besteed aan het bundelen van krachten voor gezamenlijk aanbod ten behoeve van mantelzorgondersteuners.

- Voor ouderen met (beginnende) cognitieve problematiek is laagdrempelige opvang mogelijk mede om mantelzorgers te ontlasten.

Geld

In de uit te werken projecten vanaf 2026 zal moeten blijken of er afdoende budget voor deze activiteiten beschikbaar is.

Uitvoering

Binnen Montferland zijn hiervoor een aantal activiteiten beschikbaar. zoals de Huiskamer van Anne-Wil. Daarnaast worden vrijwilligers ingezet om mantelzorgers in de thuissituatie te ontlasten. Het aanbod willen we de komende jaren verbreden, onder andere door te onderzoeken welke activiteiten we collectief kunnen aanbieden.

Andere voorzieningen die hierop inspelen bij Welcom zijn: Het Breincafe, Dementiecafe, Respijtzorg. Het Mantelzorgcafe (in samenwerking met de casemanagers dementie).

Mantelzorgaanbod wordt daarnaast in regionale samenwerking ontwikkeld. Zodat gebruik gemaakt wordt van elkaars expertise en lokaal aanbod aangevuld kan worden met regionaal aanbod.

- Welzijns- en zorgactiviteiten worden beter vindbaar en zichtbaar: via website, de lokale media en via bijeenkomsten. Regionaal werken wij aan een mentaalgezondheidsnetwerk met een daarbij behorend platform.

Geld

Uitvoering

De website van Welcom is de afgelopen periode geactualiseerd. Zodoende zijn activiteiten beter vindbaar. In 2026 moet de gemeentelijke website, voor wat betreft het onderdeel Sociaal Domein, opgeschoond. Ook in lijn met uitgangspunten aanbesteding Sociaal Domein Achterhoek en de Hervormingsagenda.

Welcom is daarnaast zichtbaar door foldermateriaal dat gratis beschikbaar wordt geteld bij huisartsenpraktijken, bibliotheken, dorpshuizen etc. Welcom neemt deel aan regionale professionele netwerken (bijvoorbeeld samenwerking met de eerste lijn en lokale initiatieven zoals de themamiddag Krachtig Ouder Worden.

Verder is Welcom in de kernen zichtbaar onder andere met opbouwwerkers.

Daarnaast worden activiteiten aangekondigd via social media en in het Montferlands Journaal.

Maatschappelijke ondersteuning

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-19.054	-20.213	-20.434
Baten	843	1.322	1.359
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-18.212	-18.892	-19.075
Gerealiseerd resultaat	-18.212	-18.892	-19.075

Werk en inkomen

Wat hebben we bereikt?

- Het aantal mensen met een bijstandsuitkering blijft gelijk of neemt af.

Indicator	Streefwaarde 2025	Werkelijk 2025
Het aantal mensen dat afhankelijk is van een bijstandsuitkering op 1 januari 2026 blijft gelijk of daalt ten opzichte van het aantal op 1 januari 2025.	400	381

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Het coachen en bemiddelen van de verschillende doelgroepen, waarbij re-integratievoorzieningen en opleidingen worden ingezet.

Geld

Uitvoering heeft plaatsgevonden in lijn met hetgeen begroot is.

Uitvoering

In het kalenderjaar 2025 hebben we het uitvoeringsplan re-integratie en inburgering uitgevoerd. Dit plan omvatte ongeveer 663 individuele personen, waarvan niet iedereen arbeidsplichtig was. Sommige personen waren vrijgesteld van de arbeidsplicht, werkten met loonkostensubsidie of namen deel aan een inburgeringstraject. Ongeveer 278 personen namen in 2025 deel aan een re-integratietraject. Er volgden en volgen rond de 200 personen een training, cursus of opleiding, waarvan iets meer dan de helft deelneemt aan inburgeringstrajecten.

- Het inzetten van handhaving en fraudepreventie om onrechtmatig gebruik van de uitkering te voorkomen.

Geld

Uitvoering

We hebben met succes handhaving en fraudepreventie toegepast om misbruik van uitkeringen te voorkomen. De screening van uitkeringsaanvragen en onderzoek heeft in 2025 geleid tot een besparing van ongeveer € 343.850 aan uitgaven aan uitkeringen.

- Het inzetten van jobcoaching en loonkostensubsidie om de doelgroep met een arbeidsbeperking naar werk te bemiddelen en duurzaam aan het werk te houden.

Geld

Uitvoering heeft plaatsgevonden in lijn met hetgeen begroot is.

Uitvoering

Door loonkostensubsidie bieden we compensatie aan werkgevers voor lagere arbeidsproductiviteit van deze werknemers. In totaal maakten 95 personen gebruik van de loonkostensubsidie. In 2025 ondersteunden we ongeveer 77 mensen die werkzaam zijn bij reguliere werkgevers via jobcoaching. Met deze ondersteuning zorgen we ervoor dat mensen met een arbeidsbeperking die bij een reguliere werkgever werken, minder snel uitvallen.

- Het uitvoeringsplan re-integratie 2024 gaan we implementeren en uitvoeren waarbij we via de Visie sociaal domein steeds meer verbindingen realiseren met ons sport-, jeugdbeleid en Wmo-beleid.

Geld

Uitvoering heeft plaatsgevonden in lijn met hetgeen begroot is.

Uitvoering

Vanuit de in 2025 vastgestelde maatschappelijke agenda's vanuit de visie Sociaal Domein als de Beweeg- en Gezondheidsnota heeft uitvoering plaatsgevonden. Deze is in de lijn en met ketenpartners zo integraal en efficiënt als mogelijk opgezet en uitgevoerd.

- Poortwachtersrol; alleen mensen die een uitkering nodig hebben, krijgen een uitkering. Anderen worden naar werk bemiddeld.

Geld

Uitvoering heeft plaatsgevonden in lijn met hetgeen begroot is.

Uitvoering

Al jarenlang voeren we het beleid om inwoners die een uitkering aanvragen, bij voorkeur direct een baan aan te bieden. Dit beleid is al jaren succesvol in. Alleen wanneer we mensen niet meteen in een betaalde baan kunnen plaatsen, verstrekken we een uitkering. Door mensen direct aan werk te helpen, voorkomen we dat zij afhankelijk worden van een uitkering.

Werk en inkomen

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-16.060	-17.323	-17.294
Baten	8.375	9.294	9.357
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-7.685	-8.029	-7.937
Gerealiseerd resultaat	-7.685	-8.029	-7.937

Minimabeleid en schuldhulpverlening

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-2.536	-2.588	-2.594
Baten	45	65	527
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-2.492	-2.523	-2.067
Gerealiseerd resultaat	-2.492	-2.523	-2.067

Nieuwkomers

Wat hebben we bereikt?

- Mensen die onder de inburgeringswet vallen, halen binnen drie jaar een diploma.

Indicator	Streefwaarde 2025	Werkelijk 2025
Van de mensen die onder de inburgeringswet 2022 vallen, behaalt 90% binnen 3 jaar een diploma. Het eerste meetmoment is in 2025, dan zijn de eerste inburgeringstrajecten onder de nieuwe wet afgerond.	90%	100%

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Brede intake, leefbaarheidstoets en het persoonlijke Plan Integratie en Participatie (PIP)

Geld

Uitvoering

De Werkcoach van de gemeente heeft bij elke inburgeraar een uitgebreide intake afgenomen. Deze intake, samen met de leerbaarheidstoets, geeft ons inzicht in de startpositie, leerbaarheid en de persoonlijke situatie van de inburgeraar. Alle leefgebieden die van invloed zijn op integratie werden en worden in kaart gebracht. In totaal zijn er 183 inburgeraars actief onder de nieuwe wet inburgering. De startpositie en leerdoelen in de inburgering, worden samengevat in een PIP (persoonlijk inburgeringsplan).

- Financiële coaching en ontzorging

Geld

Uitvoering

Met de invoering van de nieuwe Wet Inburgering is de gemeente verantwoordelijk voor het begeleiden van inburgeraars op financieel gebied. In Montferland wordt dit praktisch ingevuld door de huur gedurende de eerste zes maanden in te houden bij huurkosten onder de € 700, en een jaar bij huurkosten boven de € 700. Naast financieel ontzorgen, besteden we in het eerste jaar waarin de nieuwkomers in de gemeente Montferland wonen aandacht aan hun (financiële) zelfredzaamheid. Stichting Welcom voert dit programma, genaamd Wegwijs, ontworpen door Nibud voor ons uit.

- Leerroutes via de taalaanbieders

Geld

Uitvoering

Op basis van de uitgebreide intake en de leerbaarheidstoets zijn mensen ingedeeld in de leerroutes die het best bij hen passen. De volgende leerroutes waren en zijn beschikbaar:

- de B1-route (104 deelnemers);
- de zelfredzaamheidsroute (26 deelnemers);
- de onderwijsroute (57 deelnemers).

12 Personen zijn nog niet ingedeeld in een route. Zij wachten bijvoorbeeld nog op woonruimte.

- Lokaal participatieaanbod

Geld

Uitvoering

We hebben onder andere de volgende lokale activiteiten:

- Welcom: activiteiten (ontmoeting, fietslessen, taallessen, vrouwencafe/emancipatie, koken)
- Werkfit trajecten bij Maak/ re-integratie trajecten.
- Maatschappelijke begeleiding

Geld

Uitvoering

Maatschappelijke begeleiding is een belangrijk onderdeel van het huidige inburgeringsstelsel. Asielstatushouders krijgen het eerste jaar na vestiging in de gemeente maatschappelijke begeleiding door Welcom. Daaronder vallen verschillende praktische zaken, zoals:

- het inschrijven bij de gemeente Montferland;
- het regelen van de uitkering en alles wat daar mee samenhangt;
- het inrichten van de woning;
- financiële zelfredzaamheid;
- aanmelden bij kinderopvang en scholen indien nodig;
- inzet en begeleiding van participatiemaatjes.
- de nieuwkomer wegwijs maken in de gemeente.
- Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP)

Geld

Uitvoering

De Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP) is een verplicht onderdeel van het traject voor inburgeraars en bereid hen voor op de Nederlandse arbeidsmarkt en werkcultuur. Het bestaat uit een training en een praktijkstage. Het helpt inburgeraars om een reëel beeld te krijgen van

beroepen in Nederland en hun eigen perspectief op de arbeidsmarkt. Op dit moment hebben 53 inburgeraars aan de MAP voldaan.

- Participatieverklaringstraject (PVT)

Geld

Uitvoering

Het Participatieverklaringstraject (PVT) is een verplicht onderdeel van de inburgering waarin zowel asielstatushouders als gezinsmigranten uitleg krijgen over Nederlandse normen en waarden. Met het ondertekenen van een officieel document verklaren zij hier kennis van te hebben genomen en naar vermogen bij te dragen aan de Nederlandse maatschappij. De PVT bestaat uit een cursus en excursie, verzorgd door Welcom. Op dit moment hebben 99 inburgeraars de PVT ondertekend.

- We voeren het beleidskader Veranderopgave Inburgering uit.

Geld

Uitvoering

De uitvoering is in lijn met de veranderopgave Inburgering.

Nieuwkomers

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-1.006	-8.687	-8.196
Baten	725	7.228	6.932
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-281	-1.459	-1.264
Gerealiseerd resultaat	-281	-1.459	-1.264

Analyse 3e w-vraag

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de begroting 2025 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. begroting 2025	V/N
Burgerparticipatie		
<ul style="list-style-type: none"> • Er is circa € 83.000 minder uitgegeven aan statushouders dan begroot. Extra lasten komen waarschijnlijk alsnog in 2026. • Het overige levert een nadeel op van € 2.000. 	81	V
Gezondheidszorg		
<ul style="list-style-type: none"> • Eind december 2025 is het toegekende bedrag 2025 van H30 Brede SPUK 2023-2026 gewijzigd. Dit komt door de ophoging van het budget Mentale Gezondheid van circa 	104	V

<p>€ 6.000. Deze baten waren niet begroot. Hetzelfde geldt voor de subsidie van ZonMw voor de inzet van DigiPrehab door mantelzorgers in de thuissituatie. De lasten voor dit project zijn in 2025 gemaakt, maar de daartegenover staande subsidie van ZonMw was niet begroot (€ 15.000). Bovendien hebben we een voordeel van circa € 23.000 op incidentele subsidies jeugdgezondheidszorg. Ook is er sprake van een voordeel van circa € 14.000 op de begroting van de GGD als gevolg van compensabele btw. Daarnaast zijn zeven van de vijftien thema's van de Brede SPUK hier begroot. Uiteindelijk hebben we minder uitgegeven dan begroot, maar sinds 2025 hoeven we niet meer op themaniveau verantwoording af te leggen en mogen we maximaal 10% van het toegekende budget voor 2025 meenemen naar 2026.</p> <ul style="list-style-type: none"> Het overige levert een voordeel op van € 46.000. 		
Inkomensregeling		
<ul style="list-style-type: none"> Er is een budget van € 50.000 beschikbaar gesteld voor bedrijfskapitaal. Hier is geen gebruik van gemaakt. Daarnaast hebben we een voordeel van circa € 394.000. Dit heeft te maken met de SiSa-verantwoording 2025 van B2 Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek. De lasten zijn gerealiseerd, maar de baten vanuit het Rijk zijn niet tussentijds begroot. Het overige levert een voordeel op van € 12.000. 	456	V
Jeugdzorg - (L)VB		
<ul style="list-style-type: none"> Betreft LumpSum 2025 Gezins- en Woonvormen (GWV), voorlopige afrekening LumpSum 2025, definitieve afrekening LumpSum 2024 en Individuele Overeenkomsten (IO's) PxQ. De werkelijke lasten vallen hoger uit dan begroot, wat voor een nadeel van € 404.000 zorgt. Het overige levert een voordeel op van € 3.000. 	-401	N
Kinderopvang		
<ul style="list-style-type: none"> Betreft onder andere de specifieke uitkering D8 Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026. Er is een verschil tussen de raming van de baten en de lasten, omdat een gedeelte van de lasten uit personeelskosten bestaat en deze op een andere plaats worden verantwoord in de jaarrekening. Voor 2025 hebben we de definitieve beschikking van het Rijk begroot, maar de totale gerealiseerde lasten vallen hoger uit. We hadden nog SPUK-middelen van D8 over uit voorgaande jaren, waarvan een gedeelte hiertegenover is gezet. Dit deel van de baten was niet begroot en leidt tot een voordeel van € 72.000. Daarnaast is een inschatting gemaakt van de lasten die op deze plaats in de jaarrekening worden verantwoord. Dit leidt tot een voordeel van € 28.000. De specifieke uitkering D14 Nationaal Programma Onderwijs was van kracht tot en met 31 juli 2025. De lasten van de specifieke uitkering D14 Nationaal Programma Onderwijs zijn in de realisatie verwerkt, maar de daartegenover staande baten waren niet begroot. Dit levert een voordeel op van € 31.000. 	131	V
Noodopvang vluchtelingen		
<ul style="list-style-type: none"> Betreft de specifieke uitkering M16 Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne. Er is een verschil tussen de raming van de baten en de lasten. Het verschil tussen de ontvangen rijksinkomsten en lasten is toegevoegd aan de reserve Oekraïne. Daarnaast zijn er nog enkele andere verschillen. We dienen telkens een voorschotaanvraag in op basis van een aantal gegevens. Tijdens de SiSa-verantwoording beoordelen we of de voorschotaanvraag juist is en of de rijksinkomsten eventueel moeten worden gecorrigeerd. Dit jaar hebben we de rijksinkomsten moeten corrigeren met € 93.000 nadelig. Ook is een bijdrage van € 82.000 voor transitiekosten ontvangen die voor 2025 was bestemd, maar die niet heeft plaatsgevonden. Deze dient te worden terugbetaald. Verder zijn bij de Eindejaarswijziging 2025 de lasten en de verwachte eigen bijdrage op basis van een prognose begroot. We hebben meer aan eigen bijdrage ontvangen dan begroot, wat een voordeel oplevert van € 57.000. Het overige levert begrotingstechnisch een voordeel op van € 153.000. Bovendien levert de overname van Steak'm een voordeel op van € 79.000 ten opzichte van de begroting. Doordat we dit op basis van de werkelijke lasten onttrekken aan de reserve Oekraïne is dit budgettair neutraal voor deze jaarrekening. 	114	V
Accomodatiebeheer		

<ul style="list-style-type: none"> Loonkostenverdeling van IKC niet gerealiseerd doordat oplevering van de bouw niet gereed is. Deze is tussentijds niet bijgesteld. 	173	V
Onderwijshuisvesting		
<ul style="list-style-type: none"> Lagere huurinkomsten dan begroot in verband met het niet opleveren van het IKC (- € 22.000). Hogere nutskosten dan verwacht (- € 139.000). Betreft de begroting van de GRHVOL: de eindafrekening 2024 levert een voordeel op van € 10.000. Daarnaast bedragen de verzekeringskosten circa € 10.000 lager dan begroot. Het overige levert een nadeel op van € 9.000. 	-150	N
Participatiewet		
<ul style="list-style-type: none"> Betreft onder andere Laborijn. De gemeente Montferland heeft de uitvoering van de Wsw belegd bij Laborijn. De Wsw-gelden maken deel uit van de algemene uitkering van het Rijk. Deze middelen worden 1-op-1 doorgestort aan Laborijn en hebben daarom geen gevolgen voor de begroting van de gemeente Montferland. De begroting is in beide tussenrapportages bijgesteld, maar achteraf gezien blijkt dit te voorzichtig te zijn geweest (€ 91.000). Daarnaast heeft de gemeente Montferland sinds 2025 een DVO DGI en Beschut werk afgesloten met Laborijn. De eindafrekening leidde tot een voordeel van € 9.000. Het overige levert een nadeel op van € 8.000. 	92	V
Sociaal cultureel werk		
<ul style="list-style-type: none"> Betreft gemeentelijke middelen, drie thema's van H30 Brede SPUK 2023-2026 en de specifieke uitkering H35B IZA-doelen 2023-2026. Dit leidt samen tot een nadeel van € 87.000. Het nadeel van dit product valt weg tegen het voordeel van product Sportbevordering. 	-87	N
Specialistische jeugdzorg (I&O)		
<ul style="list-style-type: none"> Betreft LumpSum 2025 Integrale Ambulante Jeugdhulp (IAJ) , voorlopige afrekening LumpSum 2025, definitieve afrekening LumpSum 2024 en Individuele Overeenkomsten (IO's) PxQ. De realisatie valt hoger uit dan begroot (- € 554.000). Het overige levert een nadeel op van € 9.000. 	-563	N
Sportbevordering		
<ul style="list-style-type: none"> Betreft gemeentelijke middelen, drie thema's van H30 Brede SPUK 2023-2026 en de specifieke uitkering H35B IZA-doelen 2023-2026. Dit leidt samen tot een voordeel van € 129.000. Het voordeel van dit product weegt op tegen het nadeel van product Sociaal cultureel werk. 	129	V
WMO - Huishoudelijke verzorging		
<ul style="list-style-type: none"> Er is een nadeel van circa € 107.000 op Hulp bij het Huishouden (HbH). Er is meer gebruik gemaakt van HbH dan begroot. Daarnaast is er een voordeel van circa € 36.000 op Persoonsgebonden Budget voor Hulp bij Huishouden (PGB HbH), maar er volgt nog een eindafrekening van de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Het overige levert een nadeel op van € 1.000. 	-72	N
WMO - Nieuwe taken		
<ul style="list-style-type: none"> Er is een voordeel van circa € 25.000 op Persoonsgebonden Budget begeleiding, maar er volgt nog een eindafrekening van de Sociale Verzekeringsbank (SVB); Betreft onder andere een nadeel van circa € 85.000 vanwege LumpSum 2025 Wmo IO, voorlopige afrekening LumpSum 2025, definitieve afrekening Lumpsum 2024 en Individuele Overeenkomsten (IO's) PxQ; 	-81	N

<ul style="list-style-type: none"> Er is meer gebruik gemaakt van kortdurend verblijf dan begroot (- € 15.000). Het overige levert een nadeel op van € 6.000. 		
WMO - Toeleiding/beleid		
<ul style="list-style-type: none"> Minder personeel ingehuurd dan begroot (€ 103.000). Doordat we op basis van de werkelijke lasten onttrekken aan de bestemmingsreserve Sociaal Domein is dit budgettair neutraal voor deze jaarrekening. Voordeel op de bijdrage Sociaal Domein Achterhoek (SDA), omdat gemeenten aanvankelijk een extra factuur van circa. € 33.000 zouden ontvangen naar aanleiding van de inkoop, maar deze is komen te vervallen. Het overige levert een voordeel op van € 14.000. 	150	V
WMO - Voorziening mensen met beperking		
<ul style="list-style-type: none"> Er is een nadeel van circa € 146.000 op vervoersvoorzieningen (onder andere scootmobielen); Er is een nadeel van circa € 17.000 op rolstoelvoorzieningen; Daarnaast hebben we een voordeel van circa € 10.000 op woonvoorzieningen en € 12.000 op onderhoudscontracten trapliften etc. Het overige levert een voordeel op van € 24.000. 	-117	N
De nadelen binnen Jeugd en Wmo nieuw worden onttrokken aan de bestemmingsreserve Sociaal Domein.		
Diverse producten		
<ul style="list-style-type: none"> Som verschillen < € 50.000 ten opzichte van de begroting 2025: 	-62	N
Saldo van lasten en baten	-103	N

Verplichte beleidsindicatoren

			Montferland	Montferland	Montferland	Gemeenten met 25.000 - 50.000 inwoners
Taakveld	Omschrijving	Eenheid	2023	2024	2025	2025
4. Onderwijs	Absoluut verzuim	Per 1.000 leerlingen	1,8	6	6*	5,7*
4. Onderwijs	Relatief verzuim	Per 1.000 leerlingen	16	26	26*	26*
4. Onderwijs	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	Percentage	2,7	1,9	1,9*	2*
5. Sport, cultuur en recreatie	Niet-sporters	Percentage	geen data	48,1	48,1*	44,7*
6. Sociaal domein	Banen	Per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	741	739,5	739,5*	744,8*
6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	Percentage	1	geen data	geen data	geen data
6. Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin	Percentage	4	4	4*	4*
6. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	Percentage	72,1	71,3	72,5	73,6
6. Sociaal domein	Werkloze jongeren	Percentage	1	2	2*	2*
6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	Per 10.000 inwoners	172,2	178,5	154,1	189,3
6. Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	Per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	geen data	276,8	276,8*	208,8*
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	Percentage	13,3	14,5	14,5*	14,1*
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	Percentage	1,2	1	1*	1*
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	Percentage	0,2	0,2	0,2*	0,3*
6. Sociaal domein	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Per 10.000 inwoners	840	780	790	663

* Vergelijking gebaseerd op 2024, omdat de gegevens van 2025 nog niet beschikbaar zijn

2.4 Algemene dekkingsmiddelen

Toelichting

Conform de BBV-voorschriften bevat het programmaplan ook een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen en de post onvoorzien. In de begroting presenteren we dit overzicht samen met de overige programma's.

Algemene dekkingsmiddelen 2025

Verbonden partijen

Alliander

Netwerkbedrijf Alliander is verantwoordelijk voor de distributie van gas en elektriciteit en het aansluiten van klanten op het netwerk in onze gemeente. Deze taken zijn wettelijk bepaald.

Vitens

Vitens verzorgt de drinkwatervoorziening in onze gemeente, waarbij ze zorg draagt voor de bescherming van natuur en milieu.

Bank Nederlandse Gemeenten

Dit is een bank voor overheden en instellingen die zich inzetten voor het maatschappelijk belang. De strategische doelstelling van de bank is het behoud van substantiële marktaandeelen in het Nederlandse publieke en semipublieke domein, met tegelijkertijd het behalen van een redelijk rendement voor de aandeelhouders.

Onvoorzien

In de begroting 2025 was een bedrag van € 10.000 beschikbaar voor onvoorzien. Dit bedrag is in 2025 niet ingezet en daarom afgeraamd bij de eindejaarswijziging.

Ontwikkelingen uitkering gemeentefonds

De oorspronkelijke begroting was gebaseerd op de meicirculaire van 2024. In de Bestuursrapportage 2025 is de meicirculaire van 2025 verwerkt. De bruto verhoging op basis van deze circulaire bedroeg € 2.095.000. Daarnaast is een voordeel ingeboekt van € 504.000 dat betrekking heeft op afrekeningen van voorgaande jaren en bijstellingen van het lopende jaar.

In de eindejaarswijziging is de septembercirculaire van 2025 verwerkt. Het bruto voordeel in deze rapportage bedroeg € 2.769.000.

In de decembercirculaire bedroeg het bruto voordeel €594.000. Echter, de reserveringen uit deze circulaire bedragen € 268.000, waardoor het netto een voordeel van de decembercirculaire € 326.000 bedraagt.

Voor de jaarrekening 2025 moeten we de bedragen van de decembercirculaire nog corrigeren met het reeds ingeboekte voordeel van € 504.000 bij de bestuursrapportage. Bruto voordeel in deze jaarrekening derhalve € 90.000 en na de reserveringen een netto nadeel van € 178.000. De reserveringen worden overgeheveld naar 2026, zoals toegelicht in onderdeel 1.2 "Saldo van lasten en baten en resultaat" van dit boekwerk.

Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-3.085	-2.576	-2.931
Baten	93.670	99.344	99.460
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	90.585	96.769	96.529
Onttrekkingen	500	324	324
Stortingen	0	-2.716	-2.716
Mutaties reserves	500	-2.392	-2.392
Gerealiseerd resultaat	91.085	94.376	94.137

Mutaties reserves

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Onttrekkingen	6.753	13.115	12.271
Stortingen	-4.700	-12.784	-12.843
Mutaties reserves	2.053	331	-572
Gerealiseerd resultaat	2.053	331	-572

Analyse 3e w-vraag

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de begroting 2025 na wijziging worden hierna toegelicht.

Bedragen x € 1.000

	t.o.v. begroting 2025	V/N
Algemene uitkering		
<ul style="list-style-type: none"> De decembercirculaire 2025 viel bruto € 594.000 hoger uit dan geraamd, met name als gevolg van hoeveelheidsverschillen en afrekeningen over oude jaren. In de Bestuursrapportage 2025 hebben we echter al geanticipeerd op positieve afrekeningen van voorgaande jaren voor een bedrag van € 504.000. Daarom bedraagt het bruto voordeel in de jaarrekening € 90.000. Rekening houdend met de reserveringen voor 2026 (zie toevoeging aan de reserve "Resultaatbestemming" (budgetoverhevelingen)) voor een bedrag van € 268.000 bedraagt het netto nadeel € 178.000 voor onze jaarrekening. 	90	V
Treasury		
<ul style="list-style-type: none"> Conform procedure worden bij de tussenrapportage de kapitaallasten bijgesteld. Bij de eindejaarswijziging is administratief alleen de toegerekende rente bijgesteld en abusievelijk de tegenboeking op de kostenplaats kapitaallasten niet. Hierdoor presenteerden we onterecht een voordeel in de eindejaarswijziging en nu een nadeel bij de jaarstukken. Echter, over het boekjaar 2025 verloopt dit budgetneutraal binnen hetzelfde programma. 	-50	N
Overige baten en lasten		
<ul style="list-style-type: none"> Het verschil betreft de toevoeging aan de voorziening RVU en de toevoeging aan de voorziening voormalig personeel. Hier wordt meer over toegelicht in hoofdstuk 3.4 toelichting op de balans. Daarnaast is er een voordeel van € 28.000 op de voorziening dubieuze debiteuren. 	-373	N
Toerisme en recreatie		
<ul style="list-style-type: none"> De hogere opbrengst uit de verblijfsbelasting wordt grotendeels verklaard door het aantal belastingplichtige arbeidsmigranten (€ 65.000), dit was op voorhand moeilijk in te schatten. Het overige deel (€ 20.000) is het gevolg van een toename van het aantal overnachtingen in de verblijfsaccommodaties (toeristische sector). 	85	V
Diverse producten		
<ul style="list-style-type: none"> Overig 	9	V
Saldo van lasten en baten	-239	N

2.5 Overhead, ondersteuning organisatie en bestuur

Inleiding

In het BBV zijn voorschriften opgenomen voor het toerekenen van kosten zoals de apparaats- en personeelskosten. Deze voorschriften helpen de financiële vergelijkbaarheid tussen de gemeenten te verbeteren.

Uitgangspunt van de voorschriften is dat de kosten zoveel mogelijk direct aan de programma's / taakvelden worden toegerekend. Dit betekent dat alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan een taak die gericht is op de externe klant op het betreffende taakveld verantwoord moeten worden. De bedrijfskosten die dus niet verbonden zijn aan een dergelijke taak mogen niet toegerekend worden maar worden verzameld in het overzicht "kosten overhead".

Overhead definitie

Overhead omvat alle functies die gericht zijn op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Alle functies die dit doel dienen behoren tot de overhead. Het betreffen de zogenaamde PIOFACH-taken (Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting) en de taken met betrekking tot bestuurszaken en bestuurs- en managementondersteuning in het primaire proces.

Overheadkosten

De lasten van de overhead voor de gemeente Montferland zijn in onderstaande tabel weergegeven.

(x € 1.000)

Kosten voor:	2025 (primaire)	2025 (na wijziging)	2025 (werkelijk)
Eigen en ingehuurd personeel	-10.394	-10.954	-9.913
P&O/HRM	-1.714	-380	-931
Huisvesting	-1.689	-1.693	-1.789
ICT	-2.821	-3.330	-3.309
Tractie	-777	-747	-758
Facilitair	-200	-231	-239
Overige	-447	-439	-443
Totaal	-18.042	-17.774	-17.382

Kostprijsberekening

De kostenverdeling vindt plaats op basis van geraamde tijdsbesteding gebaseerd op de werkelijke tijdsbesteding van voorliggende jaren. Voor de investeringen en de grondexploitaties worden de kosten toegerekend op basis van werkelijke tijdsbesteding.

Hierdoor kan per programma / taakveld / taak niet meer de mate van kostendekkendheid vastgesteld worden en kan een dekkingsprobleem ontstaan daar waar geen overheadkosten aan grondexploitatie en investeringen doorberekend zouden kunnen worden.

Er zijn twee uitzonderingen m.b.t. de overhead opgenomen in de regelgeving namelijk:

- aan lokale heffingen en leges kan fictief een aandeel in de kosten van overhead opgenomen worden (extracomptabel) en
- aan grondexploitaties, investeringen en projecten met een subsidiebijdrage / bijdrage van derden kan een aandeel in de overheadkosten toegerekend worden (intracomptabel).

De methodiek van toerekenen is verankerd in de financiële verordening. Conform de financiële verordening is de volgende methodiek toegepast:

De kosten van overhead worden naar rato van de personeelslasten en kosten van inhuur van de heffing, leges, grondexploitatie of investering en de totale personeelslasten en kosten van inhuur van alle taakvelden exclusief overhead omgeslagen.

De formule is:

$$\frac{\text{personeelslasten betreffend taakveld}}{\text{totale personeelslasten excl bestuur en overhead}} \times \text{lasten overhead} = \text{aandeel overhead}$$

Op basis van bovenstaande formule is dit percentage 80%. Dit percentage is niet het overheadpercentage maar een omslagpercentage over de loonkosten van extern gerichte taken.

Het overheadpercentage, zoals opgenomen bij de indicatoren is voor 2025 13,7%. Dit is de wettelijk voorgeschreven indicator en wordt berekend over de totale lasten (excl. overhead) namelijk: (€ 17,382 miljoen / 126,516 miljoen) x 100% = 13,7%.

Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 primair herzien	Begroting 2025 na wijziging herzien	Werkelijk 2025
Lasten	-18.042	-17.774	-17.382
Baten	524	732	1.012
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-17.517	-17.042	-16.370
Onttrekkingen	1.349	1.349	358
Storting	0	-855	-855
Mutaties reserves	1.349	494	-497
Gerealiseerd resultaat	-16.168	-16.548	-16.867

Analyse 3e w-vraag

Belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de begroting 2025 na wijziging worden hierna toegelicht.

Bedragen x € 1.000

	t.o.v. begroting 2025	V/N
Bedrijfsvoering afdelingen		
<ul style="list-style-type: none"> Betreft een voordeel in de personele lasten van alle afdelingen uit de diverse teams. Dit mede doordat niet alle vacatures direct ingevuld konden worden. Echter betreffen er meer personele lasten binnen product personeel en organisatie waardoor dit per saldo een kleiner voordeel oplevert. Het verrekende voordeel van de personele lasten is toegevoegd aan de reserve kwaliteitsimpuls, waardoor dit budgetneutraal verloopt. 	545	V
Personeel en organisatie		

<ul style="list-style-type: none"> Betreft de stelpost op personele lasten van € 500.000. Deze zal moeten worden ingewonnen op de personele lasten om een positief resultaat te geven binnen bedrijfsvoering. Deze stelpost is gerealiseerd. Toevoeging aan de voorziening verlofsparen (€ 262.000) Onkostenvergoeding betreft een voordeel van € 111.000. De lasten hiervan zijn gerealiseerd bij de diverse bedrijfsvoerende afdelingen. Minder kosten aan vervulling vacatures door bezetting P&O (€ 35.000) Restsaldo Strategische Personeels Planning welke niet kon worden overgeheveld naar het komende boekjaar (€ 51.000) Overig binnen personeel en organisatie € 19.000 voordelig. 	-546	N
Informatie en automatisering		
<ul style="list-style-type: none"> De nieuwe telefonieoplossing blijkt een goedkopere oplossing dan verwacht en levert hiermee een voordeel op van € 71.000 De specifieke uitkering (SPUK) Innovatiebudget blijkt per abuis niet begroot wat een voordeel van € 257.000 geeft. Daarnaast is er een extra voordeel ontstaan door de eindafrekening datalab Go die € 25.000 voordeliger uitpakte. Daarentegen zijn bedrijfsapplicaties en systemen duurder uitgevallen dan de loon- en prijsstijgingen, wat een nadeel van € 75.000 geeft. Overig binnen informatie en automatisering € 3.000 	281	V
Diverse producten bedrijfsvoering		
<ul style="list-style-type: none"> Er is een voordeel van € 396.000 op de doorbelasting uren. Dit voordeel is ontstaan doordat er meer uren dan geraamd zijn toegerekend aan grondexploitaties, investeringen en specifieke uitkeringen van het rijk. 	396	V
Diverse producten		
<ul style="list-style-type: none"> Overig 	-4	N
Saldo van lasten en baten	672	V

Verplichte beleidsindicatoren

Taakveld	Omschrijving	Eenheid	Montferland	Montferland	Montferland	Gemeenten met 25.000 - 50.000 inwoners
			2023	2024	2025	2025
0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	9,4	9,4	10,4	geen data
0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	8,6	9,3	9,7	geen data
0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	428	463	483	geen data
0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	16	17	13	geen data
0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	13	14,1	13,7	geen data

2.6 Venootschapsbelasting

Recentelijk hebben we definitieve aangiften 2021, 2022 en 2023 Ontvangen (mrt./apr. 2026). Deze zijn conform aangifte opgelegd. Aangifte 2024 is nog niet definitief vastgesteld.

Dankzij de mogelijkheid om winsten met verliezen te compenseren (carry forward c.q. carry back) kunnen terug te vorderen bedragen verrekend worden. M..b.t. onze gemeente betekend dit dat teruggaaf 2022 is verrekend met aangiftejaar 2021 en de verwachting dat negatief saldo aangifte jaar 2023 met aangiftejaar 2024 verrekend kan worden.

De financiële gevolgen over de periode 2021 – 2025 worden hieronder weergegeven.

Jaar	belastbaar bedrag	carry back 2022 => 2021	carry back 2023 => 2021	belastbaar bedrag na verrekeningen	Bedrag van aanslag	status
2021	1.030.365	-88.081		942.284	211.070	definitieve aanslag conform aangifte
2022	-88.081	88.081		0	0	definitieve aanslag conform aangifte
2023	-37.548		37.548	0	0	definitieve aanslag conform aangifte
2024	324.467		-37.548	286.919	60.425	definitieve aanslag nog te ontvangen
2025	n.t.b.				0	Aangifte na jaarwerk 2025

2.7 Paragrafen

Paragraaf A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

1. Missie

Bij de uitvoering van onze taken worden we geconfronteerd met risico's, die financiële gevolgen kunnen hebben voor de gemeente. De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft aan hoe robuust de gemeente is door de risico's af te zetten tegen de mogelijkheden om de risico's op te kunnen vangen. Voor de beoordeling van het weerstandsvermogen kijken we naar de verhouding tussen risico's en beschikbaar weerstandsvermogen, naar de omvang van de algemene reserves en naar de ontwikkeling van de financiële kengetallen. Het weerstandsvermogen kan worden gedefinieerd als de mate waarin de gemeente in staat is om substantiële tegenvallers op te vangen zonder dat dit betekent dat het beleid veranderd moet worden.

De missie van de gemeente Montferland is om over een weerstandsvermogen te beschikken van tenminste een ratio van 2,0. Dit betekent dat er voldoende vrij beschikbare middelen aanwezig moeten zijn om minimaal twee keer de ingeschatte risico's op te vangen.

2. Context en achtergronden

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten. Het weerstandsvermogen van de gemeente wordt bepaald door de mate waarin de gemeente in staat is om in de toekomst aan haar financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

waardering	Ratio weerstandsvermogen	Kwalificatie
A	Groter dan 2,0	Uitstekend
B	1,4 tot 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 tot 1,4	Voldoende
D	0,8 tot 1,0	Matig
E	0,6 tot 0,8	Onvoldoende
F	Kleiner dan 0,6	Ruim onvoldoende

Het financieel beleid van de gemeente Montferland is gebaseerd op drie kernindicatoren voor het nastreven van een gezonde financiële gemeente:

- Een (materieel) sluitende meerjarenbegroting;
- Uitstekend weerstandsvermogen;
- Een houdbare schuldpositie.

Voor gemeenten geldt dat vanwege de onbegrensde leencapaciteit bij de BNG (en daardoor altijd aanwezige liquiditeit) per definitie geen onzekerheid kan bestaan over de continuïteitsveronderstelling. De gemeente heeft een sluitende meerjarenbegroting en de provincie heeft aangegeven dat we dat we onder repressief toezicht staan. Dit stelt ons in staat zelfstandig en autonoom (financieel) beleid te voeren.

3. Kaderstellende (beleids)nota's

De door de raad vastgestelde beleidsnota's voor de paragraaf weerstandsvermogen zijn:

- Nota reserves en voorzieningen (2022)
- Financiële verordening gemeente Montferland 2025

Bij de vaststelling van de programmabegroting 2024 is een motie en een amendement aangenomen met betrekking tot de uitwerking van de risicoparagraaf. Dit heeft geleid tot een gewijzigde opzet van deze risicoparagraaf, die is besproken in de auditcommissie. Dit is een basis voor verdere processtappen ter versterking van het risicomanagement.

De wijzigingen zijn:

- Een beschrijving van alle geïnventariseerde risico's op het moment van het opstellen van de jaarrekening. Omwille van de omvang van de paragraaf is de beschrijving van de risico's niet opgenomen in deze paragraaf, maar afzonderlijk op te vragen.
- Een eerste aanzet tot een kader voor de inschatting van de kans dat een risico zich kan voordoen.

Wij definiëren een risico als de impact (kans x effect) van een onzekerheid (gebeurtenis) op het behalen van doelstellingen. In de nota reserves en voorzieningen is beschreven dat een risico moet worden meegenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing (W&R) bij de begroting en jaarstukken, indien er een kans is dat een risico zich zal voordoen en de omvang van het risico niet goed is in te schatten. Beleidswensen waarover nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden en waarvoor geen structurele financiële middelen zijn vrijgemaakt in de begroting maken geen onderdeel uit van deze risico-inschatting. Een dergelijk voorstel met bijbehorende risicoafweging wordt eerst afgewogen in het keuzeproses van de kadernota/begroting.

Wij hebben binnen de gemeente Montferland nog geen structureel proces van 'risicomanagement'. Op dit gebied zal nog een ontwikkeling nodig zijn om de kwaliteit van de risico-inschatting verder te vergroten.

4. Ontwikkeling risico's uit begroting 2025

Risicomanagement kijkt per definitief vooruit. Maar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing is ook voorgeschreven in het jaarverslag. Daarom kijken we ook terug in hoeverre risico's zicht hebben voorgedaan die waren opgenomen in de risico-inventarisatie voor de begroting 2025. De drie grootste risico's die zich hebben voorgedaan zijn:

Gemeenschappelijke regelingen

In de begroting 2025 was een reëel risico opgenomen voor een hogere bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen van € 280.000. Vooral de bijdrage aan de Omgevingsdienst Achterhoek was in 2025 bijna € 200.000 hoger t.o.v. de primitieve begroting 2025. Daarnaast is de bijdrage aan de RDL (Reinigingsdienst de Liemers) ruim € 100.000 hoger dan primitief geraamd.

Sociaal domein

In de begroting 2025 was een reëel risico opgenomen voor een hogere bijdrage aan het sociaal domein van € 675.000. In 2025 heeft zich dit vooral in de jeugdzorg voor gedaan. In deze jaarrekening zijn de lasten per saldo ruim € 1 miljoen hoger dan geraamd.

Onderhoud wegen

In de begroting 2025 is een reëel incidenteel risico opgenomen van € 2,1 miljoen. In 2024 is het beheerplan wegen alleen vastgesteld voor 2025. In de loop van 2025 is dit plan vastgesteld voor de periode tot en met 2029. De financiële consequenties zijn verwerkt in de Kadernota 2026. De dotatie aan de voorziening groot onderhoud wegen is structureel verhoogd met € 835.000 en voor de periode 2026 tot en met 2029 is jaarlijks een krediet beschikbaar gesteld van € 1.050.000 voor rehabilitaties en reconstructies van asfaltwegen. Het risico heeft dus geen consequenties gehad voor 2025, maar is wel opgetreden voor de jaren 2026 tot en met 2029.

5. Beschikbare weerstandcapaciteit

Conform de nota reserves en voorzieningen 2022 bestaat onze weerstandscapaciteit uit de volgende onderdelen:

1. de algemene reserve en de reserve "Verkoop aandelen Nuon";
2. de reserve grondexploitatie (voor zover boven de minimale buffer van € 2 miljoen);
3. begrotingsruimte en de post onvoorzien.

Op grond van deze jaarstukken wordt de weerstandscapaciteit in Montferland als volgt berekend:

Verwachte weerstandscapaciteit (* € 1 miljoen)	2025
Algemene reserve (minus reeds toegekende claims van € 4,2 miljoen)	€ 13,4
Reserve verkoop aandelen Nuon	€ 14,3
Reserve grondexploitatie	€ 0,1
Mutatie algemene reserve (voorstel resultaatbestemming jaarrekening 2025)	-€ 1,5
Begrotingsruimte en post onvoorzien (€ 0,5 miljoen per jaar voor vier jaar)	€ 2,0
Totaal	€ 28,3

Het verwachte saldo van de algemene reserve bedraagt per eind 2025 € 17,6 miljoen. De toegekende claims van € 4,2 miljoen worden voor de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit in mindering gebracht. Het resterende saldo is dan € 13,4 miljoen.

Het saldo van de reserve verkoop aandelen Nuon wordt na de vaststelling van de nota reserves en voorzieningen in november 2022 meegenomen in de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit. De stand van deze reserve bedraagt ultimo 2025 € 14,3 miljoen.

Het saldo van de Reserve Grondexploitatie bedraagt per ultimo 2025 € 2,1 miljoen. Deze reserve dient als buffer voor specifieke risico's in de grondexploitatie. In de nota reserves en voorzieningen 2022 is de minimale omvang van deze reserve bepaald op € 2,0 miljoen. Het bedrag boven deze minimale buffer wordt meegenomen in de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit, op dit moment dus € 0,41 miljoen (zie bovenstaande tabel).

Het voorstel voor resultaatbestemming bedraagt € 1,5 miljoen negatief en wordt onttrokken aan de beschikbare weerstandscapaciteit.

De structurele begrotingsruimte (€ 0,5 miljoen per jaar) en de post onvoorzien (€ 10.000 per jaar) is structurele dekking voor structurele risico's.

6. Benodigd weerstandsvermogen

Voor de bepaling van het benodigde weerstandsvermogen heeft er een inventarisatie van individuele risico's plaatsgevonden. Het weerstandsvermogen kan betrekking hebben op het begrotingsjaar zelf (het statisch weerstandsvermogen), het kan ook betrekking hebben op de consequenties voor meerdere begrotingsjaren (het dynamisch weerstandsvermogen). Wij beoordelen het benodigd weerstandsvermogen zowel voor de begroting (dynamisch) als voor de jaarrekening (statisch). Bij de risico-inventarisatie nemen wij dan ook risico's mee, die zich hebben voorgedaan als risico, of die zich kunnen gaan voordoen.

Aangezien niet alle risico's zich in de praktijk gelijktijdig en in volle omvang zullen voordoen is een reëel risicobedrag berekend. Om het reële risicobedrag te bepalen hebben we drie uitgangspunten gehanteerd.

Wij maken met de risico-inventarisatie een impactanalyse, waarmee wij inzicht krijgen in de gevoeligheid van de begroting voor structurele risico's en de gevoeligheid van de algemene reserves voor incidentele risico's.

1. Bepalen risicoscore

De omvang van het risico wordt bepaald door :

- De hoogte van de inschatting van het maximaal risico.
- De kans dat het risico zich kan voordoen.

De risicoscore van kans wordt berekend over de inschatting van het maximaal risico. Met de klasse indeling hebben we in een risicokaart verderop in deze paragraaf de risico's inzichtelijk gemaakt. Klasse 1 is het minst risicovol en klasse 5 het meest risicovol.

Klasse	Inschatting max. risico
1	< € 50.000
2	€ 50.000 - € 200.000
3	€ 200.000 - € 500.000
4	€ 500.000 - € 1.000.000
5	> € 1.000.000

Klasse	Kans op risico	Risicoscore kans
1	< of 1x per 10 jaar	10%
2	1x per 5-10 jaar	30%
3	1x per 2-5 jaar	50%
4	1x per 1-2 jaar	70%
5	1x per jaar of>	90%

2. Structurele risico's relateren aan incidentele beschikbare weerstandscapaciteit

Structurele risico's doen zich meerdere jaren voor. Het heeft de voorkeur om deze risico's op te vangen met structurele ruimte in de begroting. Deze ruimte is veelal niet beschikbaar. Om de structurele risico's op te vangen en enigszins gelijkwaardig te relateren aan beschikbare incidentele middelen vermenigvuldigen we het structurele risico in de berekening van het benodigd weerstandsvermogen voor een periode van vier jaar, overeenkomstig de periode van de meerjarenbegroting.

3. Bepalen van de waarschijnlijkheid dat alle risico's tegelijk optreden

Gemeente gebruiken vaak specifieke software om met statistische kansberekeningen het mogelijke financieel gevolg van het risicoprofiel van alle risico's tezamen door te rekenen. Het voordeel van deze rekenmethodiek is dat rekening gehouden kan worden met het gegeven dat niet alle risico's zich tegelijkertijd voor zullen doen. Daardoor is het bedrag aan benodigde weerstandscapaciteit lager dan de optelsom van alle risicobedragen bij elkaar. Aangezien wij dergelijke software (nog) niet tot onze beschikking hebben hanteren wij gemakshalve een afslag tot 90% op het berekende risicobedrag. Wij benadrukken dat het inschatten van risico's met daarbij behorende bedragen en kansen per definitie geen exacte wetenschap is. Ook de berekeningen die op basis daarvan plaatsvinden zijn dat niet. Ze zijn een hulpmiddel om in totaliteit een bedrag te bepalen om als buffer voor risico's aan te houden. Enige relativisering van de waarde van dit gegeven is zeker op zijn plaats. Daarnaast kunnen ingeschatte risico's ook meevallen en zelfs een positief effect opleveren. Het is daarom van belang om de financiële kengetallen in onderlinge samenhang te bezien en niet uit te gaan van één enkel kengetal als de weerstandsfactor.

Wij benadrukken dat het inschatten van risico's met daarbij behorende bedragen en kansen per definitie geen exacte wetenschap is. Ook de berekeningen die op basis daarvan plaatsvinden zijn dat niet. Ze zijn een hulpmiddel om in totaliteit een bedrag te bepalen om als buffer voor risico's aan te houden. Enige relativisering van de waarde van dit gegeven is zeker op zijn plaats. Daarnaast kunnen ingeschatte risico's ook meevallen en zelfs een positief effect opleveren. Het is daarom van belang om de financiële kengetallen in onderlinge samenhang te bezien en niet uit te gaan van één enkel kengetal als de weerstandsfactor.

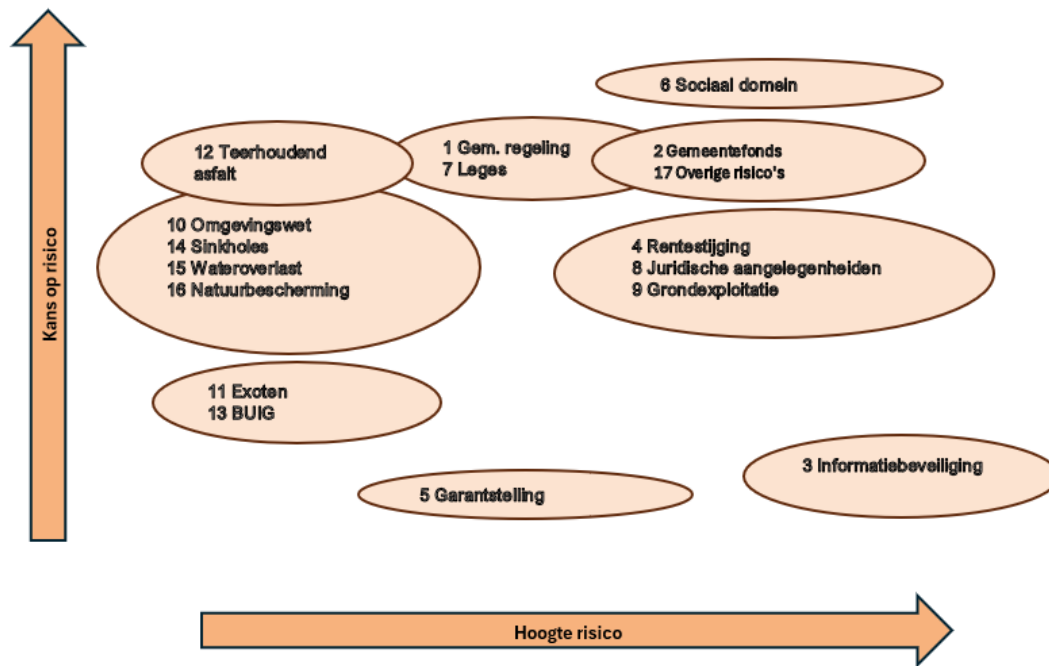
Overzicht benodigd weerstandvermogen		Impactanalyse incidentele en structurele risico's			
nr.	Risico's (bedragen * € 1.000)	Max. risico	Risicoscore kans	Incidenteel	Structureel
1.	Gemeenschappelijke regelingen	425	70%		300
2.	Algemene uitkering gemeentefonds	1.000	70%		700
3.	Informatiebeveiliging	10.000	10%	1.000	
4.	Rentestijgingen	440	50%		220
5.	Garantstellingen	400	10%	40	
6.	Sociaal domein	1.000	90%		900
7.	Leges omgevingsvergunning	350	70%	245	
8.	Juridische aangelegenheden	700	50%	350	
9.	Grondexploitatie	1.000	50%	500	
10.	Invoering omgevingswet	200	50%	50	50
11.	Bestrijding invasieve exoten	150	50%	45	
12.	Afvoeren teerhoudend asfalt	130	70%	90	

13.	BUIG inkomsten	150	30%	45	
14.	Sinkholes	100	30%	30	
15.	Schade door wateroverlast	100	30%	30	
16.	Wet natuurbescherming	100	30%	30	
17.	Overige risico's	1.000	70%	500	200
Totaal risico's		17.245		2.395	2.170
	Structureel risico's maal factor 4 (jaar)				8.680
	Waarschijnlijkheidsfactor 90%			2.156	7.812
Benodigd weerstandsvermogen					9.968
Beschikbare weerstandscapaciteit					28.300
Ratio weerstandscapaciteit					2,8

Dit betekent dat de weerstandscapaciteit in Montferland per ultimo 2025 het predicaat "uitstekend" krijgt. De omvang van het eigen vermogen is op uitstekend niveau om alle mogelijke risico's op te vangen en boven het minimale ratio van 2. Dit komt vooral omdat wij over een reserve verkoop aandelen Nuon beschikken van ruim € 14,3 miljoen. Exclusief de reserve Nuon bedraagt deze ratio 1,4.

7. Risicokaart

De risicokaart op basis van de klasse-indeling van de risico's geeft het volgende beeld. Linksonder bevinden zich de risico's, die laag worden ingeschat (garantstelling) en rechtsboven de risico, die hoog worden ingeschat (sociaal domein)

8. Financiële kengetallen

Toelichting financiële kengetallen

De vijf financiële kengetallen geven samen een beeld van de financiële situatie en ontwikkelingen in de gemeente. Eén enkel kengetal zegt echter weinig over de totale financiële positie. Of een hoge schuldquote voor een gemeente nadelig is, hangt bijvoorbeeld af van het eigen vermogen en hoe groot de kans is dat de schuld weer wordt afgelost. Onderstaande een toelichting op de verschillende kengetallen.

Weerbaarheid: kan de gemeente tegen een stootje?

Netto schuldquote (ongecorrigeerd): De niet gecorrigeerde netto schuldquote geeft het risico voor de gemeente weer als derden niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen. Denk bijvoorbeeld aan een woningcorporatie, die geld heeft geleend bij de gemeente. Hoe lager, hoe beter.

Netto schuldquote (gecorrigeerd): De netto schuldquote geeft aan of de gemeente in staat is de schulden terug te betalen waarvoor zij volledig zelf aan de lat staat. Ook hier geldt: hoe lager, hoe beter.

Solvabiliteit: De mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Dit wordt berekend op basis van het eigen vermogen en de bezittingen van de gemeente. Hoe hoger, hoe beter.

Grondexploitatie: Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Hier geldt: hoe lager, hoe minder risicovol.

Wendbaarheid: kan de gemeente zich relatief snel aanpassen aan veranderende omstandigheden?

Hierbij zijn de volgende kengetallen van belang:

Belastingcapaciteit: De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Hoe lager hoe beter.

Structurele exploitatieruimte: Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, door de structurele baten en structurele lasten te vergelijken met de totale baten. Hoe hoger, hoe beter.

		Indeling categorieën (%)		
Kengetal		A 'Voldoende'	B 'Matig'	C 'Onvoldoende'
1a	Netto schuldquote	< 90%	90-130%	> 130%
1b	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	90-130%	> 130%
2	Solvabiliteitsratio	> 50%	20-50%	< 20%
3	Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
4	Grondexploitatie	< 20%	20-35%	> 35%
5	Belastingcapaciteit	< 95%	95-105%	> 105%

		Financiële kengetallen Montferland (%)		
Kengetal		Rek. 2024	Begroting 2025	Rek. 2025
1a	Netto schuldquote	54%	80%	49%
1b	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	47%	71%	56%
2	Solvabiliteitsratio	34%	28%	33%
3	Structurele exploitatieruimte	-2,7%	0,6%	-0,3%
4	Grondexploitatie	0,1%	0%	4,0%
5	Belastingcapaciteit	101%	101%	101%

Voldoende
Matig
Onvoldoende

De financiële kengetallen moeten in samenhang worden gezien om onze financiële positie te beoordelen. In 2025 is de indeling identiek aan die in de jaarstukken 2024 en de begroting 2025.

In 2025 vallen drie kengetallen in de categorie voldoende (netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd en grondexploitatie), twee in de categorie matig (solvabiliteitsratio en belastingcapaciteit) en één in de categorie onvoldoende (structurele exploitatieruimte). Dit wordt met name veroorzaakt door het negatieve saldo van lasten en baten in de rekening 2025. Er wordt meer onttrokken aan het eigen vermogen dan dat er toegevoegd wordt. Per saldo teren we dus in het op het Eigen Vermogen. Rekening houdend met ons uitstekende weerstandsvermogen kunnen we concluderen dat we de financiële positie van onze gemeente als voldoende kunnen kwalificeren.

Paragraaf B. Onderhoud kapitaalgoederen

1. Missie

De gemeente Montferland heeft een groot oppervlak aan openbare ruimte in beheer. Daarin vinden veel activiteiten plaats zoals wonen, recreëren en werken. Daarvoor zijn kapitaalgoederen nodig zoals wegen, rioleringen, kunstwerken, openbaar groen, openbare verlichting, sportvelden en gebouwen. De kwaliteit van deze kapitaalgoederen en het onderhoudsniveau ervan is in grote mate bepalend voor de beleving van onze inwoners en mensen die in onze gemeente werken en recreëren en niet in de laatste plaats voor de (jaarlijkse) lasten. We streven ernaar dat het onderhoud van onze kapitaalgoederen van een voldoende niveau is.

2. Context en achtergronden

Het onderhoud van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte en de gemeentelijke gebouwen is uitgevoerd volgens de beleids- en beheerplannen die door de raad of het college zijn vastgesteld. Deze plannen worden meestal elke vier jaar vernieuwd.

Op basis van deze plannen is per kapitaalgoed aangegeven wat het gemeentelijk beleid en de doelen zijn, welke onderhoudswerken gepland zijn en wat de kosten hiervoor zijn.

3. Kaderstellende beleidsnota's

- Het Raadsakkoord 2023;
- Nota reserves en voorzieningen 2022;
- De Financiële verordening gemeente Montferland 2025;
- Beheerplan wegen 2025-2029;
- Beheerplan civiele kunstwerken 2025-2028
- Beheerplan openbare verlichting 2025-2029;
- Groenbeleidsplan 2023-2032;
- Nota kunstgrasvelden;
- Gemeentelijk Water en Rioleringsplan Montferland 2022-2026;
- Integraal Verkeer en Vervoersplan (i-VVP);
- IBOR
- Beleidsplan Toegankelijkheid Openbare Ruimte 2017-2021;
- Gladheidsbestrijdingsplan 2023-2024;
- Nota vastgoedbeleid 2015.

4. Ontwikkelingen

Onderstaand een korte toelichting per onderdeel.

Openbare ruimte

- In 2025 is het beleidsplan groen geëvalueerd. De uitkomsten van de evaluatie zijn financieel verwerkt in de begroting 2026 en worden in 2026 verder uitgewerkt in een nieuw instandhoudingsplan.
- In 2026 wordt het Strategisch Assetmanagement Plan (SAMP) opgesteld wat een strategisch kader vormt voor alle nieuw op te stellen of te actualiseren instandhoudingsplannen. Het SAMP vervangt het IBOR 2014.

Wegen

- In 2025 is een nieuw beheerplan wegen vastgesteld en is de uitvoering van enkele grote instandhoudingswerkzaamheden gestart. Een aantal klinkerwegen zijn herstraat en onder andere het asfalt op de Hooglandseweg-Zeddamseweg is vervangen. De voorbereiding voor een aantal andere grotere werkzaamheden is gestart en deze zullen de komende jaren in uitvoering gaan.
- Daarbij is de constatering dat op veel plekken (80%) teerhoudend asfalt wordt aangetroffen wat hogere afvoerkosten met zich meebrengt, hiervoor is een risico reservering opgenomen.

Rioleringen

- Het huidige Gemeentelijk Water en Rioleringsplan (GWRP) loopt van 2022 tot 2026. Dit plan vormt de basis voor het uitvoeren van onze wettelijke zorgplichten op het gebied van afvalwater, grondwater en hemelwater. In 2026 starten we met het opstellen van een nieuw GWRP dat naar verwachting voor het jaar 2027 kan worden vastgesteld.
- Eind 2025 hebben we bekeken hoe de middelen uit de rioolheffing zo efficiënt mogelijk kunnen worden ingezet. Door een andere wijze van boekhouden kunnen we met hetzelfde geld meer werk uitvoeren. Dat is nodig, omdat de riool en wateropgaven aanzienlijk zijn. In 2025 zijn veel voorbereidende werkzaamheden getroffen, onder andere voor de projectmatige vervanging van ruim 600 (mini)gemalen in de persriolering in ons buitengebied.

Openbare verlichting

- In 2025 zijn we verdergegaan met het vervangen van conventionele armaturen van de openbare verlichting door LED. Tegelijkertijd worden en zijn oude masten vervangen. De openbare verlichting in Montferland maakt door de investering in de verduurzaming een flinke stap richting toekomstbestendigheid. Het energieverbruik van de openbare verlichting is door deze maatregelen niet alleen veel lager, maar ook op afstand te besturen.

Civiele Kunstwerken

- In 2025 is het nieuwe beheerplan voor civiele kunstwerken vastgesteld. Het gaat hier om bruggen, viaducten en tunnels die door de gemeente worden beheerd. In 2025 zijn verschillende kunstwerken gereinigd en onderhouden. Het viaduct in de Oude Doetinchemseweg over de Drieheuvelenweg in 's-Heerenberg is niet opgenomen in het beheerplan, omdat het wordt vervangen door een gelijkvloerse kruising.

Openbaar groen

- Gedurende het jaar heeft onze eigen buitendienst het reguliere onderhoud aan het openbaar groen en de bomen uitgevoerd. Tevens zijn op een aantal plaatsen renovaties van het bestaande groen uitgevoerd. Daarnaast is de 1e van 3 plantrondes in het kader van 2.000 extra bomen door onze buitendienst uitgevoerd.
- Het beleidsplan werd eind 2025 geëvalueerd en bijgesteld.

Sportvelden

- Het hele jaar door is regelmatig onderhoud uitgevoerd op de sportvelden, inclusief het beregenen van de velden.
- Tevens is geïnvesteerd in GPS-ontvangers voor de robotmaaiers. Hierdoor zijn er nu drie robotmaaiers minder nodig en zijn de verenigingen tevreden over het maaibeeld.

Onderhoud gemeentelijke gebouwen

- Het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen heeft plaatsgevonden zoals gepland

- Het gemeentehuis in Didam heeft ruim 10 jaar na de ingebruikname een update gekregen; schilderwerk is uitgevoerd en vloerbedekking vervangen. Deze werkzaamheden zijn gecombineerd met het uitbreiden van vergaderruimtes. Tevens is de buitenruimte van het gemeentehuis meer klimaatadaptief ingericht.

Sporthallen

- De sporthallen in eigendom van de gemeente hebben in 2025 regulier onderhoud gehad.

Huisvesting van vluchtelingen en asielzoekers

- Het pand "Steak'M" en het toekomstig IKC in 's-Heerenberg zijn in eigendom van de gemeente en zijn in 2025 gebruikt voor de opvang van Oekraïense ontheemden. De andere panden die hiervoor worden ingezet worden door de gemeente gehuurd.

Paragraaf C. Financiering

Beleid

Voor de financiering van de programma's zijn financiële middelen nodig. Om tijdig en tegen gunstige condities gelden aan te trekken of uit te zetten is de uitvoering van de treasuryfunctie belangrijk.

De treasuryfunctie omvat het sturen, beheersen, verantwoording afleggen over en het toezicht houden op:

- De financiële vermogenswaarden;
- de financiële geldstromen;
- de financiële posities en de daaraan verbonden risico's.

De uitvoering van de treasuryfunctie is gebaseerd op artikel 20 van de "Financiële verordening 2023". Het treasurystatuut, zoals is vastgesteld op 16 februari 2016, geldt nog steeds. Dit treasurystatuut is gebaseerd op de geldende financiële verordening.

In het treasurystatuut is onder andere geregeld dat, conform de opgelegde verplichting door de rijksoverheid, overtollige middelen moeten worden belegd bij de rijksoverheid of bij andere openbare lichamen. Een nadere uitwerking hiervan vindt plaats in het treasurystatuut.

Kasgeldlimiet

De wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) bevat instrumenten om de risico's te beperken die gemeenten lopen bij het lenen en het uitzetten van financiële middelen. Een belangrijk instrument is de kasgeldlimiet. Hierbij gaat het om het beperken van renterisico's op de korte schuld. Korte schuld is bedoeld voor het financieren van de lopende uitgaven. De kasgeldlimiet is 8,5% van het begrotingstotaal (141 miljoen) en bedroeg voor 2025 € 12 miljoen (afgerond).

Algemene ontwikkelingen

Belangrijke ontwikkelingen die invloed hebben op de treasuryfunctie zijn de uit te voeren investeringen, de grondexploitatie, de bedrijfsvoering en de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt.

In 2024 is het rentepercentage verschillende keren verlaagd door de Europese Centrale Bank (ECB) met als doel om de rente terug te brengen tot een meer neutrale renteniveau. In 2025 is rente ECB uiteindelijk tot 2% gedaald. Doel van de ECB is om een stabiel % te hanteren, maar huidige geopolitieke spanningen blijven echter voor een onzekere factor zorgdragen, waarbij o.a. de hoge investeringsverwachtingen op militair gebied leiden tot hogere renteniveaus op de kapitaalmarkt.

Beleid bij nieuwe leningen

Bij het aantrekken van langlopende geldleningen wordt de looptijd van een lening afgestemd op de financieringsbehoefte behorende bij het totaal van de investeringen. Investeringsvoor de

grondexploitatie worden in het algemeen gefinancierd door een lening die een kortere looptijd heeft dan leningen voor investeringen in gebouwen of wegen. Binnen de gemeente is sprake van totaalfinanciering, waarbij leningen niet worden aangetrokken voor specifieke investeringen (projectfinanciering) maar voor het totaal van de financieringsbehoefte.

Relatiebeheer

Met de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is een overeenkomst financiële dienstverlening aangegaan, op basis waarvan deze bankinstelling dagelijks onze banksaldi beoordeelt en intern verrekent met daggeld dan wel tijdelijke belegging via schatkistbankieren.

Bij Rabobank loopt een bankrekening uitsluitend voor het afstorten van liquide middelen van de afdeling Publiekszaken.

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte is het verschil tussen de boekwaarde van de investeringen en de vaste financieringsmiddelen. Onder vaste financieringsmiddelen verstaan wij de reserves en voorzieningen plus de opgenomen vaste geldleningen. Verder wordt rekening gehouden met de reguliere aflossingen op bestaande geldleningen.

Voor jaar 2025 is een langlopende geldlening afgesloten ad € 25 mln.

Leningenportefeuille

Dit onderdeel geeft inzicht in de samenstelling, de grootte en de rentegevoeligheid van de opgenomen leningen. De (verwachte) mutaties als gevolg van nieuwe leningen, (vervroegde) aflossingen, renteconversies e.d. en bijzondere transacties worden toegelicht.

Bedragen x €1.000	Balans 1-1-2025	Opname 2025	Aflossing 2025	Balans 31-12-2025	Rente 2025	Gem. Perc.
Totaal langlopende geldleningen	48.757	0	6.506	42.251	1.140	2,82%
Totaal woningbouwleningen	1.198	0	265	933	31	2,55%

Op de balansdatum resteren voor de gemeente nog 13 langlopende leningen, waarvan twee leningen zijn doorgeleend aan Woningcorporatie Plavei (voormalig Woningstichting Bergh).

Renterisiconorm

Voor de gemeente Montferland zijn geen geplande rente herzieningen. Alle lopende leningen hebben een vast rentepercentage gedurende de resterende looptijd.

Voor 2025 bedraagt het rente risico op vaste schuld € 6.506 miljoen en is ruim onder de gestelde renterisiconorm van € 28.207 miljoen. De komende jaren is de verwachting dat het rente risico op vaste schuld ruim onder de vastgestelde renterisiconorm van 20% van het begrotingsaldo blijft.

Bedragen x € 1.000

	RENTERISICONORM	Jaarrekening 2025
1a	Renteherziening op vaste schuld o/g	0
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g	0
1	Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	0
2a	Te betalen aflossingen	6.771

2b	Te ontvangen aflossingen	-265
2	Herfinanciering (2a-2b)	6.506
3	Renterisico op vaste schuld (1+2)	6.506
4	Begrotingstotaal	141.034
4a	Het vastgesteld percentage	20
4	Renterisico norm	28.207
5	Toets renterisico norm	
	Renterisico norm (4)	28.207
	Renterisico op vaste schuld (3)	-6.506
5a=(4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	21.701
5b=(3>4)	Overschrijding renterisiconorm	

Renteschema

Renteschema		2025
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	+/+	-1.901.457
b. De externe rentebaten over de korte en lange financiering	-/-	-121.685
Saldo externe rentelasten en rentebaten		1.779.772
c1. Doorberekende rente aan de grondexploitatie	-/-	-19.132
c2. Doorberekende rente van projectfinanciering taakvelden	-/-	0
c3. Rentebaat van door verstrekte specifieke leningen	-/-	-83.200
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		-102.332
d0. Rente reserves Kap. lasten	+/+	205.226
d1. Rente over eigen vermogen	+/+	

d2. Rente over voorzieningen	+/+		
Aan taakvelden toe te rekenen interne rente			205.226
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente			1.882.666
e. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	-/-		-1.951.818
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury (- is positief)			-69.153

Netto vlottende schuld

Bedragen x €1.000	Balans 1-1-2025	Mutatie 2025	Balans 31-12-2025
Vlottende Schulden			
Kasgeld	-11.000	11.000	0
Crediteuren + overige schulden	-20.537	16.142	-4.395
Overlopende passiva	-20.031	-4.038	-24.069
Vlottende Activa			
Liquide middelen	463	-354	108
Schatkistbankieren	1.843	-1.173	670
Debiteuren	9.405	-6.273	3.132
Overlopende activa	5.096	55	5.151
Netto Vlottende schuld	-34.761	15.359	-19.403

Paragraaf D. Bedrijfsvoering

Inleiding

De bedrijfsvoering omvat alle activiteiten, middelen en systemen die nodig zijn voor een goede dienstverlening.

Formatie en budget ambtelijke organisatie

De omvang van de loonkosten en de formatie van de totale ambtelijke organisatie is:

Formatie en budget ambtelijke organisatie	Jaarrekening 2024	Begroting na wijz. 2025	Jaarrekening 2025*

Loonkosten eigen en ingehuurd personeel (x € 1.000):			
• eigen personeel	26.166	33.250	28.987
• tijdelijk/extern personeel	5.442	2.511	4.235
	31.608	35.761	33.222
Formatie in fulltime eenheden (fte's):			
• vast	341	380	358
• tijdelijke formatie	16	12	12

* De werkelijke bezetting per 31-12-2025 is lager dan de toegestane formatie vanwege niet ingevulde vacatures.

Apparaatskosten

Apparaatskosten, ook wel organisatiekosten, zijn de middelen die nodig zijn voor het inzetten van personeel (zoals loon en andere personeelskosten), evenals kosten voor organisatie, huisvesting, materieel, automatisering en dergelijke om de taken van de organisatie uit te voeren. Het zijn dus alle personeels- en materiële kosten die nodig zijn voor het functioneren van de ambtelijke organisatie (exclusief griffie en bestuur).

Kosten x € 1.000	Begroting na wijz. 2025	Jaarrekening 2025
loon- en overige personeelskosten (eigen en ingehuurd personeel)	10.687	10.315
huisvestingskosten	1.693	1.789
kosten ICT	3.330	3.309
tractiekosten	747	758
facilitaire kosten	231	239
overige organisatiekosten	1.534	1.311
totaal	18.222	17.722
per inwoner	€ 497	€ 483

De meeste van deze apparaatskosten zijn ook opgenomen in hoofdstuk 2.5 Overhead.

Verdieping van enkele onderwerpen

Personeel en organisatie

Organisatieontwikkeling

Op 1 januari 2024 is de nieuwe organisatiestructuur van start gegaan. Deze organisatiestructuur hangt samen met de organisatieontwikkeling die we beogen. We werken vanuit de bedoeling met de thema's: Team Montferland, De inwoner centraal, Vertrouwen, Lef en Plezier. Het jaar 2025 is benut voor evaluatie van de structuur en de ontwikkeling, wat heeft geleid tot enkele kleine aanpassingen en nieuwe plannen voor de komende jaren. Een leiderschapsprogramma heeft voor een verdere professionalisering van het management gezorgd. Maar ook de andere medewerkers hebben een gevarieerd aanbod aan opleidingen, inspiratiesessies, persoonlijke ontwikkeling en workshops gekregen.

Arbeidsmarktkrapte

We leven in een tijd waarin sprake is van arbeidsmarktkrapte en snelle technologische ontwikkelingen. Om hiermee om te kunnen gaan hebben we in 2025 ingezet op Strategische Personeelsontwikkeling. Hierbij gaat het om het duurzaam inrichten van de organisatie binnen een steeds veranderende omgeving, om zo te kunnen anticiperen op huidige en toekomstige ontwikkelingen en zo effectief mogelijk de personele bezetting te borgen, kwalitatief en kwantitatief. In 2025 zijn hiervoor middelen beschikbaar gesteld en hebben we deze actief ingezet op het gebied van instroom en uitstroom (bijvoorbeeld corporate grandparanting en traineeships), behoud en doorstroom (bijvoorbeeld opleidingen). Met deze middelen lukt het nog steeds bijna 100% van de vacatures ook ingevuld te krijgen en zijn de inhuurkosten teruggebracht van 20% naar 13% eind 2025. Het terugbrengen van de inhuur was ook een doelstelling die aan de organisatie was meegegeven.

Informatiebeveiliging en privacy

Informatiebeveiliging en privacy zijn twee nauw verwante begrippen. Waar informatiebeveiliging betrekking heeft op data in het algemeen, richt privacy zich specifiek op persoonsgegevens. Binnen alle overheidsinstellingen is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) inmiddels een bekende term. Dit normenkader vormt de basis voor beveiligingsmaatregelen die de weerbaarheid van gemeenten moeten vergroten.

Gemeentelijke processen zijn sterk afhankelijk van ondersteunende ICT-systemen en -diensten. Inwoners en ondernemers maken steeds meer gebruik van digitale diensten en verwachten van de overheid dat zij zorgvuldig omgaat met (gevoelige) informatie. Het waarborgen van beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatiesystemen is essentieel om de betrouwbaarheid, kwaliteit en continuïteit van de bedrijfsvoering en dienstverleningsprocessen te garanderen.

Met de komst van de Cyberbeveiligingswet en de AI-Act krijgt informatieveiligheid binnen gemeenten meer aandacht. Daarnaast speelt ENSIA (Eenduidig Normatief Single Information Audit) een belangrijke rol in de verantwoording over de veiligheid van diverse belangrijke systemen.

In 2025 voldeden wij aan alle normen van Suwinet en Digi-D. Hoewel absolute veiligheid niet bestaat, streven wij naar optimale beveiliging. Dit doen we steeds meer risicogestuurd, wat wil zeggen het in kaart brengen van de grootste risico's en deze te beleggen bij de juiste verantwoordelijke. De meeste informatiebeveiligingsincidenten worden veroorzaakt door menselijk handelen. Bewuste medewerkers zijn dan ook de beste beveiligingsmaatregel. Een doorlopende bewustwordingscampagne, waaronder nep-phishing mails en een wekelijkse mini-learning voor alle medewerkers, maakt hiervan deel uit.

Voor 2026 besteden we specifieke aandacht aan verantwoord gebruik van AI systemen met inachtneming van de kaders van de AI Act. Daarnaast ligt de focus op leveranciersmanagement, zodat te allen tijde helder is wat de specifieke afspraken zijn met belangrijke leveranciers en partners, indien niet bij de gemeente maar bij de leverancier een incident voordoet.

Accountantscontrole 2025 en (verbijzonderde) interne controle

De controle over het boekjaar 2024 was het eerste jaar van de nieuwe accountant Stolwijk Kelderman . Zij zijn begonnen met een 0-meting (september 2024), gevolgd door de reguliere interimcontrole (november 2024). Hierbij is de kwaliteit van de interne beheersingsmaatregelen van de organisatie in kaart gebracht. Het oordeel hierover was positief, hoewel er enkele aandachtspunten zijn voor een verdere optimalisatie. Ook in oktober/november 2025 heeft de reguliere interimcontrole plaatsgevonden. De resultaten zijn verwoord in de managementletter 2025 welke is besproken met de Auditcommissie. Stolwijk Kelderman is positief over de kwaliteit van de interne beheersing en ziet de organisatie jaarlijks verdere stappen zetten.

De controle van de jaarrekening 2025 heeft plaatsgevonden in het eerste en tweede kwartaal van 2026. Dit heeft geleid tot een controleverklaring van de accountant.

De 'rechtmatigheidsverantwoording door het college van B&W' is vanaf 2023 van kracht. De accountant geeft een oordeel over de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording. Voor de verklaring over 2025 verwijzen wij naar de afzonderlijke verantwoording en de toelichting verderop in deze paragraaf Bedrijfsvoering.

Controle Sociaal

De (kwaliteit van de) verantwoordingen van de gecontracteerde zorgaanbieders Wmo en Jeugdwet is sinds de invoering in 2025 jaarlijks toegenomen. Voor de rechtmatigheidstoets geldt onveranderd dat voor alle zorg waar geen goedkeurende controleverklaring voor is afgegeven (de "kleinere" zorgverstrekkers met een omzet < € 200.000 vallen hier ook onder) en waarvoor geen andere maatregelen zijn genomen om vast te stellen dat de zorg is geleverd, deze door de accountant worden aangemerkt als "onzeker". Ook in 2025 hebben wij daarom met diverse cliënten contact opgenomen om zekerheid te krijgen over de prestatielevering. Deze actie heeft geleid tot een aanzienlijke verlaging van de "onzekerheid" in de jaarrekening.

De uitvoering van de Persoonsgebonden budgetten (Pgb's) ligt bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Door het, van het begin af aan, niet kunnen overleggen van een goedkeurende accountantsverklaring hebben wij ook in 2025 zelf steekproeven uitgevoerd op de verstrekkingen. Ook op dit vlak is het aandeel "onzeker" aanmerkelijk afgenomen.

Frauderisicobeheersing

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude (waaronder corruptie) berust bij het college van burgemeester en wethouders. Deze verantwoordelijkheid betreft ook het onderhouden van een zodanige interne beheersing om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder dat deze afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Binnen onze gemeente is er binnen de interne beheersing ruim aandacht voor frauderisico's en de preventie daarvan: in 2024 hebben wij een frauderisicobeleid vastgesteld. Daarop voortbordurend hebben we in 2025 een frauderisicoinventarisatie uitgevoerd, inclusief een analyse en beoordeling van de getroffen beheersmaatregelen. In 2025 gaat het om 15 activiteiten / processen, waarvan wij de getroffen beheersmaatregelen, voor het minimaliseren van de frauderisico's, als "voldoende" beoordelen .

Wij besteden aandacht aan functiescheiding. Sinds 2023 is een vaste maatregel dat iedere factuur door twee personen moet worden gecontroleerd. Dit laat echter onverlet dat de onderbouwing om de prestatielevering aan te tonen bij de factuurbetalingen beter kan. Hier zien wij wel verbeteringen. De invoering van de financiële applicatie IFinanciën per 2026 draagt hieraan bij, waardoor we verdere verbeteringen verwachten .

Al met al is de conclusie dat de drempel om fraude te plegen redelijk hoog ligt, maar dat er geen 100% garantie is dat zich geen fraudegeval zal kunnen voordoen.

Integriteitsbeleid

De gemeente beschikt over integriteitsbeleid. De gedragscode en integriteitsprotocol van de gemeenteraad en van college van B&W zijn geactualiseerd en vastgesteld. De herijking van het ambtelijke integriteitsbeleid wordt nu opgepakt.

De rechtmatigheidsverantwoording door het college van B&W

Ingaande de jaarrekening 2023 wordt een rechtmatigheidsverantwoording van het college opgenomen. De rechtmatigheid betreft het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium en Misbruik & Oneigenlijk gebruik-criterium. De accountant controleert niet expliciet op rechtmatigheid, maar beoordeelt wel of de rechtmatigheidsverantwoording waarheidsgetrouw is. Als dit het geval is, heeft dit geen gevolgen voor de accountantsverklaring.

In de rechtmatigheidsverantwoording verantwoorden we onrechtmatige afwijkingen als deze boven een bepaalde grens komen. Op grond van gewijzigde wetgeving in de BBV hebben wij deze grens, ingaande 2025, in de Gewijzigde financiële verordening 2025 aangepast naar 2% van het totaal aan lasten excl. reservemutaties (was 1% van het totaal aan lasten incl. reservemutaties).

De onrechtmatigheden lichten we toe in deze paragraaf Bedrijfsvoering, waarbij we, conform de afspraken met de raad, een ondergrens hanteren van € 150.000. Ook beschrijven wij welke actie wij ondernemen om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

De conclusie van de rechtmatigheidsverantwoording uit hoofdstuk 3.12 is als volgt (bedragen x € 1.000):

Rechtmatigheid	Bedrag onrechtmatigheden
<ul style="list-style-type: none"> Begrotingscriterium * 	4.346
<ul style="list-style-type: none"> Voorwaardencriterium 	1.590
<ul style="list-style-type: none"> Misbruik en Oneigenlijk criterium (M&O) 	-
Totaal aan onrechtmatigheden	5.936

** Van de begrotingsonrechtmatigheden is het overgrote deel, te weten € 3,351 mln. "acceptabel. Zie de toelichting hierna.*

Begrotingscriterium

Door het begrotingscriterium krijgt de raad een completer beeld van begrotingsonrechtmatigheden. Dit omvat niet alleen overschrijdingen van de lasten, waar de accountant zich voorheen alleen op richtte, maar ook lagere lasten en hogere of lagere baten. Dus ook waar we minder hebben uitgegeven of extra inkomsten hebben verkregen. Het doel is meer transparantie over rechtmatigheid.

In de Financiële verordening hebben we met de raad afgesproken dat lastenoverschrijdingen acceptabel zijn als ze voortvloeien uit bestaand beleid, het open-einde posten betreft en/of de overschrijdingen worden gecompenseerd door direct gerelateerde hogere inkomsten. Ook is bepaald dat het melden in deze jaarstukken van de andere afwijkingen (lagere uitgaven, hogere of lagere inkomsten) als "tijdig" moet worden aangemerkt en derhalve rechtmatig zijn.

In de rechtmatigheidsverantwoording (hoofdstuk 3.12) wordt inzichtelijk gemaakt dat het totaalbedrag aan begrotingsonrechtmatigheden € 4,346 mln. bedraagt en dat het grootste deel hiervan (€ 3,351 mln.) als "acceptabel" moet worden beoordeeld en € 0,995 mln. als "niet-acceptabel". In hoofdstuk 3.13 worden de overschrijdingen en een toelichting hierop inzichtelijk gemaakt. Enerzijds betreft het een overschrijding op een achttal kredieten (€ 75k). Hoewel deze overschrijding relatief gering is hier diverse onderschrijdingen op kredieten tegenover staan zullen we de komende jaren nog alerter moeten zijn bij de kredietbijstellingen. Het belangrijk deel van de "niet-acceptabele" onrechtmatigheden betreft verder de voorbereidingskosten voor toekomstige grondexploitaties (€ 0,920 mln.). Hoewel in de Financiële verordening is bepaald dat het college van B&W hiervoor een bedrag van € 0,5 mln. aan voorbereidingskosten mag maken, is dit niet geformaliseerd door een raming in de begroting op te nemen en is met de eindejaarswijziging ook geen melding gedaan aan de raad. Ingaande het begrotingsjaar 2026 is dit budget van € 0,5 mln. (evenals een raamkrediet van € 12 mln. voor strategische en proactieve grondaankopen) wel door de gemeenteraad geautoriseerd.

Alle gemaakte kosten worden overigens te zijner tijd ingebracht in de vast te stellen planexploitatie en heeft voorgaande geen financiële consequenties.

Uitdaging voor de organisatie is om alle lasten continue te monitoren en qua raming bij te stellen. Dat lukt steeds beter maar voor een deel ligt dit buiten onze invloedssfeer. Conclusie ten opzichte van de verantwoording 2024 is dat het bedrag aan begrotingsonrechtmatigheden aanzienlijk is gedaald, maar helaas nog niet binnen de grens van 2% van de lasten blijft.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op het naleven van gestelde voorwaarden bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. Deze voorwaarden komen voort uit diverse wet- en regelgeving en hebben onder meer betrekking op aspecten als administratieve bepalingen, duur, normbedragen, bevoegdheden, aanbestedingen, ontvangen subsidies en uitkeringen voor zover deze relevant zijn voor de financiële rechtmatigheid. In de door het de raad op 18 december 2025 vastgestelde normenkader voor de jaarrekening 2025 is de relevante externe en interne regelgeving opgenomen. Onrechtmatigheid op dit criterium heeft veelal betrekking op de aanbestedingsrechtmatigheid.

a. Aanbestedingen, toets aan de Europese wetgeving

De regels over aanbesteden staan in de Aanbestedingswet 2012 en het Aanbestedingsbesluit. In de Gids Proportionaliteit zijn de voorschriften uitgewerkt over de eisen, voorwaarden en criteria die aan inschrijvers en inschrijvingen worden gesteld. Het niet naleven van de Aanbestedingswet 2012 met betrekking tot deze Europese aanbestedingsnormbedragen bij een aanbesteding van opdrachten, leidt tot een financiële rechtmatigheidsfout. Bij negen crediteuren is sprake geweest van het niet correct naleven van de aanbestedingsregels. In totaal betreft het een bedrag van € 1,585 mln.* Opdrachten zijn dus onterecht niet Europees aanbesteed. Redenen zijn divers:

**Van een tweetal contracten, te weten de Financiële applicatie en de applicatie t.b.v. omgevingsvergunningen, is de opdrachtwaarde van de gehele contractperiode in dit bedrag verwerkt.*

- Niet tijdig is onderkend dat over een reeks van jaren (bepalend zijn de uitgaven in de afgelopen vier jaren) zijn opgelopen tot de kritische grens (2 leveranciers);
- Een bewuste keuze voor een opdrachtnemer, gelet op zijn specifieke expertise en historische kennis op het werkgebied (6 leveranciers). Hieronder valt ook de gunning van een nieuwe financiële applicatie, na het doorlopen van een verkorte aanbestedingsprocedure ("vrijwillige transparantie"). De onrechtmatigheid is besproken in de Auditcommissie;

- Foutieve inschatting aan de voorkant over de uiteindelijk gunningsprijs (1 leverancier).

Voor een deel geldt dat de opdrachten doorlopen in 2026 en ook hiervoor zal gelden dat het leidt tot onrechtmatigheid in de jaarrekening 2026. Waar mogelijk hebben we in het proces maatregelen getroffen om onrechtmatigheid te voorkomen. M.n. rond de inhuur van personeel zijn afspraken gemaakt met een bemiddelingsbureau waarmee de kans op foutieve aanbestedingsprocedure aanzienlijk zal afnemen.

b. Aanbestedingen, lokaal inkoopbeleid

Hoewel de bepaling van de aanbestedingsrechtmatigheid de toets aan de Europese grensbedragen betreft schrijft de kadernota rechtmatigheid voor dat over het veelvuldig niet naleven van de gids proportionaliteit gerapporteerd dient te worden in de paragraaf Bedrijfsvoering. Intern hebben wij over ons intern inkoopbeleid gerapporteerd en de conclusie was dat in een zeer beperkt aantal gevallen niet de vereiste aanbestedingsrichtlijnen zijn gevolgd. Concreet: in 2025 zijn 557 inkoopformulieren ingevuld (vereist bij inkopen boven de € 2.000) . Bij 8 inkopen is (bewust) afgeweken van onze interne richtlijnen. Deze uitkomsten hoeven derhalve niet meegenomen te worden in de rechtmatigheidsverantwoording. Overigens is de ondergrens voor het verplicht invullen van een inkoopstartformulier ingaande 2026 verhoogd naar € 5.000.

c. Subsidieverstrekingen

Met de verbijzonderde Interne Controle is geconstateerd dat niet alle verstrekkingen aan alle vereisten van de Algemene Subsidieverordening wordt voldaan. Het gaat hier om formele onrechtmatigheden (denk hierbij aan het niet respecteren van indienings- en vaststellingstermijnen, zonder financiële consequenties. Volgens de richtlijnen (Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV) tellen deze onvolkomenheden niet mee in de rechtmatigheidsverantwoording van het college.

d. Overig

- Volgens de "Kadernota Rechtmatigheid 2025" van de commissie BBV dienen niet-financiële onrechtmatigheden in verband met het niet naleven van bepalingen in de wet Fido en bijbehorende Regelingen te worden opgenomen en toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering. In de paragraaf "Financiering" wordt melding gemaakt van een tijdelijke overschrijding van de kasgeldlimiet. Deze overschrijding blijft echter binnen de daarvoor gestelde richtlijnen (maximaal 2 achtereenvolgende kwartalen);
- In 2025 is abusievelijk een te hoog bedrag toegekend voor een uitkering. Deze omissie is achteraf geconstateerd en, gelet op het geheel aan omstandigheden, is besloten het teveel verstrekte bedrag (€5k) niet terug te vorderen;
- Tot slot heeft onze accountant Stolwijk Kelderman ons in 2024 er op gewezen dat bij de Wmo indicaties de identificatie alleen wordt vastgelegd dat het ID is ingezien (in plaats vermelding van soort ID, ID nummer en geldigheidsduur). Onze werkwijze hebben wij aangepast met ingang van juni 2025 . Voor een deel gaat het hier om een formele rechtmatigheidsfout in 2025. Deze constatering heeft geen impact heeft op de hoogte van het bedrag aan onrechtmatigheden.

Misbruik en Oneigenlijk gebruik criterium

In 2025 zijn geen bijzonderheden ten aanzien van misbruik en oneigenlijk gebruik geconstateerd. In 2024 heeft het college van B&W een overkoepelende nota Misbruik en Oneigenlijk gebruik vastgesteld.

De Kadernota Rechtmatigheid 2025 schrijft voor dat we in deze paragraaf inzicht geven in de opboekingen van de vorderingen naar aanleiding van de teveel/foutief uitgekeerde PW (ten onrechte genoten). In 2025 is voor een totaalbedrag van € 78.847 ten onrechte aan uitkeringen verstrekt. Deze bedragen zijn/worden teruggevorderd en per 31 december 2025 staat hiervan nog een bedrag van € 24.951 aan vorderingen open.

Paragraafgegevens

	Jaarrekening 2024	Jaarrekening 2025

Formatie per 1.000 inwoners	9,4 fte	10,4 fte
Bezetting per 1.000 inwoners	9,3 fte	9,7 fte
Apparaatskosten per inwoner	€ 463	€ 483
Externe inhuur (% van totale loonsom en kosten inhuur)	17%	13%
Ziekteverzuim *	9,0% (7,7%)	8,0% (7,4%)
Uitstroom medewerkers	39	46
Doorstroom medewerkers	14	33
Instroom medewerkers	70	62
Factuurbetaling binnen twee weken (onze norm =75%) **	45%	64%

* Het ziekteverzuimpercentage is inclusief het verzuim van het personeel met een WSW-dienstverband (vm Laborijn). Het percentage tussen haakjes betreft het verzuim van het ambtelijk personeel exclusief de WSW'ers

** Door een aantal oorzaken is het normpercentage in 2024 en 2025 niet gehaald: zo is voor de versterking van de interne beheersing (in het kader van de "rechtmatigheidsverantwoording door het college van B&W") het opnemen van een inkoopverplichting ingevoerd en is een consequente functiescheiding bij de factuurafhandeling verplicht. Overigens wordt 78% van de facturen binnen drie weken betaald en 94% binnen vier weken.

Paragraaf E. Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn, volgens artikel 1 van het Besluit begroting en verantwoording (BBV), organisaties waarin een gemeente zowel een bestuurlijk als financieel belang heeft. Een financieel belang betekent dat de gemeente geld aan de partij heeft gegeven dat niet kan worden teruggevorderd als de partij failliet gaat, of dat de gemeente een bepaald bedrag moet betalen als de partij zijn verplichtingen niet nakomt. Een bestuurlijk belang betekent dat een wethouder, raadslid of ambtenaar namens de gemeente deelneemt in het bestuur van de partij of namens de gemeente stemt in bijvoorbeeld een aandeelhoudersvergadering.

Opdrachtgever en eigenaar

De gemeente vervult twee rollen in relatie tot de verbonden partijen: opdrachtgever en eigenaar.

- Als opdrachtgever koopt de gemeente diensten of producten van de verbonden partij, die gemeentelijk beleid uitvoert. Dit gebeurt meestal als basispakket voor alle deelnemers, met daarnaast een aanvullend maatwerkpakket voor specifieke deelnemers;
- Als eigenaar beslist de gemeente over de oprichting, missie, taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de verbonden partij. Het gemeentebestuur is mede-eigenaar en draagt bestuurlijke verantwoordelijkheid. De eigenaarrol richt zich vooral op de continuïteit en de levensvatbaarheid van de (samenwerking)organisatie.

Het is belangrijk dat de gemeente haar beleidsdoelstellingen ook via deze verbonden partijen realiseert. De gemeente blijft verantwoordelijkheid voor het behalen van de doelstellingen in de begroting. De programma's geven aan welke bijdrage de verbonden partij levert. Het is belangrijk om regelmatig te beoordelen of de taken zoals gepland worden uitgevoerd en of er voldoende inhoudelijk en financieel toezicht is.

Kaders

De Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) is op 1 juli 2022 gewijzigd. De Wgr maakt samenwerking tussen gemeenten, provincies en waterschappen mogelijk. Door deze wijziging krijgen volksvertegenwoordigers, zoals raadsleden, meer invloed en kunnen ze beter controleren. Sommige rechten voor volksvertegenwoordigers zijn direct ingegaan. De verplichting om bestaande regelingen aan te passen, heeft een implementatieperiode van twee jaar. Enkele belangrijke punten zijn:

- Het samenwerkingsverband moet de algemene en financiële kaders voor het volgende begrotingsjaar uiterlijk vóór 30 april aan de raden van de deelnemers aanbieden (artikel 34b Wgr). Voor de gemeente Montferland betekent dit dat deze informatie beschikbaar is tijdens de behandeling van de Kadernota;
- De jaarrekening en het verslag van de accountant moeten ook uiterlijk 30 april aan de raad worden aangeboden;
- De raad heeft twaalf weken de tijd om een zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting van een samenwerkingsverband. Daarom moet de vastgestelde begroting van het samenwerkingsverband uiterlijk 15 juli aan de provincie worden toegezonden.
- Lokale rekenkamers en rekenkamercommissies kunnen ook onderzoek doen bij samenwerkingsverbanden die op grond van de Wgr zijn ingesteld;
- Een bestuur van een samenwerkingsverband kan de overgedragen bevoegdheden niet zelf uitbreiden.

Nota Verbonden partijen

De nota Verbonden Partijen is in 2024 bijgewerkt. Dit was één van de aanbevelingen uit het Rekenkamerrapport "Kiezen of delen: ...rendement op regionale samenwerking". Hierdoor hebben we een actueel kader dat aansluit bij de nieuwe Wet Gemeenschappelijke Regelingen.

Indexeringsmethodiek begroting gemeenschappelijke regelingen

Tot ongeveer acht jaar geleden pleitten de Achterhoekse gemeenten voor één gemeenschappelijk systeem van indexering voor de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen. Dit werkte echter niet goed in de praktijk. Elke gemeenschappelijke regeling had zijn eigen dynamiek, waardoor een algemeen indexeringssysteem niet goed paste. Bovendien hadden de Achterhoekse maar een kleine stem in het geheel. Op dit moment is er geen gemeenschappelijk standpunt, maar de afspraak blijft dat indexpercentages kritisch worden beoordeeld, zoveel mogelijk vooraf.

Procedure zienswijzen begrotingen gemeenschappelijke regelingen

Bij alle gemeenschappelijke regelingen stelt het algemeen bestuur de begroting vast. Het college en de gemeenteraad kunnen vooraf hun zienswijze op de begroting te geven. De procedures van de verschillende gemeenschappelijke regelingen lopen echter niet gelijk met die van de gemeenteraad. Daarom worden de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen gebundeld in een raadsnotitie en aan de raad voorgelegd. Vooraf adviseert de Auditcommissie de gemeenteraad om wel of geen zienswijze in te dienen. In 2025 is voor de gemeenteraad aanvullend een informatiesessie Gemeenschappelijk regelingen georganiseerd.

De Auditcommissie en de gemeenteraad baseren hun zienswijze op een notitie van het college, waarin kort wordt ingegaan op:

- belangrijke beleidsontwikkelingen die aanpassing van de regeling nodig maken;
- de gevolgen voor de financiën en/of financiële bijdrage;
- financiële kerngegevens zoals de verdeelsleutel, het bedrag per eenheid, het totaal, de reserve- en schuldpositie en de risico's hoe deze worden beheerst;
- eventuele concept advies zienswijzen.

Op 3 juli 2025 heeft de gemeenteraad de begrotingen 2026 (en jaarstukken 2024) beoordeeld en behandeld. Voor de begrotingen van de GGD Noord- en Oost-Gelderland, de Omgevingsdienst Achterhoek en Veiligheidsregio Noord en Oost Nederland heeft de raad besloten zienswijzen in te dienen .

Bestuurlijk belang - bezetting bestuurszetels

De benoeming van een bestuurslid kan een bevoegdheid van de raad (raadsregeling) zijn of van het college (collegeregeling).

Gemeenschappelijke regelingen	Programma	Burgemeester	Wethouder Derksen	Wethouder Eleveld	Wethouder Nijland	Wethouder Wolsing	Raadslid
1a. Groene Metropoolregio (C)	1	AB				plv AB	RegioAgendaCommissie: 2 leden
1b. Samenwerkingsverband Regio Achterhoek	1	AB + DB				plv AB	
2. Euregio Rijn-Waal (R)	1	lid euregioraad				plv lid euregioraad	euregioraad 2 leden + 2 plv. leden
3. Omgevingsdienst Achterhoek (C)	3		plv AB		AB		
4. Reinigingsdienst de Liemers (R)	3		AB+DB		plv AB		
5. Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen (C)	3 en 7		bestuur		plv bestuur		
6. GGD Noord- en Oost-Gelderland (C)	5 en 6			AB		plv AB	
7. Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (C)	6			AB+BC		plv AB	
8. Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (C)	6			AB		plv AB	
9. Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (C)	7	AB				plv AB	
10. Laborijn (C)	8		AB	plv AB+DB		AB+DB	
11. Stadsbank Oost Nederland (C)	8			plv AB		AB	
Vennootschappen en coöperaties							

Gemeenschappelijke regelingen	Programma	Burgemeester	Wethouder Derksen	Wethouder Eleveld	Wethouder Nijland	Wethouder Wolsing	Raadslid
Alliander (C)	Alg		AA		plv AA		
Vitens (C)	Alg		AA		plv AA		
Bank Nederlandse Gemeenten (C)	Alg		AA		plv AA		
Agem gemeentelijke Energie BV (C)	3			plv AL		AL	
Coöperatie Energieloket Achterhoek U.A.	Alg			plv AA		AA	
Leisurelands BV	4		plv AA		AA		
NV Cultuur Centrum Amphion (C)	6			AA		plv AA	
Warmtenet Didam BV	3			plv AA		AA	

Legenda

AA	afgevaardigde algemene aandeelhoudersvergadering
AB	algemeen bestuur
AL	afgevaardigde algemene ledenvergadering
BO	bestuurlijk overleg
(C)	benoemd door het college
DB	dagelijks bestuur

(R)	benoemd door de raad
plv	plaatsvervangend

Gemeenschappelijke regelingen

Bedragen x € 1

Openbaar Lichaam Groene Metropoolregio Arnhem- Nijmegen		Programma 1		
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij op basis van het aantal inwoners. Montferland is uitgetreden per 31 december 2024.			
	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	
saldo van baten en lasten	€ 118.084	n.v.t.	n.v.t.	
gerealiseerd resultaat	€ 244.427	n.v.t.	n.v.t.	
eigen vermogen	€ 371.783	n.v.t.	n.v.t.	
vreemd vermogen	€ 0	n.v.t.	n.v.t.	
oordeel accountant	Goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.	
bijdrage per inwoner	€ 7,33	n.v.t.	n.v.t.	
idem totaal	€ 243.375	n.v.t.	n.v.t.	
Risico's	N.v.t.			

Bedragen x € 1

Samenwerkingsverband regio Achterhoek		Programma 1		
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij op basis van het aantal inwoners. Gemeente Montferland is in 2024 toegetreden.			
	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	
saldo van baten en lasten	€ -73.000	€ -667.000	€ -393.000	
gerealiseerd resultaat	€ 28.000	€ 0	0	
eigen vermogen	€ 6.736.000	€ 6.095.000	€ 5.648.000	
vreemd vermogen	€ 0	€ 0	€ 0	
oordeel accountant	Goedkeurend	N.v.t.	N.v.t.	
bijdrage per inwoner	€ 7	€ 8,01	€ 8,24	
idem totaal	€ 274.032	€ 295.232	€ 303.834	
Risico's	Onder andere door de dalende renteopbrengsten en het wegvallen van de bijdrage van de provincie Gelderland vanaf 2025 was in de begroting 2025 een structureel oplopend tekort zichtbaar in de meerjarenraming in de jaarschijven 2026-2028. Ondanks dat het tekort werd opgevangen door een bestemmingsreserve toekomstbestendige organisatie, heeft het algemeen bestuur opdracht gegeven om te zorgen voor een structureel sluitende begroting voor alle jaarschijven. Hiervoor dient een structurele kostenbesparing van 10% (€ 331.000) gerealiseerd te worden.			

Bedragen x € 1

Euregio Rijn-Waal gevestigd te Kleve (Duitsland)		Programma 1		
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij op basis van het aantal inwoners.			
	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	
saldo van baten en lasten	€ -145.629	€ 10.407	€ 8.989	
eigen vermogen	€ 1.588.996	N.n.b.	N.n.b.	
vreemd vermogen	€ 1.250.975	N.n.b.	N.n.b.	
oordeel accountant	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
bijdrage per inwoner	€ 7.750	€ 7.900	€ 7.900	
Risico's	De Euregio valt niet onder de Nederlandse wetgeving en voor hen geldt dan ook niet de verplichting tot het opnemen van een Risicoparagraaf. (Financiële) verantwoording moet worden afgelegd aan de Bezirksregierung Düsseldorf. Financiële tekorten komen voor rekening van de deelnemers.			

Bedragen x € 1

Omgevingsdienst Achterhoek gevestigd te Hengelo (Gld)		Programma 2		
--	--	--------------------	--	--

Bedragen x € 1

Financieel belang	Met ingang van 2017 is er sprake van outputfinanciering op basis van af te nemen / afgenomen diensten/producten. Het negatief resultaat 2024 is ten laste van de reserves van de ODA gebracht. Voor de begroting 2026 is een zienswijze ingediend, inhoudende het aanpassen van de concept-begroting naar de oorspronkelijke begroting 2025, zonder verwerking van de begrotingswijziging 2025. Tevens hebben wij in de zienswijze het belang van een mogelijke fusie ter vervulling van het robuustheidscriterium benadrukt. De zienswijze is niet volledig, maar wel deels overgenomen door het AB: er is gekozen voor een sobere begroting, echter zonder aanpassingen. Tevens is het belang van een mogelijke fusie ter versterking van de robuustheid door het AB onderkend.		
	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
saldo van baten en lasten	€ -98.000	€ 0	€ 0
gerealiseerd resultaat	€ -98.000	€ 0	€ 0
eigen vermogen	€ 516.000	€ 300.000	€ 165.000
vreemd vermogen	€ 1.889.000	€ 1.146.000	€ 1.514.000
oordeel accountant	Goedkeurend	N.v.t.	N.v.t.
overige bijdrage	€ 872.000	€ 723.500	€ 1.010.177
Risico's	Outputfinanciering is rechtvaardig maar herbergt ook het risico van grote fluctuatie jaarlijkse gemeentelijke bijdrage (grotendeels open-einderegeling), mede als gevolg van verandering economische en/of onvoorziene omstandigheden (bijv. milieucalamiteiten, ondermijning/ontdekking drugslabs, toenemende gemeentelijke bouwplannen, toenemende aanvragen). In de begroting 2026 geeft de ODA aan dat het financieel effect van hun risico's uit de risico-inventarisatie € 393.750 bedraagt.		

Bedragen x € 1

Reinigingsdienst de Liemers gevestigd te Zevenaar		Programma 2	
Financieel belang	De kosten van de RDL worden toegerekend op basis van nacalculatie. De kosten in de begroting vormen de basis voor de voorschotten die de gemeenten Montferland en Zevenaar betalen; de uiteindelijke afrekening volgt op grond van de jaarrekening. De jaarrekening 2024 sloot met een positief saldo van € 88.887. Dit bedrag is gerestitueerd naar Zevenaar en Montferland.		
	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
saldo van baten en lasten	€ 0	€ 0	€ 0
gerealiseerd resultaat	€ 0	€ 0	€ 0
eigen vermogen	€ 0	€ 0	€ 0
vreemd vermogen 1	€ 0	€ 0	€ 0
oordeel accountant	n.n.b.	N.v.t.	N.v.t.
bijdrage totaal	€ 1.906.386	€ 1.942.960	€ 1.986.968
Risico's	De RDL is een uitvoerende regeling. Een exploitatieoverschot of -tekort wordt verrekend met de deelnemende gemeenten. De regeling beschikt daarom niet over een algemene reserve.		

Bedragen x € 1

Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen		Programma 3	
Financieel belang	BVO DRAN organiseert voor genoemde gemeente het WMO vraagafhankelijk, routegebonden vervoer en het leerlingvervoer. Gemeente Montferland heeft het WMO vervoer bij de BVO DRAN ondergebracht en het LLV zelf aanbesteed. Deelnemers dragen bij op basis van aantal beschikkingen/inwoners die gebruik maken van vervoer. 95% van de kosten is te relateren aan vervoer, minder dan 5% is overhead.		
	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
saldo van baten en lasten	€ 0	€ 0	€ 0
gerealiseerd resultaat	€ 0	€ 0	€ 0
eigen vermogen	n.v.t.	€ 0	€ 0
vreemd vermogen	€ 0	€ 0	€ 0
oordeel accountant	Goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage totaal	€ 618.658	€ 670.899	€ 721.133

Bedragen x € 1

Risico's	De inrichting van het vervoer is gebaseerd op een "open einde" systematiek. Dit betekent dat de kosten oplopen wanneer een gemeente meer inbrengt of dat er in een periode meer ritten hebben plaatsgevonden dan begroot. Dit brengt een financieel risico met zich mee. Op de toename van deze vervoerskosten is door gemeentelijk beleid invloed uit te oefenen (knoppenplan 218)
----------	---

Bedragen x € 1

GGD Noord- en Oost-Gelderland gevestigd te Apeldoorn		Programma 3		
Financieel belang	<p>Deelnemende gemeenten betalen een bijdrage per inwoner. Voor 2026 is de bijdrage per inwoner begroot op € 23,44, te weten € 11,14 vanuit publieke gezondheid en € 12,30 vanuit jeugdgezondheid.</p> <p>In het AB van november 2019 zijn afspraken gemaakt over de nieuwe indexeringssystematiek. Deze afspraken zijn toegepast. Het indexeringspercentage bedraagt 4,57%.</p> <p>Zowel op Achterhoeks niveau als op regioniveau heeft afstemming plaatsgevonden voor het indienen van eenzelfde zienswijze op hoofdlijnen op de Concept Programmabegroting 2026. De zienswijze bevatte de volgende punten.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Waardering uit te spreken voor de veerkracht en de in gang gezette goede ontwikkelingen. 2. Een voorkeur uit te spreken voor een bezuiniging om het verschil tussen de index van het Gemeentefonds (3,6%) en die van de GGD (4,57%) te compenseren. 3. Een verzoek aan de GGD NOG om (meer) focus aan te brengen in de dienstverlening op het gebied van de mentale gezondheid van de jeugd. <p>De ingediende zienswijzen hebben niet geleid tot een aanpassing van de begroting. Wel is toegezegd dat er in 2026 verschillende bezuinigingsscenario's worden uitgewerkt. Over de focus op de mentale gezondheid hebben zij verwezen naar hun producten- en dienstencatalogus en is toegezegd aan de slag te gaan met het ontwikkelen van kengetallen, waardoor zicht ontstaat op bijvoorbeeld het gebruik van en de klanttevredenheid over de producten en diensten</p>			
		Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
saldo van baten en lasten		€ -1.222.000	€ 28.000	€ 28.000
gerealiseerd resultaat		€ -170.000	€ 0	€ 0
eigen vermogen		€ 1.921.000	€ 2.158.000	€ 2.050.000
vreemd vermogen		€ 464.000	€ 150.000	€ 300.000
oordeel accountant	Goedkeurend		N.v.t.	N.v.t.
bijdrage per inwoner structureel		€ 20,37	€ 22,41	€ 23,44
Totale bijdrage structureel		€ 771.389	€ 826.400	€ 867.205
Risico's	<p>Het algemeen bestuur heeft de onderstaande risico's als belangrijkste risico's voor de GGD in het kader van het risicomanagement vastgesteld.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Inhoudelijke risico's en risico's met betrekking tot opbrengsten: <ol style="list-style-type: none"> a. Wijziging wetgeving b. Uitbraak infectieziekte/tbc c. Gemeenten laten taken niet door de GGD uitvoeren d. Omzetzaling/minder opdrachten e. Morele verplichting voor uitvoering van taken die niet kostendekkend zijn 2. Risico's vanwege personele omstandigheden: <ol style="list-style-type: none"> a. Ziekteverzuim boven 4% b. WW-verplichting c. Arbeidsmarktkrapte/leeftijdsopbouw 3. Risico's vanuit de bedrijfsvoering: <ol style="list-style-type: none"> a. Imago risico b. Technologische ontwikkeling c. Aanbestedingsrisico ICT d. Informatieveiligheid 			

Bedragen x € 1

Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers gevestigd te Doetinchem		Overhead
Financieel belang	De bijdrage van de deelnemende gemeenten is op basis van het aantal meters overgedragen of nog over te dragen archief bepaald. De bijdrage voor de jaren 2023 tot en met 2026 is vastgesteld op € 143,625 per meter per jaar. Het aantal meters is 1.158,735.	

Bedragen x € 1

	<p>Afgelopen jaar is deze bijdrage, ondanks de vastgestelde meterprijs uit de meerjarenbegroting, verhoogd naar € 162,875 per meter vanwege tekorten bij het ECAL.</p> <p>Voor 2025 is wederom afgeweken van de meerjarenbegroting en de bijdrage verhoogd naar € 167,75. Dit betekent dat de jaarbijdrage met 3% is gestegen; in euro's een toename van € 5.648,75.</p> <p>De stijging wordt met name veroorzaakt door onoverkomelijke stijging van energielasten. Met de pandeigenaar wordt gesproken over verduurzamingsmaatregelen. Daarnaast is op verzoek van het bestuur een onderzoek naar alternatieve huisvesting opgestart. De niet-wettelijke taken van het ECAL zijn allemaal minimaal kostendekkend.</p>		
	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
saldo van baten en lasten	€ 232.739	€ 27.440	€ 9.698
gerealiseerd resultaat	€ 232.739	€ 27.440	€ 9.698
eigen vermogen	€ 308.497	€ 107.836	€ 345.635
vreemd vermogen	€ 460.292	€ 438.782	€ 352.250
oordeel accountant	Goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage per meter archief (= inclusief omzetbelasting)	€ 162,88	€ 167,75	€ 167,75
idem totaal (exclusief compensabele omzetbelasting)	€ 180.877	€ 194.378	€ 198.500
Risico's	<p>Er wordt gewerkt met een verhoogd weerstandsvermogen in verband met volatiliteit van de energiekosten.</p> <p>Het ECAL ziet mogelijk haar subsidie inkomsten dalen, aangezien deze voor voorliggende periode nog niet zijn vastgesteld en geen wettelijke verplichting ten grondslag ligt aan de hoogte hiervan.</p> <p>Tenslotte is de ICT-beveiliging kwetsbaar en houdt het ECAL rekening met een kostenstijging van de ICT-aanbieder.</p>		

Bedragen x € 1

Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers gevestigd te Zevenaar		Programma 3	
Financieel belang	<p>De bijdrage van de deelnemende gemeenten is afhankelijk van het aantal leerlingen van het voortgezet onderwijs dat in gemeente, voor wat betreft het voortgezet onderwijs, is gehuisvest op de teldatum 1 oktober van het voorgaande kalenderjaar. Jaarlijks wordt bij de begroting het aantal leerlingen voor het begrotingsjaar vastgesteld. Daarbij wordt de weging van de soort voortgezet onderwijs in acht genomen. Onder weging wordt verstaan de factor die het Rijk hanteert bij de berekening van de vergoeding per leerling voor huisvestingslasten in de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds.</p>		
	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
saldo van baten en lasten	€ 0	€ 0	€ 0
gerealiseerd resultaat	€ 0	€ 0	€ 0
eigen vermogen	€ 0	€ 0	€ 0
vreemd vermogen	€ 0	€ 0	€ 0
oordeel accountant	Goedkeurend	N.v.t.	N.v.t.
bijdrage	€ 399.296	€ 398.207	€ 397.051
Risico's	<p>De verrekening van de werkelijke kosten met de door de afzonderlijke gemeenten Montferland, Duiven en Zevenaar verschuldigde bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling geschiedt o.b.v. werkelijke kosten.</p>		

Bedragen x € 1

Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland gevestigd te Apeldoorn		Programma 1	
Financieel belang	<p>De deelnemende gemeenten dragen bij op basis van een verdeelmodel dat éénmaal in de vier jaar wordt geactualiseerd. Het aandeel van Montferland is vastgesteld op 4,33%.</p>		

Bedragen x € 1

	N.a.v. de concept-begroting 2026 heeft de gemeenteraad een zienswijze ingediend waarin de VNOG is opgedragen verdere structurele besparingen door te voeren. Deze zienswijze heeft niet geleid tot een aanpassing van de begroting. Hoewel de VNOG alle begrip heeft voor ons standpunt (en die van de overige gemeenten), constateert hun accountant dat de besparingen de afgelopen jaren de bedrijfsvoering op onderdelen te sober is geworden. Hun uitdaging is om te opereren in de complexe context van weerbaarheid (nieuwe taken zonder rijkscompensatie), inspanningen om te komen tot efficiencywist en het op orde houden van de bedrijfsvoering.		
	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
saldo van baten en lasten	€ 2.842.652	€ -2.258.315	€ -4.025.400
gerealiseerd resultaat	€ 1.792.945	€ 0	€ 0
eigen vermogen	€ 22.716.712	€ 17.925.000	€ 17.135.000
vreemd vermogen	€ 20.705.481	€ 45.516.000	€ 76.777.000
oordeel accountant	Goedkeurend	N.v.t	N.v.t
bijdrage	€ 2.305.000	€ 2.464.000	€ 2.545.679
Risico's	<p>Het managen van risico's is een continu proces waarbij zich steeds weer andere risico's kunnen voordoen. De groeiende onzekerheid in de wereld op allerlei vlakken, zoals grondstofprijzen, sterk stijgende energiekosten, klimaatverandering, (geopolitieke) instabiliteit, heeft en zal (grote) effecten hebben op de realisatie en kostenontwikkeling van de begroting.</p> <p>Vanwege de mondiale militaire en hybride dreiging staat, ook landelijk, het thema 'weerbare en veerkrachtige samenleving' hoog op de agenda. Het is mogelijk dat de veiligheidsregio's, vanuit het Rijk, hierin aanvullende taken krijgen met effecten op de nu voorliggende begroting.</p> <p>Het Rijk dreigt de rijksbijdrage aan de veiligheidsregio's met ingang van 2026 structureel te korten met 10%. Dit is in de Kadernota 2026-2029 aangekondigd. Het AB heeft eind 2024 besluiten genomen om (voorlopig) deze korting te kunnen dekken. Zodra meer bekend is vanuit het Rijk, zal aan het AB worden voorgelegd hoe met deze situatie verder om te gaan.</p> <p>In voorgaande kadernota's en begrotingen is reeds gewezen op de stijgende kapitaallasten dat deze op enig moment niet meer gedekt kunnen worden door een onttrekking aan de beschikbare egaliseringsreserve. Op termijn is een stijging van de gemeentelijke bijdrage noodzakelijk. De verwachte stijging bedraagt structureel € 3 miljoen in 2027 en € 1,5 miljoen in 2028, dus cumulatief € 4,5 miljoen structureel.</p>		

Bedragen x € 1

Laborijn gevestigd te Doetinchem	Programma 3		
Financieel belang	<p>De gemeente Montferland is een 'smalle' deelnemer in de GR en heeft alleen de uitvoering van de Wsw aan Laborijn overgedragen, dit in tegenstelling tot de andere deelnemende gemeenten. Voor de verdeling van de uitvoeringskosten zijn er daarom 2 verdeelsleutels:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sociale werkvoorziening (WSW): op basis van het aantal WSW'ers in fte per gemeente, 2. Niet-Wsw activiteiten voor Aalten en Doetinchem: <ul style="list-style-type: none"> • 50% op basis van aantal personen dat een uitkering ontvangt uit de gemeente en • 50% op basis van het aantal inwoners uit de gemeente. <p>De budgetten voor Wsw worden via het gemeentefonds aan de gemeenten toegekend. De deelnemende gemeenten stellen deze budgetten één op één ter beschikking aan Laborijn die voor de uitvoering van het betreffende programma en verantwoording van deze gelden zorgt. De budgetten in de begroting zijn gebaseerd op de laatst bekende circulaire's.</p>		
	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
saldo van baten en lasten (WSW)	€ 849.000	€ -733.615	€ -1.558.000
gerealiseerd resultaat	€ 1.276.000	€ 0	€ 0
eigen vermogen	€ 11.380.000	€ 10.286.000	€ 9.268.000
vreemd vermogen	€ 1.116.000	€ 14.207.000	€ 11.096.000
oordeel accountant	Goedkeurend	N.v.t	N.v.t
doorbetaling rijks subsidie	€ 4.227.869	€ 3.932.853	€ 4.186.499

Bedragen x € 1

bijdrage in dekkingstekort uitvoeringslasten	€ 154.145	€ 278.454	€ 24.219
Risico's	De WSW-populatie krimpt sterk in de komende jaren met als verwachting een afname van minimaal 20% tot eind 2027. De afname van het aantal WSW'ers betekent een vermindering van de omzet in het programma WSW. De omzetvermindering leidt tot het bedrijfseconomisch uithollen van het bedrijf, omdat er minder grondslag is voor financiering van algemene kosten. Bovendien vergrijst de SW-populatie in dit proces, met als gevolg dat de gemiddelde productiviteit daalt en het ziekteverzuim waarschijnlijk stijgt.		

Bedragen x € 1

Stadsbank Oost Nederland gevestigd te Enschede		Programma 3		
Financieel belang	De gemeente betaalt vanaf 1 januari 2016 aan de Stadsbank a. Voor het programma Algemeen bestuur (de bestaanskosten) naar rato van de afgenomen dienstverlening (75%) en het aantal huishoudens (25%); b. Voor de afgenomen diensten tegen het vastgestelde tarief dus P x Q.			
	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	
saldo van baten en lasten	€ 383.200	€ 0	€ 75.300	
gerealiseerd resultaat	€ 656.800	€ 0	€ 75.300	
eigen vermogen	€ 2.235.700	€ 1.464.500	€ 2.347.400	
vreemd vermogen	€ 5.059.000	€ 4.353.700	€ 4.200.000	
oordeel accountant	Goedkeurend	N.v.t.	N.v.t.	
bijdrage / kosten:				
standaard dienstverlening	€ 124.819	€ 145.102	€ 132.816	
bestaanskosten	€ 206.485	€ 203.555	€ 221.396	
additionale dienstverlening	€ 15.502	€ 17.262	€ 18.410	
demping herijking 40%	€ 3.855			
totaal	€ 350.661	€ 365.919	€ 372.623	
Risico's	Na toevoeging van het saldo van de jaarrekening 2024 ad € 656.800 komt de weerstandsratio uit op 2,14 De ratio wordt hiermee gekwalificeerd als "uitstekend"). Als de weerstandsratio volgend jaar weer uitstekend is, kan deze worden afgebouwd.			

Overig

Vennootschappen en coöperaties

Bedragen x € 1

Alliander gevestigd te Arnhem			
Financiën	Jaarverslag 2022	Jaarverslag 2023	Jaarverslag 2024
aandelen			
aantal	491.120 st. = 0,36%	491.120 st. = 0,36%	491.120 st. = 0,36%
waarde	€ 5,00	€ 5,00	€ 5,00
jaarresultaat	€ 205.000.000	€ 265.000.000	€ 976.000.000
dividenduitkering			
per aandeel	€ 0,59	€ 0,62	€ 0,70
totaal	€ 292.000	€ 303.000	€ 343.000
eigen vermogen		€ 136.000	
vreemd vermogen	€ 4.570.000.000	€ 4.749.000.000	€ 6.038.000.000
solvabiliteit	€ 5.098.000.000	€ 5.296.000.000	€ 6.092.000.000
	49%	46%	48%

Bedragen x € 1

Vitens gevestigd te Zwolle

Vennootschappen en coöperaties

Financiën	Jaarverslag 2022	Jaarverslag 2023	Jaarverslag 2024
aandelen			
aantal	34.716 st. = 0,601%	34.716 st. = 0,601%	34.716 st. = 0,601%
waarde	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00
jaarresultaat	€ 8.200.000	€ 27.200.000	€ 34.500.000
dividenduitkering			
per aandeel	€ 0	€ 0	€ 0
totaal	€ 0	€ 0	€ 0
eigen vermogen	€ 650.000.000	€ 678.000.000	€ 714.000.000
vreemd vermogen	€ 1.144.000	€ 1.284.000	€ 1.297.000.000
solvabiliteit	31,0%	30,3%	29,8%

Bedragen x € 1

Bank Nederlandse Gemeenten gevestigd te Den Haag			
Financiën	Jaarverslag 2022	Jaarverslag 2023	Jaarverslag 2024
aandelen			
aantal	19.756 st. = 0,035%	19.756 st. = 0,035%	19.756 st. = 0,035%
waarde	€ 2,50	€ 2,50	€ 2,50
jaarresultaat	€ 300.000.000	€ 254.000.000	€ 294.000.000
dividenduitkering			
per aandeel	€ 2,50	€ 2,16	€ 2,51
totaal	€ 49.390	€ 42.675	€ 49.588
eigen vermogen (exclusief hybride kapitaal)	€ 4.600.000.000	€ 4.700.000.000	€ 4.800.000.000
vreemd vermogen	€ 107.459.000.000	€ 110.819.000.000	€ 123.100.000.000
solvabiliteit (Trier 1-ratio conform de Basel II regelgeving)	35%	43%	40%

Bedragen x € 1

Agem Gemeentelijke Energie BV			
Financieel belang	Dit is een zelfstandige besloten vennootschap, met 8 gemeenten rechtstreeks als aandeelhouder. In 2020 hebben we als aandeelhouder in de Agem Gemeentelijke Energie BV (beheer en exploitatie van transportnetten voor elektriciteit, aardgas en warm water) 38 aandelen met een nominale waarde van €0,01/ aandeel ontvangen. In 2023 is het Zonnepark Braamt overgedragen aan de Agem. Het aandeel van de gemeente Montferland hierin bedraagt € 149.435.		
	Jaarverslag 2022	Jaarverslag 2023	Jaarverslag 2024
jaarresultaat	€ 17.777	€ 19.962	€ 17.565
eigen vermogen	€ 8.548	€ 581.416	€ 46.080
vreemd vermogen	€ 668.150	€ 1.059.265	€ 2.833.187
oordeel accountant	Vrijgesteld	Vrijgesteld	Vrijgesteld

Bedragen x € 1

Coöperatie Energieloket Achterhoek U.A.			
Financieel belang	Sinds 2023 is er een nieuwe entiteit ontstaan, Coöperatie Energieloket Achterhoek U.A. De Achterhoekse gemeenten zijn hier lid van, vanuit deze gemeente wordt een bestuur gevormd door 3 gemeentebestuurders. Dit bestuur stuurt het Achterhoeks Energieloket B.V. aan. Het Energieloket BV is het aanspreekpunt voor inwoners in de Achterhoek bij het verduurzamen van hun woning. De gemeenten nemen via een DAEB (dienst van algemeen economisch belang) diensten van het Energieloket af.		
	Jaarverslag 2022	Jaarverslag 2023	Jaarverslag 2024
jaarresultaat	€ 32.975	€ 66.810	€ 12.390

Vennootschappen en coöperaties

eigen vermogen	€ 174.422	€ 241.025	€ 251.696
vreemd vermogen	-	-	-
oordeel accountant	Vrijgesteld	Vrijgesteld	Vrijgesteld

Bedragen x € 1

Leisurelands BV

Financieel belang	Gemeente Montferland was deelnemer in de GR Recreatieschap Achterhoek-Liemers (RAL). In 2013 is besloten de activiteiten van RAL deels over te dragen aan de Vennootschap en de RAL te ontmantelen en te liquideren. In 2020 heeft de voorgenomen akte van levering van aandelen plaatsgevonden. Aan de vm. RAL gemeenten zijn 15.107 aandelen overgedragen met een nominale waarde van € 1,00/aandeel. Voor Montferland gaat het om 1.225 aandelen.		
	Jaarverslag 2022	Jaarverslag 2023	Jaarverslag 2024
jaarresultaat	N.v.t.	N.v.t.	Nvt
eigen vermogen	N.v.t.	N.v.t.	Nvt
vreemd vermogen	N.v.t.	N.v.t.	Nvt
oordeel accountant	N.v.t.	N.v.t.	Nvt

Bedragen x € 1

N.V. Cultureel Centrum Amphion te Doetinchem

Financiën	Jaarverslag 2022	Jaarverslag 2023	Jaarverslag 2024
aandelen			
aantal	22 st.	22 st.	22 st.
waarde	€ 450	€ 450	€ 450
jaarresultaat	€ -16.032	€ 106.884	€ 234.150
eigen vermogen	€ 2.350.718	€ 2.350.718	€ 2.457.602
vreemd vermogen	€ 290.038	€ 298.007	€ 53.235

Bedragen x € 1

Warmtenetwerk Didam B.V. (per 15 februari 2021)

Financiën	Jaarverslag 2022	Jaarverslag 2023	Jaarverslag 2024
aandelen			
aantal	€ 5.000	€ 5.000	5.000
waarde	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
jaarresultaat	€ -3.000	€ 23.000	€ -9.000
eigen vermogen	€ 993.000	€ 1.016.000	€ 1.007.000
vreemd vermogen	€ 265.000	€ 0	€ 0

Paragraaf F. Grondbeleid

1. Gemeentelijk grondbeleid

Grondbeleid is een instrument om ruimtelijke doelstellingen te realiseren. Met grondbeleid kan de gemeente actief sturen op ontwikkelingen in de leefomgeving. Het draagt bij aan het behalen van doelstellingen op het gebied van bijvoorbeeld wonen, bedrijvigheid, groen en duurzaamheid. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar de financiële consequenties van een ontwikkeling zelf, maar wordt naar de bredere sociale en maatschappelijke effecten gekeken (brede welvaart). In de Nota Grondbeleid 2025 wordt dieper ingegaan op het grondbeleid, met aandacht voor onderwerpen als:

1. De visie en het doel van het grondbeleid;

2. De manier waarop regie wordt gevoerd bij ruimtelijke ontwikkelingen (integrale afweging en bijbehorende rolkeuze);
3. Kaders en informatievoorziening.

Het grondbeleid heeft veel invloed op programma 2 Ruimte. De daarin geformuleerde ambities leiden vaak tot een toegenomen vraag naar ruimte en vereisen afwegingen over de verdeling van gronden. Daarnaast heeft het grondbeleid een aanzienlijke financiële impact. Het gaat om grote belangen en substantiële financiële middelen. De mogelijke opbrengsten, maar vooral de financiële risico's, zijn van groot belang voor de algemene financiële positie van de gemeente.

2. Context en achtergronden

Weerstandsvermogen

Ten behoeve van de grondexploitaties is één reserve gevormd: De reserve Grondexploitatie.

De toevoeging aan de reserve vindt plaats door tussentijdse winstneming volgens de methode "Percentage of Completion" en bij het afsluiten van een complex (respectievelijk de winst of vrijvalvoorziening verliesgevend complex). Daarentegen vindt een onttrekking van de reserve plaats als gevolg van een dotatie aan de voorziening van een verliesgevend complex. De reserve kent een ondergrens van € 2 mln. en een bovengrens van € 4 mln.

Binnen de algemene reserve zijn middelen geoormerkt, die kunnen dienen als buffer voor het opvangen van risico's. De risico's in de grondexploitatie moeten, indien het saldo van de reserve grondexploitatie onvoldoende is, mede hieruit gedekt worden.

Planning & control grondexploitatie

Gebiedsontwikkeling en het voeren van een grondexploitatie gaat in fasen en heeft een (door)looptijd van meerdere jaren. Het past daardoor niet goed in de jaarlijkse budgetcyclus. Gelet op de grote financiële impact is planning & control binnen de grondexploitatie essentieel. In verband hiermee zijn in zowel de nota Grondbeleid 2025 als het Budgetkader College de volgende afspraken gemaakt:

1. De gemeenteraad stelt voor aanvang van de realisatiefase een grondexploitatie vast en stelt hiermee de benodigde kredieten / budgetten voor de uitvoering van het plan beschikbaar.
2. De vastgestelde grondexploitaties worden jaarlijks geactualiseerd en verwerkt in de jaarrekening.
3. Voor het in ontwikkeling nemen van gronden is in de begroting een budget ten aanzien van voorbereidingskosten opgenomen.
4. Het college beschikt over een 'strategisch verwervingsbudget' en een 'proactief verwervingsbudget' van respectievelijk 2 mln. en 10 mln..
5. Binnen de grondexploitatie wordt actief risicomanagement gevoerd door:
 - o Opstellen risicoanalyse bij nieuwe grondexploitaties;
 - o De uitgangspunten van de planexploitatie continu te monitoren en zo nodig voorstellen tot bijstelling te doen;
 - o Risicobeheersing standaard onderwerp van gesprek te maken bij projectgroep overleg;
 - o De onderdelen van de planontwikkeling realistisch in te schatten;
 - o Activiteiten in het planontwikkelingsproces te toetsen aan vastgestelde financiële kaders en het planresultaat te toetsen aan de mogelijkheden en onmogelijkheden met betrekking tot het weerstandsvermogen van de gemeente.

Grondprijzenbeleid

Grondprijzenbeleid is een gemeentelijk beleid dat de principes en methoden vastlegt voor het bepalen van de prijzen van grond die de gemeente verkoopt of uitgeeft. Ter uitvoering van dit beleid wordt door het college aan het begin van het betreffende jaar een grondprijzenbrief vastgesteld. Het doel is om een transparant, functioneel en marktconform systeem te hanteren, waarbij rekening wordt gehouden met de locatie, functie en marktomstandigheden. In het MPG wordt nader ingegaan op de grondprijzen van 2026.

Winst- en verliesneming

Bij de jaarrekening wordt de grondexploitatie per complex geactualiseerd en - indien van toepassing - worden de ramingen van de nog te verwachten lasten en baten bijgesteld. De geraamde verliezen worden verantwoord op het moment dat deze voorzienbaar en onafwendbaar zijn. Er wordt dan per balansdatum een voorziening 'verlies' gevormd op basis van contante waarde. De disconteringsvoet die moet worden gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties wordt voor alle gemeenten bepaald op 2% zijnde het maximale meerjarige streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor inflatie binnen de Eurozone.

Conform de richtlijnen BBV dient de geraamde winst van een complex tussentijds te worden genomen op basis van het realiteitsbeginsel. Voor winstneming geldt de methode "Percentage of Completion". Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds winst genomen naar rato van de voortgang van de grondexploitatie. De tussentijdse winstneming is een waarde correctie die leidt tot een neerwaartse bijstelling van de waarde van het complex en wordt door toekomstige opbrengsten geëgaliseerd.

Tussentijdse winstneming is alleen aan de orde indien voldaan wordt aan de volgende drie randvoorwaarden, namelijk:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De opbrengsten zijn voldoende zeker;
3. De nog te maken kosten en risico's zijn goed in te schatten.

In de jaarrekening 2025 heeft dit geleid tot de volgende mutaties, te weten:

Winstneming in exploitatie genomen complexen

Complex	Naam complex	Bijstelling winstneming 2025 - POC	Winstneming t/m 2025 - POC	Mutatie in
P.370	Kerkwijk - Didam	229.189	1.071.102	Reserve grondexploitatie
P.500	Roncallischool - Zeddam	70.470	342.638	Reserve grondexploitatie
P.700	Heeghstraat - Didam	27.536	27.536	Reserve grondexploitatie
P.930	Lakermaat - Lengel	84	84	Reserve grondexploitatie
P.810	EBT	-58.760	3.999.457	Reserve grondexploitatie
P.840	DocksNLD	20.776	11.894.658	Reserve grondexploitatie/ Bijdrage A18 Bedrijvenpark *
Totaal resultaat / toevoeging reserve		289.294	17.335.473	

* De tussentijdse winstneming voor de grondexploitatie DocksNLD, conform de voorgeschreven POC methodiek, bedraagt € 11.873.882 (totale winstneming t/m 2025). De winstneming wordt onder aftrek van een latente vennootschap belastingverplichting en bijdrage Amphion als verplichting opgenomen ter zake een bijdrage/verevening aan de grondexploitatie A18 Bedrijvenpark van de gemeente Doetinchem.

Mutatie voorziening in exploitatie genomen complexen

Complex	Naam complex	Bijstelling verlies in 2025*	Geraamd verlies t/m 2025
P.450	Mr. Vermeulenstraat Loerbeek	1.932	35.359
P.615	VVL-terrein - 's-Heerenberg	8.632	335.625
P.625	De Hoevert - Didam	-103.545	1.006.112
P.705	vm. Brandweerkazerne - Didam	63.514	505.462
P.710	De Els - Didam	283.745	283.745
Totaal resultaat / mutatie voorziening		254.278	2.166.303

Voor een complex met een geraamd negatief resultaat wordt een voorziening 'verlies' gevormd om het verlies af te dekken.

3. Kaderstellende (beleids)nota's

- Raadsakkoord 2023
- Nota Grondbeleid
- Nota Grondprijzenbeleid
- Budgetkader College
- Nota reserves en voorzieningen
- De vigerende omgevingsplannen

4. Doelstellingen

Het grondbeleid is geen doel op zich. Het is een instrument om andere gemeentelijke beleidsvelden (programma's) te ondersteunen. Binnen de kaders van het gemeentelijk grondbeleid moeten op economisch verantwoorde wijze onroerende zaken worden beheerd en (nieuwe) bouwlocaties worden (her)ontwikkeld. En wel op een zodanige manier dat ruimtelijk beleid en sectoraal beleid op het gebied van wonen, werken en recreëren kunnen worden gerealiseerd.

5. Ontwikkelingen

Economische situatie en meerjarenperspectief

Economische groei Nederland

De Nederlandse economie groeit in 2025 met 1,7%. Dat is flink hoger dan verwacht. Huishoudens geven meer uit dankzij hogere lonen en de overheid besteedt ook meer. En ondanks de hogere Amerikaanse handelstarieven doet de wereldhandel het goed. De inflatie daalt van 3,0% in 2025 naar 2,3% in 2027, maar blijft hoger dan in de rest van het eurogebied (bron: DNB).

Voor genoemde raming is uitgekomen kort voor het uitbreken van de oorlog in het Midden Oosten. De eerste doorrekeningen laten zien dat de economische effecten voor Nederland sterk afhankelijk zijn van de duur van de oorlog en van de schade aan de productie-infrastructuur en de energietoevoer vanuit het Midden-Oosten. Bij tijdelijk hogere energieprijzen kunnen de effecten op groei en inflatie meevallen. Langdurig zeer hoge energieprijzen werken uiteindelijk door in de prijzen van andere producten. Met een vertraging heeft dat ook een effect op de lonen. Door zulke tweederonde-effecten neemt het risico op hardnekkiger hoge inflatie toe.

Woningmarkt Nederland

In 2026 en 2027 stijgen de huizenprijzen met ongeveer 4%. De afgelopen jaren was dit nog meer dan 8%. Toch blijft wonen duur. De stijging van huizenprijzen blijft sterker dan die van het huishoudinkomen en het bedrag dat mensen kunnen lenen. Dit betekent dat koopwoningen wat minder betaalbaar worden. In 2027 heeft naar schatting maar één op de drie huishoudens voldoende inkomen om met een hypotheek een gemiddelde woning te kunnen kopen. Ter vergelijking: in 2019 verdiende bijna de helft van de huishoudens genoeg voor de aankoop van een gemiddelde koopwoning. Vaker dan voorheen hebben huishoudens daarom extra spaargeld, overwaarde of familiesteun nodig (bron: DNB).

Woningbouw Montferland

In Montferland wordt al geruime tijd gewerkt aan de voorbereiding van een groot aantal nieuwbouwplannen. In 2024 en 2025 zijn respectievelijk 4 en 6 nieuwe grondexploitaties vastgesteld. Met deze grondexploitaties worden circa 500 nieuwe woningen mogelijk gemaakt. Inmiddels worden concrete stappen gezet om deze woningen daadwerkelijk te realiseren. In de tabel onder het kopje 'Prognose totaal resultaat grondexploitatie' zijn deze nieuwe grondexploitaties weergegeven. Alleen de grondexploitaties van Kerkwijk loopt al langere tijd. In de komende periode zullen nog meer plannen volgen. Hieronder zijn de grotere woningbouwplannen weergegeven.

- P445 – Vinkwijkseweg Zeddam – 50 woningen
- P447 – Braamt zuid – 30 woningen
- P510 – Drieheuvelenpark 's-Heerenberg – circa 200 woningen (samenwerking)
- P515 – De Bongerd 's-Heerenberg – circa 100 woningen, overige functies (samenwerking)
- P685 – Uitbreiding Loil zuidoost – circa 55 woningen
- P715 – Didam noordoost – 350/450 woningen
- P950 – Bosstraat Nieuw-Dijk circa 124 woningen

Naast dat de gemeente actief voorbereidingen treft voor nieuwe woningbouwplannen worden ook, gegeven het 'facilitaire grondbeleid', voorbereidingen getroffen door derden. Het betreft de volgende grotere en meer concrete plannen (dus niet alle plannen):

- Geitenhouderij- Loil – circa 50 woningen
- Katjaterrein – 's-Heerenberg – circa 40 woningen
- Marssestraat Azewijn – circa 22 woningen
- Lakermaat Lengel - gemengde vorm ontwikkelaar ruim 300 woningen

Hoog over worden op kortere termijn circa 500 woningen in ontwikkeling genomen door de gemeente. Daarnaast zijn gemeentelijke voorbereidingen gaande voor circa 800 woningen. Verder zijn ook voorbereidingen gaande door derden met een omvang van circa 1.200 woningen. In de aankomende 10 jaar komt dit neer op een totaal van circa 2.500 woningen.

De gemeente neemt de volgende maatregelen om de betaalbaarheid van woningen te organiseren:

- Woondeal (Bouwprogramma): Bij alle nieuwe initiatieven wordt een verdeling van 30% sociale huur, 36% betaalbare woningen (middenhuur/koop) en maximaal 34% vrije sector gehanteerd.
- Sociale koop: Op alle uitbreidingslocaties wordt 10% sociale koopwoningen gerealiseerd.
- Starterslening: Het budget voor de starterslening is verhoogd tot € 750.000, en zowel het aankoopbedrag als de maximale bijdrage zijn verhoogd. Dit heeft geleid tot een substantiële groei in het aantal toegekende leningen.
- Woonvisie: Ontwikkelaars hebben via de Woonvisie de verantwoordelijkheid gekregen om bij te dragen aan betaalbaar bouwen.
- Vereveningsfonds: Er is een fonds opgericht waarmee sociale huurwoningen bij kleine ontwikkelingen kunnen worden afgekocht. Dit budget wordt gebruikt om deze woningen op een andere locatie te realiseren.

Bedrijventerreinen Montferland

Er zijn twee grondexploitaties, zoals hieronder genoemd, voor bedrijventerreinen actief. Op deze terrein zijn geen gemeentelijke bedrijfskavels meer beschikbaar.

- Op het Euregionaal Bedrijventerrein (EBT) in 's-Heerenberg wordt op het laatst beschikbare kavel ingezet op de huisvesting van 300 à 400 arbeidsmigranten.
- Op DocksNLD zijn alle kavels uitgegeven en volgt nog enkel de aanleg van groen plus volgt de realisatie van een verkeersregelinstantie (onderdeel van de samenwerking in de WA).

West Achterhoek – samenwerking DocksNLD/A18 Bedrijvenpark

In de West Achterhoek werken de gemeenten Bronckhorst, Doetinchem, Oude IJsselstreek en Montferland samen aan de ontwikkeling van bedrijventerreinen. In 2010 is daartoe de Samenwerkingsovereenkomst Bedrijventerrein West-Achterhoek gesloten, gericht op de ontwikkeling van het A18 Bedrijvenpark en DocksNLD. De resultaten van beide terreinen worden onderling verevend. De gemeente Montferland heeft een aandeel van 25% in deze samenwerking. Het terrein DocksNLD is inmiddels volledig uitgegeven. Het A18 Bedrijvenpark loopt door tot en met 2029.

De voorbereiding voor een nieuwe uitbreiding van het bedrijventerrein in 's-Heerenberg loopt al enige tijd. De beoogde uitbreiding omvat ongeveer 4,5 hectare voor het MKB (met kleinere percelen tot 5.000 m²) en 20 hectare voor XXL-logistiek met ondersteunende functies, waaronder een truckparking en een Clean Energy Hub. De beoogde planning ziet toe op vaststelling van het omgevingsplan in 2026 met een mogelijke start qua uitvoering van werkzaamheden in 2027/2028.

In het kader van het Regionaal Programma Werklocaties Achterhoek is vanuit de West Achterhoek gestart met de verkenning naar een nieuw regionaal bedrijventerrein voor de periode 2030-2040. Dit bedrijventerrein dat ergens in de West Achterhoek moet komen heeft een beoogde omvang van ongeveer 50 hectare netto.

Risico's - kansen

Risico - Netcongestie, oftewel overbelasting van het elektriciteitsnet, kan een grote vertraging veroorzaken bij de bouw van woningen. Dit komt doordat het elektriciteitsnet onvoldoende capaciteit heeft om alle nieuwbouwwoningen van stroom te voorzien, zowel tijdens de bouw (bouwstroom) als na oplevering (huisaansluiting). Op dit moment zijn de gevolgen nog beperkt van omvang. Bij enkele woningbouwplannen ontstaat vertraging doordat de woningen later worden aangesloten dan gepland, maar verder verstrekt Liander als netbeheerder voorlopig nog 'gewoon' kleinverbruiksansluitingen. Er is echter een reëel risico dat Liander op kortere termijn geen kleinverbruiksansluitingen meer kan afgeven. In maart 2026 heeft TenneT immers aangegeven dat een mogelijke aansluitstop dreigt in de zomer van 2026. Op dat moment moet worden bekeken of woningen alsnog kunnen worden aangesloten. Als het aansluiten niet lukt dreigt een lange vertraging of zelfs stilstand van de woningbouw. De financiële gevolgen voor de grondexploitatie zien toe op het oplopen van plankosten en rentelasten. In de risicoparagraaf van de jaarrekening wordt rekening gehouden met dit risico.

Kans - Het doel van het kabinet is om 100.000 nieuwe woningen per jaar te realiseren. Om het bouwen van extra woningen aan te moedigen, is de Realisatiestimulans geïntroduceerd. De Realisatiestimulans is een bijdrage van het Rijk die voor iedere gemeente beschikbaar én laagdrempelig aan te vragen is. Gemeenten ontvangen een bijdrage van € 7.000 per betaalbare woning (tot 420.000 euro) waarvan de bouw is gestart. In de lopende grondexploitaties worden deze bijdragen t.z.t. verwerkt.

Meerjarenprognose Grondexploitatie (MPG)

In de Nota Grondbeleid is vastgelegd dat er, naast de standaard verantwoording in de P&C-cyclus, ook verantwoording wordt afgelegd over het grondbeleid door middel van het verstrekken van een MPG. De MPG is een rapportage waarin informatie wordt gegeven over de (financiële) voortgang en de risico's van de verschillende plannen (grondexploitaties). Het doel van de MPG is om inzicht en overzicht te bieden in alle plannen, zodat de informatievoorziening richting de gemeenteraad wordt geoptimaliseerd.

Conform de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) worden jaarlijks, als onderdeel van de vast te stellen jaarrekening, de lopende grondexploitaties geactualiseerd. Om deze reden wordt de MPG samen met de jaarrekening aangeboden, zodat een duidelijk en actueel overzicht wordt gegeven van de te actualiseren grondexploitaties. In de bijlage van de jaarrekening is deze MPG in te zien.

Verkoop Bergh D 80

In 2024 zijn voor de ontwikkeling van het nieuwe bedrijventerrein in 's-Heerenberg diverse percelen gekocht van de Protestantse kerk. Onderdeel van deze aankoop zag erop toe dat de Protestantse kerk en de gemeente in overleg zouden treden over de verkoop door de gemeente van perceel Bergh D 80 met een omvang van ongeveer 5,8 hectare. Dit perceel ligt ten noordoosten van Braamt aan de Kruisallee. De Protestantse Kerk had kort samengevat de wens om bij een grondverkoop elders grond terug te kopen – 'grond voor grond'.

Dit perceel aan de Kruisallee is in 2019 door de gemeente van de provincie gekocht met als doel om een ecologische verbindingzone te realiseren. Deze ecologische verbindingzone is inmiddels gerealiseerd. In lijn met het raadsbesluit van 26 september 2019, waarbij is besloten om over te gaan tot verkoop na realisatie van de ecologische verbindingzone, is deze grond inmiddels verkocht aan de Protestantse kerk voor een marktconforme prijs. De Protestantse kerk zal in lijn met een voorgeschreven gebruik de gronden gaan gebruiken.

Prognose totaal resultaat grondexploitatie

Het totaalresultaat van de grondexploitaties komt uit op een positieve eindwaarde van € 683.920. Voor de verlieslatende complexen wordt jaarlijks bij de vaststelling van de jaarrekening een voorziening getroffen om verliezen op te vangen. Indien van toepassing wordt bij de vaststelling van de jaarrekening tevens winst genomen volgens de POC-methode.

Prognose totaal resultaat grondexploitatie

		Boekwaarde per 31-12-2024	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Winst- uitname	Boekwaarde per 31-12-2025	Voorziening verlieslatend complex	Balans- waarde 31-12-2025	Geraamde kosten	Geraamde opbrengsten	Geraamd resultaat (eind- waarde) *	Geraamd resultaat (netto contante waarde) *
	Woningbouw											
P.215	Rozenpas - Kilder		1.401.078			1.401.078		1.401.078	2.494.786	4.217.858	-321.995	-291.660
P.370	Kerkwijk - Didam	-695.649	32.950		229.189	-433.510		-433.510	1.042.910	740.682	-360.471	-339.694
P.425	Vm. voetbalveld - Stokkum		432.706			432.706		432.706	1.521.351	2.195.093	-241.036	-222.692
P.435	Sint Jansgildestraat - Beek		781.293			781.293		781.293	2.887.025	3.705.132	-36.813	-33.345
P.450	Mr.Vermeulenstraat - Loerbeek	113.172	3.544			116.716	35.359	81.357	7.064	87.715	36.064	35.359
P.500	Roncallischool Zeddum	-195.880	42.296		70.470	-83.114		-83.114	23.525		-130.059	-127.517
P.615	VVL-terrein - 's-Heerenberg	219.366	220.414			439.780	335.625	104.154	2.857.301	2.933.809	363.272	335.625
P.625	De Hoevert - Didam	466.599	342.839	50.000		759.438	1.006.112	-246.674	287.236		1.046.675	1.006.112
P.700	Heeghstraat - Didam		2.753.543	640.000	27.536	2.141.079		2.141.079	4.459.170	7.244.408	-671.695	-608.416
P.705	vm. Brandweerkazerne - Didam	577.832	196.178	300.000		474.010	505.462	-31.452	51.830		525.840	505.462
P.710	De Els - Didam		263.668	28.000		235.668	283.745	-48.077	577.833	512.400	301.101	283.745
P.930	Lakermaat - Lengel		359.010	9.646	84	349.448		349.448	2.184.820	2.536.205	-2.021	-1.830
P.955	Meikamerlaan - Nieuw-Dijk	56.068	59.627			115.695		115.695	61.041	626.063	-449.327	-431.913
P.960	Meikever - Nieuw-Dijk		55.651			55.651		55.651	415.890	640.710	-169.168	-159.417
	Subtotaal woningbouw	541.509	6.944.797	1.027.646	327.278	6.785.938	2.166.303	4.619.635	18.871.783	25.440.075	-109.632	-50.183
	Bedrijventerreinen											
P.810	Euregionaal Bedrijventerrein	1.389.835	64.750		-58.760	1.395.824		1.395.824	157.312	2.002.600	-390.704	-375.563
P.840	DocksNLD	-598.107	14.662		20.776	-562.669		-562.669	320.125	0	-263.320	-258.175
	Subtotaal bedrijventerreinen	791.728	79.411	0	-37.984	833.155	0	833.155	477.437	2.002.600	-654.024	-633.737
	Totaal wonen en bedrijven	1.333.237	7.024.208	1.027.646	289.294	7.619.093	2.166.303	5.452.790	19.349.220	27.442.675	-763.656	-683.920

* Verwacht resultaat exclusief bijstelling winstuitname 2025 waarbij een - bedrag een positief resultaat is.

Paragraaf G. Lokale heffingen

Algemeen

In deze paragraaf geven we een overzicht van de lokale heffingen en woonlasten binnen de gemeente Montferland in 2025. De heffingen zijn onderverdeeld in:

- Belastingen (algemeen dekkingsmiddel);
- Rechten (vergoeding voor specifiek diensten);
- Leges (vergoeding voor administratieve diensten).

De tarieven zijn extracomptabel berekend. De overhead is op een consistente wijze berekend.

Opbrengst lokale heffingen

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2025 na wijziging herzien	Realisatie 2025
a. Belastingen		
Onroerende zaakbelastingen	8.910	8.892
Hondenbelasting	80	80
Verblijfsbelasting	440	460
Reclamebelasting	60	61
Totaal belastingen	9.490	9.493
b. Rechten en leges		
Afvalstoffenheffing	4.538	4.480
Rioolheffing	5.039	4.599
Rechten begraafplaats	117	121
Marktgeden	29	24
Leges	2.503	2.637
Totaal rechten en leges	12.226	11.861

Belastingen

Onroerende zaakbelastingen / WOZ

De onroerendezaakbelastingen (OZB) zijn algemene inkomsten. Als andere structurele inkomsten, inclusief bezuinigingen, niet genoeg zijn, kan deze belasting onafhankelijk worden verhoogd. Dit is anders dan bij bestemmingsheffingen, zoals afvalstoffenheffing en rioolheffing, waarvan de opbrengst op begrotingsbasis niet meer mag zijn dan de kosten.

De tarieven voor 2025 zijn berekend op basis van de nieuwe WOZ-waarde met waardepeildatum 1 januari 2024. Tarieven voor 2025 (% van de WOZ-waarde):

Soort tarief	Woningen	Niet-woningen
Gebruikerstarief	n.v.t.	0,2054%
Eigenarentarief	0,1142%	0,2548%

Hondenbelasting

Deze belasting is gebaseerd op artikel 226 van de Gemeentewet. De belasting wordt geheven op basis van het aantal honden dat iemand heeft. Het tarief voor de eerste hond is lager dan voor elke volgende hond in hetzelfde huishouden. Kennelhouders die geregistreerd zijn bij de Raad van beheer op kynologisch gebied betalen een vast tarief. Er is een vrijstelling voor blindengeleidehonden, politiehonden en honden jonger dan drie maanden die bij hun moeder verblijven.

Volgens motie 6 bij de programmabegroting 2023 wordt de hondenbelasting in 3 jaar afgeschaft. De tarieven voor 2025:

Eerste hond	€ 23,29
Tweede hond	€ 33,45
Kennel	€ 75,54

Verblijfsbelasting

In de gemeente Montferland wordt verblijfsbelasting geheven voor overnachtingen in recreatiebungalows, campings en hotels. Personen die niet in de gemeente staan ingeschreven en tegen betaling overnachten, moeten deze belasting betalen. Het tarief voor 2025 was € 1,25, met een totale opbrengst van €460.000.

Rechten en leges

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing wordt berekend volgens het "Diftar-principe". Dit houdt in dat er naast een vast bedrag ook een bedrag per lediging wordt berekend.

Voor hoogbouw geldt dit systeem niet omdat er nog geen goed werkend systeem bestaat. Daarom betalen bewoners van hoogbouw een vast bedrag. Tarieven 2025:

Basistarief 280 liter container	€ 236,00
Basistarief 180 liter container	€ 236,00
Bedrag per lediging 280 liter container	€ 9,00
Bedrag per lediging 180 liter container	€ 7,00
Hoogbouw eenpersoonshuishouden	€ 29500
Hoogbouw meerpersoonshuishouden	€ 320,00

Kostendekkendheid

De kostendekkendheid van afval betreft 104%. De totale lasten betreffen € 4.291.610. Hieronder vallen onder andere investeringen, dienstverlening, materialen en bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen. De totale baten zijn € 4.480.038. Dit maakt de kostendekkendheid van 104%, waarbij voornamelijk de lasten lager zijn uitgevallen dan in eerste instantie geraamd.

Rioolheffing

De rioolheffing wordt opgelegd aan de gebruiker van een perceel dat is aangesloten op het gemeentelijke riool, gebaseerd op hun waterverbruik.

Het tarief voor 2025 was €2,79 per kubieke meter waterverbruik. De opbrengst is aanzienlijk lager dan geraamd als gevolg van het lagere waterverbruik.

Kostendekkendheid

De kostendekkendheid van het riool betreft 100%, rekening houdend met de onttrekkingen aan de reserve Onderhoud riolering en rioolrenovaties en aan de voorziening riolering artikel 44 lid 2 BBV.

Marktgeden

In 's-Heerenberg is er een wekelijkse markt waarvoor de gemeente marktgeden vraagt. In Didam heeft de gemeente geen rol bij de wekelijkse markt. Hier worden alleen leges gevraagd voor de jaarmarkt. De tarieven zijn hetzelfde gebleven als in 2024. De opbrengsten van marktgeden zijn de afgelopen jaren gedaald.

Leges

Leges zijn kosten die de gemeente vraagt voor verleende diensten. De tarieven staan vermeld in de Legesverordening 2025 en de bijbehorende tarieventabel.

Bedrag x € 1.000

	Begroting 2025	Realisatie 2025
Reisdocumenten en rijbewijzen	1.115	1.149
Huwelijken en overige leges publieksbalie	117	143
Omgevingsvergunningen	1.100	1.126
Leges bestemmingsplan (wijziging/vrijstelling)	109	136
Leges overig	62	83
Totaal leges	2.503	2.637

Kwijtscheldingsbeleid

De inwoners van de gemeente Montferland met een periodieke WWB-, AOW-, WAO- of ANW-uitkering hebben tegelijk met de aanslag 2025 een brief ontvangen waarin vermeld stond dat zij in aanmerking kwamen voor kwijtschelding en derhalve het basisbedrag van de aanslag afvalstoffenheffing en de rioolheffing niet hoefden te betalen. In totaal zijn dit 365 huishoudens.

In 2025 hebben 170 inwoners een toekenning ontvangen voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding op basis van een aanvraag. In 2025 hebben 62 inwoners een afwijzing ontvangen op het kwijtscheldingsverzoek.

Paragraaf H. Subsidies

Subsidieregister

Programma	Subsidiebedragen 2025
1 - Samenleving en bestuur	82.250
Maatschappelijke Ondersteuning	74.000
Sociale Structuur	8.250
2 - Ruimte	444.430
Algemene subsidieverordening Montferland	42.339
Compensatie OZB Dorpshuizen (Tijdelijke regeling)	13.577
Energieloket Achterhoek	123.587
Instandhouding Cultuurhistorische Waarden	43.264
Natuur en Landschapselementen	14.449
Water&Groen voor de bebouwde kom	13.375
SPUK Nationaal Isolatieprogramma	193.839
3 - Sociaal	8.265.833
Algemene subsidieverordening Montferland	536.319
Maatschappelijke Ondersteuning	7.178.211
Sociale Structuur	486.964
Vieren en Herdenken 80 jaar Vrijheid (Tijdelijke regeling)	19.339
GALA	45.000
Eindtotaal	8.792.513

Paragraaf I. Wet open overheid (Woo)

Inleiding

De Wet open overheid (Woo) verplicht gemeenten om overheidsinformatie actief openbaar te maken en de informatiehuishouding op orde te brengen. Dit vraagt om een goed systeem voor beheer en archivering, zodat burgers en journalisten de overheid kunnen controleren.

Passieve openbaarmaking

Bij passieve openbaarmaking verstrekt de gemeente informatie na een Woo-verzoek. We communiceren duidelijk met de verzoeker, houden hen op de hoogte van de voortgang en handelen verzoeken zorgvuldig en tijdig af. Hiermee willen we een open relatie bevorderen met inwoners, bedrijven en journalisten binnen de gemeente Montferland.

Actieve openbaarmaking

De gemeente publiceert informatie uit eigen initiatief op de website. Dit zijn bijvoorbeeld raadsstukken en Woo-verzoeken. Op basis van een inventarisatie werken we aan een plan om stap voor stap ook andere informatiecategorieën openbaar te maken. Zo vergroten we de transparantie naar onze inwoners.

Informatiehuishouding op orde

Goed informatiebeheer is nodig om de Woo na te kunnen leven. Door documenten systematisch te organiseren, kunnen we gegevens snel vinden en openbaar maken. Dit vergroot de transparantie en vermindert de kans op fouten. Investeren in informatiebeheer draagt bij aan een betrouwbare en toegankelijke overheid.

Lopende projecten

We werken aan digitalisering en archivering van verschillende documenten, zoals bouwvergunningen en aktes van de burgerlijke stand. Informatie wordt nu vaak verspreid

opgeslagen. We verbeteren dit door documenten op een centrale plek op te slaan en het gebruik van systemen als Teams. Het project VIND-IM brengt daarnaast gemeentelijke processen in kaart en voegt autorisatie- en vertrouwelijkheidslabels toe.

3. Jaarrekening

3.1 Balans per 31 december 2025

Balans per 31-12-2025 ACTIVA

Nr.	Omschrijving	Bedragen x € 1.000	
		Ultimo 2025	Ultimo 2024
1	Vaste activa		
1.1	<i>Immateriële vaste activa:</i>	599	149
1.1.1.	Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	-	-
1.1.2.	Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	-	-
1.1.3.	Bijdragen aan activa in eigendom van derden	599	149
1.2.	<i>Materiële vaste activa:</i>	125.032	124.030
1.2.1.	Investeringen met economisch nut	80.720	79.765
1.2.2.	Investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven	25.580	26.395
1.2.3.	Investeringen met een maatschappelijk nut	18.732	17.870
1.3.	<i>Financiële vaste activa:</i>	10.744	9.735
1.3.1.	Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	147	147
1.3.2.	Leningen aan bouwcorporaties	933	1.198
1.3.3.	Leningen aan deelnemingen	2.154	2.154
1.3.4.	Overige langlopende geldleningen	7.510	6.236
1.3.5.	Overige uitzettingen met een rente-typische looptijd van een jaar of langer	-	-
	Totaal vaste activa	136.375	133.914
3	Vlottende activa		
3.1.	<i>Voorraden</i>	5.791	182
3.1.1.	Grond- en hulpstoffen	-	-
3.1.2.	Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	5.779	172
3.1.3.	Gereed product en handelsgoederen	12	10
3.2.	<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:</i>	10.687	11.321
3.2.1.	Vorderingen op openbare lichamen	7.427	7.351
3.2.2.	Schatkistbankieren	626	1.843
3.2.3.	Overige vorderingen	2.634	2.127
3.3.	<i>Liquide middelen:</i>	108	463
3.3.1.	Kas-bank- en girosaldi	108	463
3.4.	<i>Overlopende activa:</i>	5.195	5.096
3.4.1.	Voorschotten overheidslichamen	1.469	983
3.4.2.	Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	3.726	4.113
	Totaal vlottende activa	21.780	17.062
	TOTAAL ACTIVA	158.155	150.976

Balans per 31-12-2025 PASSIVA

Nr.	Omschrijving	Bedragen x € 1.000	
		Ultimo 2025	Ultimo 2024
2	Vaste passiva		
2.1	<i>Eigen vermogen:</i>	51.367	51.999
2.1.1.	Algemene Reserve	33.974	32.102
2.1.2.	Bestemmingsreserves	18.598	19.228
2.1.3.	Resultaat	-1.205	670
2.2.	<i>Vorzieningen:</i>	10.086	8.424
2.2.1.	Voor verplichtingen, verliezen en risico's	6.046	4.426
2.2.2.	Voor onderhoud/egalisatie	2.243	3.217
2.2.3.	Voor van derden geoormerkte gelden (voor specifieke besteding)	1.797	781
2.3.	<i>Schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar</i>	68.242	49.984
2.3.1.	Onderhandse leningen	68.185	49.955
2.3.2.	Waarborgsommen	57	29
	Totaal vaste passiva	129.695	110.408
4	Vlottende passiva		
4.1.	<i>Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar</i>	4.395	20.537
4.1.1.	Banksaldi	-	-
4.1.1.	Overige schulden	4.395	9.537
4.1.1.	Kasgeldleningen	-	11.000
4.2.	<i>Overlopende passiva:</i>	24.065	20.031
4.2.1.	Nog te betalen bedragen (transitoria)	9.559	7.833
4.2.2.	Vooruit ontvangen bedragen	-	7
4.2.3.	Vooruit ontvangen voorschotten Rijk (art. 49)	10.070	7.620
4.2.4.	Vooruit ontvangen voorschotten overige overheid	4.437	4.571
	Totaal vlottende passiva	28.460	40.568
	TOTAAL PASSIVA	158.155	150.976

3.2 Overzicht van baten en lasten over 2025

(Bedragen x € 1.000)

	Realisatie 2024			Begroting 2025 primair herzien			Begroting 2025 na wijziging herzien			Realisatie 2025		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Omschrijving programma												
Samenleving en bestuur	9.472	1.421	-8.051	8.683	901	-7.783	9.522	1.254	-8.269	10.802	1.892	-8.910
Ruimte	31.522	17.238	-14.284	25.554	13.544	-12.010	30.676	17.614	-13.062	31.701	18.591	-13.111
Sociaal	78.324	24.709	-53.615	68.977	13.699	-55.278	80.486	21.817	-58.669	81.176	22.405	-58.771
Sub-totaal programma's	119.318	43.368	-75.951	103.214	28.144	-75.071	120.684	40.685	-80.000	123.679	42.887	-80.792
Algemene dekkingsmiddelen	2.377	91.290	88.913	3.085	93.670	90.585	2.576	99.344	96.769	2.931	99.460	96.529
Overhead en ondersteuning	17.190	653	-16.537	18.042	524	-17.517	17.774	732	-17.042	17.382	1.012	-16.370
Vennootschapsbelasting	-13	0	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sub-totaal overig	19.554	91.943	72.389	21.127	94.194	73.067	20.350	100.077	79.727	20.313	100.472	80.159
Saldo van lasten en baten	138.872	135.311	-3.561	124.341	122.338	-2.004	141.034	140.761	-273	143.992	143.359	-633
Mutaties reserves												
Samenleving en bestuur	436	701	265	0	91	91	0	405	405	336	381	45
Ruimte	1.227	4.990	3.763	23	632	609	1.826	3.455	1.629	1.869	2.457	588
Sociaal	10.683	12.607	1.924	4.677	4.181	-496	7.387	7.582	195	7.067	8.751	1.683
Algemene dekkingsmiddelen	3.010	736	-2.275	0	500	500	2.716	324	-2.392	2.716	324	-2.392
Overhead en ondersteuning	382	936	554	0	1.349	1.349	855	1.349	494	855	358	-497
Sub-totaal mutaties reserves	15.738	19.970	4.231	4.700	6.753	2.053	12.784	13.115	331	12.843	12.271	-572
Saldo van baten en lasten	670	0	-670	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat	155.281	155.281	0	129.041	129.091	50	153.818	153.876	58	156.835	155.630	-1.205

3.3 Waarderingsgrondslagen

Bij het samenstellen van de rekening zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. Wettelijke bepalingen inzake jaarverslaglegging;
2. Waarderingsgrondslagen;
3. Grondslagen ter bepaling van het saldo c.q. resultaat.

De verschillen tussen de begroting 2025 en de jaarrekening 2025 zijn op de beleidstaken afzonderlijk toegelicht.

Toelichting op de jaarrekening

Inleiding

De jaarrekening van de gemeente Montferland is opgesteld volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

In de paragraaf A Weerstandsvermogen en risicobeheersing hebben we aangegeven dat er bij een gemeente per definitie geen onzekerheid kan bestaan over de continuïteitsdoelstelling. Deze jaarstukken zijn opgesteld op basis van deze continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen voor de waardering

Algemeen

Onder investeren wordt verstaan het vastleggen van vermogen in objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. De investeringen worden op de balans verantwoord. De lasten voortvloeiende uit de investeringen in (im)materiële vaste activa, zoals onderhoud, afschrijvingen, toegerekende rente en verzekeringen behoren tot de jaarlijkse exploitatielasten.

Op activa wordt conform de financiële verordening lineair afgeschreven.

De waardering van de activa en passiva vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balansonderdeel anders is vermeld, zijn de activa en passiva gewaardeerd tegen de nominale waarde. De in de toelichting genoemde bedragen zijn opgenomen in duizenden euro's. De vergelijkende cijfers zijn daar waar nodig voor de vergelijkbaarheid aangepast.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij tot op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met afschrijvingen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met afschrijvingen en specifiek van derde ontvangen investeringsbijdragen en -subsidies.

Er is onderscheid gemaakt tussen:

1. Materiële vaste activa met economisch nut,;
2. Materiële vaste activa met economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven;
3. Materiële vaste activa met een maatschappelijk nut.

Materiële vaste activa met economisch nut zijn gevormd uit alle investeringen die bijdragen aan de mogelijkheid middelen te verwerven en/of die verhandelbaar zijn en deze moeten worden geactiveerd.

Materiële vaste activa met een maatschappelijk nut worden ook geactiveerd.

De afschrijvingstermijnen zijn gehanteerd conform de "Gewijzigde Financiële verordening Montferland 2025 ". Als ondergrens bij het al dan niet activeren wordt een bedrag van € 25.000 gehanteerd.

De afschrijving start in het jaar dat volgt op het jaar waarin het actief gereed komt of verworven wordt. Een uitzondering hierop geldt voor de jaarlijkse vervanging(stelposten) voor het Gemeentelijk Water en Rioleringsplan. Afschrijvingen op deze kredieten starten standaard in het jaar volgend op het jaar waarin de uitgaven zijn gedaan. De hoogte van afschrijving wordt gebaseerd op het geïnvesteerde bedrag.

Bij de bepaling van de afschrijving houden we geen rekening met een eventuele restwaarde. Indien er toch een restwaarde is en het oude actief wordt verkocht betekent de verkoopopbrengst een incidentele baat die ten gunste van de exploitatie wordt gebracht.

Financiële vaste activa

De deelnemingen zijn opgenomen tegen de verkrijgingswaarde. Conform artikel 65, lid 2 BBV moeten deelnemingen tegen een lagere marktwaarde worden gewaardeerd indien deze lager is dan de verkrijgingsprijs. Hier is bij ons geen sprake van. De waardering tegen de verkrijgingswaarde is in overeenstemming met het BBV.

Langlopende leningen zijn uitstaande geldleningen gewaardeerd tegen nominale waarde en verminderd met ontvangen aflossingen. Tot zekerheid van de verstrekte geldleningen is hypotheek gevestigd.

Vorraden

De als onderhanden werk opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de historische kostprijs vermeerderd met de bijgeschreven exploitatieresultaten en gedane investeringen en verminderd met opbrengsten uit verkopen. Bij de waardering is rekening gehouden met de toekomstige uitgaven en resultaten op deze in exploitatie genomen gronden. Verwachte verliezen op grondexploitaties zijn direct genomen door het treffen van een voorziening die in mindering is gebracht op de balanswaardering. Winsten op grondexploitaties worden genomen volgens de POC-methode (Percentage of Completion).

Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar

Vorderingen zijn, onder aftrek van eventuele voorziening voor oninbaarheid, tegen de nominale waarde gewaardeerd. De voorzieningen voor oninbaarheid zijn statisch bepaald op basis van ouderdom en de volwaardigheid van de openstaande vordering.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze vlottende activa zijn tegen nominale waarde gewaardeerd.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn op het moment van opmaken van de jaarrekening voorzienbare verplichtingen, verliezen en risico's, voor zover hiervan de omvang redelijkerwijs kan worden ingeschat. Tevens zijn specifieke bestedingsverplichtingen voor van derden verkregen middelen voorzien. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde met uitzondering van de voorziening Pensioen voor (gewezen) wethouders. Deze voorziening wordt gewaardeerd tegen contante waarde.

Langlopende schulden

De langlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en verminderd met gedane aflossingen. Deze schulden hebben een looptijd van één jaar of langer.

Vlottende schulden en overlopende passiva

Deze passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Rechtmatigheidsverantwoording

De verantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid 2025:

- De rechtmatigheidsverantwoording ziet toe op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik (M&O) criterium omvat:
 - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals door de gemeenteraad is vastgesteld op 18 december 2025;
 - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de gemeenteraad zijn gemeld. De financiële verordening 2025 geeft nadere regels wat onder tijdig wordt verstaan.
 - Ten aanzien van het M&O criterium is het M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid worden eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

Wettelijke bepalingen inzake de jaarverslaglegging

De jaarstukken bestaan conform artikel 24 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) uit:

1. Het jaarverslag;
2. De jaarrekening.

Het jaarverslag betreft de inhoudelijke verantwoording over hetgeen al dan niet is gerealiseerd. Bij de jaarrekening ligt de nadruk op de financiële verantwoording.

Het jaarverslag bestaat ten minste uit:

- De programmaverantwoording;
- De paragrafen.

De jaarrekening bestaat uit:

- Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting;
- De balans en de toelichting;
- De bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
- Een bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

3.4 Toelichting op de balans

Een balans bestaat zowel uit bezittingen, de activa, als uit het vermogen, de passiva. Anders gezegd de balans geeft aan waarin is geïnvesteerd en hoe deze investeringen zijn gefinancierd. Onder investeren wordt verstaan het vastleggen van vermogen in objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. De lasten voortvloeiende uit de investeringen in (im)materiële vaste activa, zoals onderhoud, afschrijvingen, toegerekende rente en verzekeringen behoren tot de jaarlijkse exploitatielasten.

Financiering heeft betrekking op de wijze waarop op de geld- en kapitaalmarkt, of via onderhandse leningen, in de behoefte aan geld en kapitaal wordt voorzien.

Dekking heeft betrekking op de middelen die worden gevonden om de lasten in de begroting op te vangen.

Zowel de activa als de passiva worden onderverdeeld. De indeling van de balans is gebaseerd op het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).
In de hierna volgende toelichting op de balans worden de balansmutaties in beeld gebracht. De meest in het oog springende verschillen worden in dit onderdeel samengevat.

In de toelichting bij de investeringen worden alleen bedragen boven de € 50.000 opgenomen. Voor een detailoverzicht verwijzen wij u naar de in de jaarrekening onder 4. Overige bijlagen opgenomen krediet- en projectoverzicht per 31-12-2025.

1. ACTIVA

VASTE ACTIVA

De vaste activa kent voor onze gemeente de volgende onderverdeling:

- Immateriële vaste activa;
- Materiële vaste activa;
- Financiële vaste activa.

1.1. Immateriële vaste activa (IMVA)

1.1.3. Bijdrage aan activa in eigendom aan derden:	
Totaal per balanssoort (Bedragen x € 1.000)	bijdragen aan activa in eigendom van derden
Verstekte investeringsbijdragen in eigendom van derden	853
Cumulatieve afschrijvingen	703
Boekwaarde 31-12-2024	149
Investeringsbijdrage 2025; Combibouw school/MFA Loil	500
Afschrijvingen 2025	50
Boekwaarde 31-12-2025	599

1.2. Materiële vaste activa (MVA)

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025
Investerings met een economisch nut:		
1.2.1. Overige investeringen met een economisch nut	79.765	80.720
1.2.2. Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	26.395	25.580
1.2.3. Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	17.870	18.732
Totaal	124.030	125.032

Verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met economisch nut.

1.2.1. Investerings met economisch nut								
Totaal per balanssoort (Bedragen x € 1.000)	Gronden en terreinen	Woonruimten	Bedrijfsgebouwen	Grondweg- en waterbouwkundige werken	Vervoermiddelen	Machines, apparaten en installaties	Overige materiele vaste activa	Totaal 2025
Aanschafwaarde	29.445	120	68.870	2.721	1.302	12.327	2.827	117.611
Cumulatieve afschrijving	515	106	25.123	1.348	997	7.846	1.910	37.846
Boekwaarde 31-12-2024	28.930	13	43.747	1.373	304	4.481	917	79.765
Investerings 2025	4.316	-	1.493	-	343	1.508	329	7.990
Desinvesteringen; verkoop grond Kruisallee 2019	337	-	-	-	-	-	-	337
Afschrijvingen		3	1.934	172	48	823	219	3.199
Afname boekwaarde; 6 complexen grondexploitatie naar voorraad gronden	3.465							3.465
Bijdragen van derden	-		34					34
Afwaarderingen								0
Boekwaarde 31-12-2025	29.444	10	43.271	1.201	600	5.166	1.027	80.720

De in het boekjaar gedane investeringen (met economisch nut)

Gronden en terreinen	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Grondexploitatie Zeddum, Vinkwijkseweg (P445) 2022	97
Grondexploitatie Industrierrein 's-Heerenberg (P845) 2022	2.769
Grondexploitatie Nieuw Dijk, Bosstraat (P950) 2023	79
2000 meer bomen 2024	151
Grondexploitatie Didam, Noord Oost (P715) 2024	389
Grondexploitatie 's-Heerenberg, Drieheuvelenpark (P510) 2024	130
Grondexploitatie 's-Heerenberg, De Bongerd (P515) 2024	101
Grondexploitatie Loil, Herontwikkeling Centrum (P685) 2024	53
Grondexploitatie Braamt Zuid (P447) 2025	536
Woonruimten	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2025	
Bedrijfsgebouwen	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
IKC 's-Heerenberg 2022, bouw onderwijs	216
IKC 's-Heerenberg 2022, bouw Kinderdagverblijf en bibliotheek	52
Verduurzaming Gemeentewerf 2024	58
Verduurzaming Jongerencentrum Finally 2027	19
Verduurzaming Aanbiedingsstation 2024	19
Uitbreiding 2 tijdelijke lokalen De Rabot 2025	217
Aankoop pand Steak"m, Didam 2025	613
Integraal Huisvestingsplan 2025-2041: De Expeditie	100
Combibouw school/MFA Loil	200
Grond- weg- en water-bouwkundige werken	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2025	
Vervoermiddelen	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Scania vrachtwagen kipper 01-BZV-2 incl HIAB kraanhaak 2025	343
Machines, apparaten en installaties	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Vervanging I-Phones 2024 I-pads 2024	170
Multimedia etc. voor de raadzaal 2023	4
automatisering; server, switches en vergaderruimten	23
Back up server 2025	56
Computerapparatuur (alle PC's) 2023	25
Vervanging LED armaturen en masten 2025	751
New Holland trekker T5.140 2025	130
New Holland Boomer trekker 55 HST 2025	56
Flexigo 150 combipower 2025	22
Flexigo 150 2025	78
AEBI Schmidt veegmachine T-32-GHL 2025	193
Overige materiele vaste activa	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Programmatuur Midoffice 2024	63
Update gemeentehuis 2024	266

Verloop boekwaarde van de investeringen met economisch nut, met heffing

1.2.2. Investerings met economisch nut waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven								
Totaal per balanssoort (Bedragen x € 1.000)	Gronden en terreinen	Woonruimten	Bedrijfsgebouwen	Grond- weg- en water- bouwkundige werken	Vervoermiddelen	Machines, apparaten en installaties	Overige materiele vaste activa	Totaal
Aanschafwaarde	-	-	-	39.840	-	-	-	39.840
Cumulatieve afschrijving	-	-	-	13.446	-	-	-	13.446
Boekwaarde 31-12-2024	-	-	-	26.395	-	-	-	26.395
Investerings 2025	-	-	-	0	-	-	-	-
Desinvesteringen	-	-	-	0	-	-	-	-
Afschrijvingen	-	-	-	814	-	-	-	814
Bijdragen van derden	-	-	-	-	-	-	-	-
Afwaarderingen	-	-	-	-	-	-	-	-
Boekwaarde 31-12-2025	-	-	-	25.580	-	-	-	25.580

De in het boekjaar gedane investeringen (met economisch nut, met heffing)

Gronden en terreinen	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2025	
Woonruimten	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2025	
Bedrijfsgebouwen	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2025	
Grond- weg- en water- bouwkundige werken	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2025	
Vervoermiddelen	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2025	
Machines, apparaten en installaties	Investerings > 50.000
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2025	
Overige materiele vaste activa	Investerings > 50.000
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2025	

Verloop boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

1.2.3. Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut						
Totaal per balanssoort (Bedragen x € 1.000)	Gronden en terreinen	Bedrijfsgebouwen	Grond- weg- en water-bouwkundige werken	Machines, apparaten en installaties	Overige materiele vaste activa	Totaal
Aanschafwaarde	-	-	19.995	-	-	19.995
Cumulatieve afschrijving	-	-	2.126	-	-	2.126
Boekwaarde 31-12-2024	-	-	17.869	-	-	17.869
Investerings 2025	-	-	1.885	-	-	1.885
Desinvesteringen	-	-	-	-	-	-
Afschrijvingen	-	-	927	-	-	927
Bijdragen van derden	-	-	96	-	-	96
Afwaarderingen	-	-	-	-	-	-
Boekwaarde 31-12-2025	-	-	18.731	-	-	18.731

Specificatie investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

Gronden en terreinen	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2025	
Woonruimten	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2025	
Bedrijfsgebouwen	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2025	
Grond- weg- en water-bouwkundige werken	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Bloemenbuurt Didam 2019	24
Centrumplan Didam 2020-2023	6
Verkeersmaatregelen Hooglandseweg Braamt/Zeddam en Doetinchemseweg Wijnbergen 2025	304
Herinrichting openbare ruimte dorpskernen Loil, Stokkum en Nieuw-Dijk	8
Stabiliseren bovenlaag onverharde wegen 2020	6
Herinricht. Lengelseweg/'s-Heerenbergseweg/Meilandsedijk 2022	33
Dorpsplan Nieuw Dijk (openbare ruimte) 2022	225
Herinrichting openbare ruimte dorpskern Azewijn 2024	75
Vervanging straatmateriaal Zeddam (diverse wegen) 2024	79
Stillewaldweg (wegen), Loerbeek	4
Rehabilitaties wegenbeheerplan 2025	969
Herinrichting Hoofdstraat, Kilder 2024	152
Vervoermiddelen	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2025	
Machines, apparaten en installaties	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2025	
Overige materiele vaste activa	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2025	

1.3. Financiële vaste activa (FVA)

1.3. Financiële vaste activa:					
Totaal per balanssoort (Bedragen x € 1.000)	Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	Leningen aan:			Totaal
		Woningbouwcorporaties	Deelnemingen	Overige langlopende leningen u/g	
Verstrekt	153	2.723	2.154	6.621	11.650
Cumulatieve aflossingen	6	1.525	-	385	1.915
Boekwaarde 31-12-2024	147	1.198	2.154	6.236	9.735
Leningen 2025	-	14	-	1.275	1.289
Aflossing 2025	-	279	-	1	280
Boekwaarde 31-12-2025	147	933	2.154	7.510	10.744

1.3.1. Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

Het betreft deelnemingen in de vorm van aandelen. De gemeente is houder van aandelen van:

Vitens	34.716 aandelen
Alliander	491.120 aandelen
Bank voor Nederlandse Gemeenten	19.756 aandelen
Agem Gemeentelijke Energie B.V.	38 aandelen
Leisurelands B.V.	1.225 aandelen
N.V. Cultureel Centrum Amphion	22 aandelen

1.3.2. Leningen aan Woningbouwcorporaties

Het betreft twee vaste geldleningen verstrekt in de jaren 1993 en 1995 aan woningbouwcorporatie Plavei. Onze gemeente heeft hiervoor zelf ook twee vaste geldleningen aangetrokken en tegen dezelfde leningsvoorwaarden verstrekt. Het schuldrestant op 31-12-2025 bedraagt € 933.131.

1.3.3. Leningen aan deelnemingen

In 2021 is tot het versterken van de kapitaal-structuur van Alliander N.V. overgegaan door het verstrekken van een reverse converteerbare hybride obligatielening van € 2.154.114. Om de capaciteit van de elektriciteitsnetten op veel plekken te verdubbelen zijn grootschalige investeringen noodzakelijk. Alliander verwacht dat de totale investeringen op korte termijn oplopen tot ca. € 1,2 miljard per jaar. Om het daarvoor benodigde geld op de markt te kunnen lenen en tegelijk een financieel solide bedrijf te blijven, was versterking van het eigen vermogen van Alliander nodig. De aandeelhouders hebben naar rato van hun aandelenbelang deelgenomen. De gemeente Montferland is aandeelhouder van Alliander met een belang van 0,36% van de in totaal 136.794.964 aandelen. Wettelijk is bepaald dat de aandelen van netwerkbedrijven als Alliander niet in private handen mogen zijn. Alle aandelen zijn dan ook in handen van een aantal provincies, waterschappen en gemeenten. Het belang van de gemeente bij het aandeelhouderschap is tweeledig:

- De gemeente kan (enige) invloed uitoefenen op het beleid van Alliander;
- De gemeente ontvangt dividend van Alliander als het resultaat dat toelaat.

Op termijn zal Alliander naar verwachting de lening converteren oftewel omzetten naar nieuw uit te geven aandelen, welke in plaats van rente een dividendopbrengst zal opleveren. Het rentepercentage voor genoemde obligatielening is 2,075.

1.3.4. Overige langlopende leningen

Hypothecaire geldleningen personeel

Vanaf 1 januari 2009 is het wettelijk niet meer toegestaan om als gemeente nog (nieuwe) hypotheek te verstrekken aan het personeel. Op 31-12-2025 resteren nog 2 hypothecaire geldleningen met een schuldrestant van € 80.501.

Leningen verstrekt via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN)

De SVN verstrekt namens de gemeente leningen aan de inwoners op basis van de door de gemeenteraad vastgestelde verordeningen waarin o.a. de voorwaarden zijn opgenomen. De gemeente stort hiervoor gelden in een revolverend fonds bij de SVN. In een revolverend fonds komt het uitgeleende geld weer terug zodat het opnieuw beschikbaar komt voor nieuwe leningen. Dit is een beproefde manier van duurzaam financieren.

Lening energiepark Braamt

Voor de aankoop van Zonnepark Braamt is op 9 maart 2023 een vaste geldlening verstrekt aan Agem (Achterhoekse Groene Energiemaatschappij) te Wehl van € 149.435 met een looptijd van 16 jaar tegen een rentepercentage van 3,75. Op 31-12-2025 bedraagt het restant van de verstrekte lening € 103.156.

De overige langlopende leningen bestaan per 31-12-2025 uit: (Bedragen x € 1.000)	
a. Hypothecaire geldleningen personeel	81
b. Leningen aan dorpshuizen	-
c. Leningen via Stimuleringsfonds Volkshuisvesting, Nederland (SVN):	
1. Leningen voor verwijderen asbest	195
2. Verstrekte startersleningen	2.743
3. Verstrekte duurzaamheidsleningen	2.862
4. Verstrekte leningen voor toekomstbestendig wonen in Gelderland	1.527
Subtotaal leningen via SVN	7.406
d. Lening energiepark Braamt	103
Boekwaarde per 31 december 2025	7.510

3.1. Voorraden

Omschrijving voorraden	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	1.773	7.619
AF: voorziening verlies diverse projecten	-1.601	-1.840
Subtotaal	172	5.779
Gereed product en handelsgoederen (diesel BOR en eigen verklaringen PZ)	10	12
Totaal	182	5.790

Gronden in exploitatie

Gronden in exploitatie													
Com-plex nr	Omschrijving complex	Boekwaarde 31-12-2024	Voorziening (NCW) 31-12-2024	Balanswaarde 31-12-2024	inbreng MVA 1-1-2025	Lasten 2025	Baten 2025	Bijstelling winstneming 2025 (POC)	Vrijval voorziening	Boekwaarde 31-12-2025	Bijstelling voorziening 2025 (NCW)	Voorziening (NCW) 31-12-2025	Balanswaarde 31-12-2025
	Woningbouw												
P.370	Kerkwijk Didam	-696	-	-696		33		229		-434		-	-434
P.450	Mr.Vermeulenstr. L'beek	113	33	80		4				117	2	35	81
P.500	Roncallischool Zeddam	-196	-	-196		42		70		-83	-	-	-83
P.615	VVL-terrein - Lengel *	219	219	0		220				440	116	336	104
P.625	De Hoevert - Didam */**	467	467	-0		343	50			759	293	759	-
P.705	vm Brandweerderwerf Didam**	578	442	136		196	300			474	32	474	-
P.955	Meikamerlaan-Nieuw-Dijk	56		56		60				116		-	116
P.960	Meikever - Nieuw-Dijk	-	-	0		56				56	-	-	56
	in 2025 ovb MVA gronden:												
P.215	Rozenpas Kilder				658	743				1.401		-	1.401
P.425	vm Voetbalveld Stokkum				242	191				433		-	433
P.435	Sint Jansgildestraat Beek				573	209				781		-	781
P.700	Heeghstraat didam				1.705	409		28		2.141		-	2.141
P.710	De Els Didam **				2	262	28			236	236	236	-0
P.930	Lakermaat Lengel				286	63		0		349		-	349
	subtotaal Woningbouw	542	1.161	-620	3.465	2.830	378	327	-	6.786	679	1.840	4.946
	Bedrijventerreinen												
P.810	Euregionaal Bedrijventerrein	1.390	-	1.390		65	-	-59	-	1.396	-	-	1.396

Gronden in exploitatie													
P.840	DocksNLD	-598	-	-598		15	-	21	-	-563	-	-	-563
	subtotaal Bedrijventerrei n	792	-	792	-	79	-	-38	-	833	-	-	833
	Totaal wonen en bedrijven *	1.333	1.161	172	3.465	2.909	378	289	-	7.619	679	1.840	5.779

* De bedragen boven de boekwaarde 1-1-2025 van de voorziening (NCW) P.615 VVL terrein; 108 en P.625 De Hoevert ; 643 worden verantwoord onder de passivazijde (cf. vereisten BBV)

** De bedragen boven de boekwaarde 31-12-2025 van de voorziening (NCW) P.625 De Hoevert ; 247 ;P.705 vm Brandweer-werf 31; P.710 De Els 48 worden verantwoord onder de passivazijde (cf. vereisten BBV)

3.2. Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025
Vorderingen op gemeenten		-
Vorderingen op gemeenschappelijke regelingen		202
Vorderingen op overige overheden	7.351	7.225
Vorderingen op openbare lichamen	7.351	7.427
overige vorderingen op debiteuren	3.591	3.974
AF: Voorziening oninbaar overige vorderingen op debiteuren	-1.464	-1.340
Overige vorderingen	2.127	2.634
Totaal	9.478	10.061

Schatkistbankieren

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)				
	Verslagjaar 2025			
Drempelbedrag	2.487			
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	312	730	268	246
Ruimte onder het drempelbedrag	2.175	1.757	2.219	2.241
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag				
Begrotingstotaal verslagjaar	124.341			
Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	124.341			
Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
Drempelbedrag	2.487			
(2) Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen				
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	28.049	66.460	24.636	22.602
Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	312	730	268	246

Decentrale overheden waaronder de gemeenten zijn verplicht overtollige liquide middelen, boven een bepaalde drempel, af te storten bij het ministerie van Financiën (in 's Rijks schatkist). Om het dagelijks kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden. Voor onze gemeente is deze drempel voor 2024 berekend op € 2,210 miljoen (2% van het begrotingstotaal van € 110,5 miljoen).

In het besluit begroting en verantwoording (BBV) zijn in artikel 52c regels opgenomen over het rapporteren over het gebruik van het drempelbedrag in de toelichting op de balans. In bovenstaande toelichting wordt voldaan aan deze rapportage-eis in de jaarrekening.

Deposito schatkistbankieren

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025
Deposito schatkistbankieren	1.843	626
Totaal	1.843	626

Overige vorderingen

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025
Debiteuren algemeen	1.174	1.630
AF: Voorziening oninbaar debiteuren algemeen	-55	-39
gecorrigeerde boekwaarde debiteuren algemeen	1.119	1.591
Debiteuren belastingen	433	440
AF: Voorziening oninbaar debiteuren belastingen	-84	-35
gecorrigeerde boekwaarde debiteuren belastingen	349	404
Debiteuren sociale zaken	1.983	1.905
AF: Voorziening oninbaar debiteuren sociale zaken	-1.324	-1.266
gecorrigeerde boekwaarde debiteuren sociale zaken	659	639
Totaal	2.127	2.634

3.3. Liquide middelen

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025
Banksaldi	462	107
Kassaldo	1	1
Totaal	463	108

3.4. Overlopende activa

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025
Van overheid nog te ontvangen vorderingen met een specifiek bestedingsdoel	983	1.469
Overige nog te ontvangen bedragen	2.517	2.205
Vooruitbetaalde bedragen	1.596	1.521
Totaal	5.096	5.195

Nog te ontvangen vorderingen met een specifiek bestedingsdoel

Omschrijving	Saldo 31-12-2024	toevoegingen	vrijgevallen bedragen	Saldo per 31-12-2025
Min van Justitie en Veiligheid opvang ontheemden Oekraïne	22	-22		-
COA opvang asielzoekers Ambachtstraat 2	388	23	388	23
Min Financien SPUK kindertoeslagenproblematiek B2	150	394	150	394
Belastingdienst VPB aanslag 2022	13			13
Min VRO J17 Realisatiestimulans	0	784		784
				-
Beschermd Wonen Subsidie gemeenschappelijke regeling	119		119	-
Provincie Gelderland Steengoed Benutten Nieuw-Dijk	100			100
gem. Doetinchem VWS H35B SPUK IZA vanuit SDA	161	109	161	109
DataLab Gelderland Oost		25		25
BVO Arnhem-Nijmegen WMO vervoersvoorziening	31	21	31	21
Totaal	983	1.334	848	1.469

Specificatie overige nog te ontvangen bedragen

Omschrijving	bedrag
stg Eigendom de Braempt betalingsregeling 2026-2032	51
Creditfacturen 2025 diverse crediteuren ontvangst in 2026	0
Afrekening rioolheffing 2025	290
Afvalstoffenheffing afrekening DIFTAR 2025	660
Toeristen en verblijfsbelasting 2025	521
Afrekening afval Verpact en SUP vergoeding zwerfafval 2023-2024-2025	171
Afrekening technische installaties energie 2025 scholen BSN-BSZ	88
Rente 4e kw. 2025 SKB	44
personeelszaken UWV ziekgeld	64
afrekening woningontruimingen	3
afrekening Agem W vd Bergcentrum en gemeentehuis	34
vergoeding dienstverlening diverse	39
schadevergoedingen	35
Afrekening derden Lumpsum 2025 Jeugd	145
Afdracht legeskas publiekszaken	28
Voorschotten-Inhoudingen SOZA en Jeugdwet	33
Totaal	2.205

Specificatie vooruitbetaalde bedragen

Omschrijving	bedrag
Automatisering service- onderhouds- en leasecontracten 2026 ev	556
Lidmaatschappen, abonnementen en contributies 2026	71
Onderhouds- dienstverlening contracten 2026	108
Pensioenpremie v.m. wethouders 2026	45
Verplichtingen personeelszaken 2026	43
Doelgroepenvervoer ODA voorschot 1eKW 2026	372
Voorschotten energie AGEM 2026	223
Huur panden 2026	58
Waarborgsommen panden ontheemden	46
Totaal	1.521

2. PASSIVA

De passivazijde van de balans van onze gemeente kent de volgende volgende onderverdeling:

- Vaste passiva: Eigen vermogen, voorzieningen en vaste schulden met een looptijd van 1 jaar of langer.
- Vlottende passiva: Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan 1 jaar en overlopende passiva.

2.1. Eigen vermogen

2.1 Eigen vermogen

naam reserve	Saldo 31-12-202 4	Resultaa t vorig boekjaar	Rente- toevoegin g	Overige vermeerde -ringen	Verminde -ringen	Saldo 31-12-202 5
Algemene Reserves						
Algemene Reserve	15.743	570	-	2.716	-1.430	17.599
Grondexploitatie	2.047	-	-	1.215	-1.198	2.063
Verkoop aandelen NUON	14.312	-	-	-	-	14.312
Totaal Algemene Reserves	32.102	570	-	3.931	-2.629	33.974
Bestemmingsreserves						

2.1 Eigen vermogen

<i>Bestedingsfunctie</i>						
Resultaatbestemming	796	-	-	1.629	-896	1.529
Klimaatmiddelen	414	-	-	-	-	414
<i>Egalisatiefunctie</i>						
Reserve Oekraïne	2.484	-	-	826	-1.839	1.471
Kwaliteitsimpuls gem. organisatie	800	-	-	336	-371	765
Decentralisaties Sociaal Domein	5.074	-	-	3.041	-4.347	3.768
Speellocaties	81	-	-	-	-57	24
Egalisatiereserve Degeneratiekosten	52	-	-	-	-52	-
Kunstgrasvelden	400	-	-	-	-	400
Onderhoud riolering en rioolrenovaties	491	-	-	-	-491	-
Openbaar groen	300	-	-	-	-	300
Reserve WGA_ziekteverzuim	-	-	-	125	-	125
<i>Dekkingsreserve kapitaallasten</i>						
Onderwijshuisvesting	5.429	-	136	2.237	-1.412	6.390
Centrum Didam	913	-	23	-	-50	886
Sportcomplex Montferland (SCM)	394	-	7	-	-127	274
(Zwem) sportvoorziening	1.600	-	40	-	-	1.640
Steak'm Didam	-	-	-	613	-	613
Totaal bestemmingsreserves	19.227	-	206	8.807	-9.642	18.598
Gerealiseerd resultaat						
Bestemming resultaat 2024	670	-	-	-	-670	-
Resultaat jaarrekening 2025	-	-	-	-	-1.205	-1.205
Totaal gerealiseerde resultaat	670	-	-	-	-1.875	-1.205
Totaal eigen vermogen	51.999	570	206	12.738	-14.146	51.367

Specificatie van de mutaties > 50.000 op:				
	Saldo 1-1-2025	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2025
Algemene Reserves				
<i>Algemene Reserve</i>				
Saldo jaarekening 2024		570		
Toevoeging tussentijdse resultaten 2025		2.716		
CPO woningbouwaanjager/projectondersteuner voor collectieve (prefab) woningprojecten			-50	
Uitvoering mobiliteitsvisie			-68	
Energie besparen door te ontzorgen			-83	
Structurele inzet Algemene Reserve als dekkingsmiddel voor begroting bij Kadernota 2025.			-324	
Investeren in talentvol personeel			-218	
Kapitaallasten Steak			-613	
Bedragen < 50.000			-74	
Totaal Algemene reserve	15.743	3.286	-1.430	17.599
<i>Grondexploitaties</i>				
Kwaliteitsimpuls woningbouw voor de jaren 2021 - 2025			-159	
bijdrage dorpsvoorziening Nieuw-Dijk ter hoogte van verwachtte winstengrepen Meikamerlaan (P.955) en Meikever (P.960)			-588	

2.1 Eigen vermogen

Verliesvoorziening grex Flexwoningen De Els, Didam (P710)			-35	
Afname verliesvoorziening P625 en P450				
Verrekening reserve grondexploitatie		1.215	-417	
Totaal grondexploitaties	2.047	1.215	-1.198	2.063
<i>Verkoop aandelen NUON</i>				
Geen mutaties				
Totaal verkoop aandelen NUON	14.312	-	-	14.312
Bestemmingsreserves				
<i>Resultaatbestemming</i>				
CUP stimuleren doorstroming ouderen t.b.v. starters			-65	
Cup: herijking economische visie			-50	
Overheveling middelen voor invoeringskosten omgevingswet			-176	
Overheveling budget voor Beschermd wonen, versterking van het sociaal team			-104	
Overheveling budget voor plan van aanpak energievergoeding 2023			-120	
CUP gratis BSO voor 60 kinderen			-106	
Natuurbrandpreventie en register externe veiligheidsrisico's			-100	
Adm correctie Jaarrekening 2024: Toevoeging aan reserve Sociaal domein i.p.v. Reserve Resultaatbestemming)			-150	
Overhevelen budget Strategische Personeelsplanning van 2025 naar 2026		730		
Overheveling budget invoeringskosten Omgevingswet van 2025 naar 2026		183		
CUP-middelen vanuit het Raadsakkoord 2023-2026 voor gratis BSO van 2025 naar 2026		168		
Overheveling budget voor de stimulering van doorstroom ouderen uit 2024 (€ 65k) en 2025 (€ 75k) vanuit het Raadsakkoord 2023 naar 2026.		140		
Toevoeging aan de reserve resultaatbestemming (natuurbrandpreventie en register externe veiligheidsrisico's).		100		
Overheveling Integraal Verkeers- en vervoersplan (IVVP) van 2025 naar 2026		90		
Overheveling budget omgevingsprogramma (Water en Groen) van 2025 naar 2026		85		
Overheveling budget bestedingsplan zwerfafvalvergoeding van 2025 naar 2026		58		
Overheveling budget Raadsakkoord 2023 voor herijking van de economische visie van 2025 naar 2026		50		
Bedragen < 50.000		25	-25	
Totaal Resultaatbestemming	796	1.629	-896	1.529
<i>Klimaatmiddelen</i>				
Geen mutaties				
Totaal Klimaatmiddelen	414	-	-	414
<i>Reserve Oekraïne</i>				
Afkoopsom Steak'm			-1.743	

2.1 Eigen vermogen

Maatschappelijke ondersteuning			-96	
Toevoeging Reserve Oekraïne 2025		826		
Totaal Reserve Oekraïne	2.485	826	-1.839	1.472
<i>Kwaliteitsimpuls gem. organisatie</i>				
Onderzoekstraject Openbare Werken			-31	
Berekening jaarrekening 2025			-340	
Toevoeging Reserve kwaliteitsimpuls 2025		336		
Totaal Kwaliteitsimpuls gem. organisatie	800	336	-371	765
<i>Egalisatiereserve decentralisties Sociaal Domein</i>				
Voor dienstverlening 1.0 fte			-75	
Uitvoering motie Kansen voor Kinderen			-75	
Inhuur voor lokale inzet nieuwe inkoop Wmo/Jeugd			-97	
Verhoging incidentele dekking vanuit reserve SD voor prijsstijgingen			-352	
WMO en Jeugd bestuursrapportage 2025			-868	
Lump Sum (prijsaanp. en kostenstijgingen)			-1.648	
Hogere uitgaven Jeugd en WMO begeleiding			-1.188	
Reservering voor incidentele compensatie jeugdzorg		1.222		
Saldo IU voogdij/18+		814		
Voor verwachte prijsstijgingen voor Jeugd		99		
Loon- en prijsstijging voogdij/18+		117		
Verhoging integratie-uitkering Voogdij/18+		80		
Correctie toevoeging		-615		
Storting niet bestede middelen Beschermd Wonen en Maatschappelijke Ontwikkeling 2024		497		
Incidentele compensatie Jeugdzorg		297		
Compensatie salarislasten zorgdomein (wmo en jeugd)		179		
Correctie Jaarrekening 2024 uit reserve resultaatbestemming		150		
Terugstorting WsW middelen 2024		144		
LPO jeugdzorg		57		
Bedragen < 50.000			-44	
Totaal Egalisatiereserve decentralisties Sociaal Domein	5.074	3.041	-4.347	3.768
<i>Reserve Speellocaties</i>				
Tekort 2025 op speelterreinen			-57	
Totaal Reserve Speellocaties	81	-	-57	24
<i>Egalisatiereserve Degeneratiekosten</i>				
Overschot degeneratie 2025			-52	
Totaal Egalisatiereserve Degeneratiekosten	52	-	-52	-
<i>Reserve kunstgrasvelden</i>				
Voor toekomstige vervanging topklaag				
Totaal Reserve kunstgrasvelden	400	-	-	400
<i>Onderhoud riolering en rioolrenovaties</i>				
Kostendekking riolering 2025 (lagere opbrengst)			-491	

2.1 Eigen vermogen

Totaal Onderhoud riolering en rioolrenovaties	491	-	-491	-
Openbaar groen				
Geen mutaties				
Totaal Openbaar groen	300	-	-	300
Reserve WGA_ziekteverzuim				
Structurele toevoeging Reserve WGA		125		
Totaal Reserve WGA_ziekteverzuim	-	125	-	125
Onderwijshuisvesting				
Toevoeging bespaarde rente 2025		136		
Toevoeging 2025 obv berekening 2025		2.237		
Onttrekking obv berekening 2025			-1.412	
Totaal Onderwijshuisvesting	5.429	2.373	-1.412	6.390
Centrumplan Didam				
Toevoeging bespaarde rente 2025		23		
Dekking kapitaallasten CP Didam			-50	
Totaal Centrumplan Didam	913	23	-50	886
Kap.lasten Sportcompl. Montferland (SCM)				
Toevoeging bespaarde rente 2025		7		
Kapitaallasten sportcomplex Montferland			-127	
Totaal Kap.lasten Sportcompl. Montferland (SCM)	394	7	-127	274
Reserve (zwem)sportvoorziening Didam				
Toevoeging bespaarde rente 2025		40		
Totaal Reserve (zwem)sportvoorziening Didam	1.600	40	-	1.640
Reserve Steak'm Didam				
Kapitaallasten Steak'm Didam		613		
Totaal Reserve (zwem)sportvoorziening Didam	-	613	-	613
TOTAAL	51.331	13.514	-12.271	52.574
Bestemming resultaat 2025				-1.205

2.1 Eigen vermogen

Het eigen vermogen is als volgt op de balans opgenomen:

- 2.1.1. Algemene reserve;
- 2.1.2. Bestemmingsreserves;
- 2.1.3. Het resultaat.

2.1.1. Toelichting algemene reserves

Algemene reserve

De algemene reserve fungeert als algemeen dekkingsmiddel. De overschotten dan wel tekorten van de jaarrekening worden gemuteerd in de algemene reserve.

Grondexploitatie

Deze reserve fungeert als buffer voor de risico's van de grondexploitatie. De reserve wordt gevoed door voordelige resultaten op grondexploitaties. Voor deze reserve is bij de Nota Reserves en Voorzieningen 2022 een minimaal gewenste omvang van € 2 miljoen vastgesteld en een maximale omvang van € 4 miljoen.

Verkoop aandelen NUON

Deze reserve is gevormd uit verkoop van de aandelen Nuon in 2009.

2.1.2. Toelichting doelstelling bestemmingsreserves met bestedingsfunctie

Afwikkeling resultaat bestemming

Budgetten die bij de eindejaarsrapportage zijn doorgeschoven naar 2026 zijn in 2025 aan deze reserve toegevoegd. In 2026 zullen ze weer aan deze reserve worden onttrokken en aan de betreffende budgetten worden toegevoegd. Op deze manier heeft de overheveling naar 2026 geen budgettaire effecten. De reserve wordt dus gebruikt voor de overheveling van budgetten.

Klimaatmiddelen

Deze reserve dient ter dekking van toekomstige uitgaven uit de projectagenda Montferland energieneutraal voor 2026 en volgende jaren.

Toelichting doelstelling bestemmingsreserves met egaliseringsfunctie

Oekraïne

Deze reserve is gevormd voor dekking van de uitgaven voor de noodopvang van vluchtelingen uit Oekraïne.

Kwaliteitsimpuls gemeentelijke organisatie

De reserve is gevormd ter bekostiging van de aanpak van knelpunten bij de verbetering van de gemeentelijke organisatie. Beschikbaar voor maatwerk aanpassingen en dekking van aanvullende stortingen in de voorziening verplichtingen personeel.

Decentralisaties Sociaal Domein

Deze reserve dient om fluctuaties in de uitgaven op het sociaal domein op te vangen.

Speellocaties

Bij de vaststelling van het beleidsplan "Spelen in Montferland" op 17 december 2015 heeft de gemeenteraad besloten om met ingang van de jaarrekening 2015 een bestemmingsreserve (met egaliseringsfunctie) voor speellocaties te vormen. Overschotten of tekorten worden bij de jaarrekening met de reserve verrekend. De maximumomvang van de reserve bedraagt € 200.000.

Egalisatiereserve Degeneratiekosten

De gemeente ontvangt jaarlijks geld (degeneratiegelden) van bedrijven voor het openbreken van wegen en straten voor aanleg bekabeling onder de grond. Het overschot ten opzichte van de kosten wordt toegevoegd aan deze reserve. Zijn de uitgaven hoger dan vindt vindt een onttrekking aan deze reserve plaats.

Kunstgrasvelden

Deze reserve dient ter dekking van de bijdrage van de gemeente aan de voetbalverenigingen DVC'26 in Didam en S.V. Loil ter vervanging van drie niet gemeentelijke kunstgrasvelden.

Onderhoud riolering en rioolrenovaties

In 2021 is het Gemeentelijk Water & Rioleringsplan Montferland (GWRP) vastgesteld. Alle kosten van onderhoud en vervanging van riolering zijn hierin opgenomen over een periode van 60 jaar. Op basis van de nota Lokale Heffingen dienen de volgende resultaten riolering aan de reserve te worden toegevoegd: aanbestedingsresultaten, efficiëncyvoordelen of een hoger gerealiseerde capaciteit (meer aansluitingen of een hoger waterverbruik dan geraamd).

Openbaar Groen

Met ingang van de jaarrekening 2021 is een bestemmingsreserve (met egalisatiefunctie) voor openbaar groen gevormd. Het voordeel op rekeningbasis is aan deze reserve toegevoegd conform het vastgestelde groenbeheersplan. De maximale omvang van deze reserve bedraagt € 300.000.

WGA -ziekteverzuim

Vanaf 2025 zijn we eigenrisicodragers voor de Wet Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA). Om het risico af te dekken storten we met ingang van 2025 jaarlijks € 125.000 in deze reserve.

Toelichting doelstelling dekkingsreserves voor de kapitaallasten van genoemde investeringen

Onderwijshuisvesting

Deze reserve is bedoeld om uitgaven inzake onderwijshuisvesting gelijkmatig over de verschillende jaren te verdelen. Het saldo van baten en lasten op onderwijshuisvesting wordt verrekend met deze reserve. De uitgaven betreffen met name kapitaallasten.

Centrumplan Didam

De reserve Centrumplan Didam dient ter dekking van een deel van de kapitaallasten van de investeringen voor het centrumplan in Didam.

Kapitaallasten Sportcomplex Montferland (SCM)

Deze reserve is bestemd voor dekking van de optredende kapitaallasten van het Sportcomplex Montferland in 's-Heerenberg.

(Zwem)sportvoorziening Didam

Bij de behandeling van de begroting 2023 op 10 november 2022 heeft de gemeenteraad een amendement aangenomen om een nieuwe reserve (zwem)sportvoorziening te vormen ten laste van de algemene reserve.

Steak'm Didam

Deze reserve dient ter dekking van de jaarlijkse kapitaallasten naar aanleiding van de gemeentelijke aankoop van het voormalige pand Steak'm in Nieuw-Dijk voor de opvang van ontheemden uit de Oekraïne.

2.1.3 Resultaat

Het gerealiseerde resultaat van deze jaarrekening bedraagt € 1.205.000 nadelig.

Toelichting reserves

Algemene Reserve

De algemene reserve fungeert als algemeen dekkingsmiddel. De overschotten dan wel tekorten van de jaarrekening worden gemuteerd in de algemene reserve. Het saldo van de algemene reserve voor bestemming bedraagt per 31 december 2025 € 17.598.790 positief. Dit bedrag is exclusief het saldo van de jaarrekening 2025.

Wij verwachten voor de komende jaren de volgende toevoegingen en onttrekkingen:

Toevoegingen

- Stortingen resultaten primaire begroting 2026-2029: € 816.000

Onttrekkingen

- Primaire begroting 2026-2029: € 3.797.000
- Onttrekking resultaat 2026-2029: € 1.249.000
- Incidentele bijdrage aan VV Montferland voor de verbouwing: € 63.500
- Overhevelen budget Regiodeal van 2026,2027 en 2028 naar 2025: -/- € 273.000.
- Bijdrage EK Veldrijden 2026: € 150.000.

2.2. Voorzieningen

2.2. Voorzieningen

Naam voorziening	Saldo 31-12-2024	Vermeerderingen	Aanwending	Vrijval	Saldo 31-12-2025
<i>Risicovoorzieningen</i>					
Verplichtingen personeel	150	109	-141	-	118
Voorziening verlofsparen	235	262	-	-	497
Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)	137	281	-76	-	342
Verplichtingen pensioenen wethouders	2.754	1.988	-137	-	4.605
Voorziening wachtgeld voormalig bestuur	284	79	-320	-	43
Voorziening juridische procedures	115	-	-	-	115
Voorziening verlies Grex P615 VVL Lengel	108	-	-108	-	-
Voorziening verlies Grex P625 De Hoevert	643	247	-643	-	247
Voorziening verlies Grex P705 Brandweer-werf Didam	-	31	-	-	31
Voorziening verlies Grex P710 De Els Didam	-	48	-	-	48
Totaal Risicovoorzieningen	4.426	3.045	-1.425	-	6.046
<i>Egalisatievoorzieningen</i>					
Openbare ruimte	1.112	1.075	-1.948	-	239
Onderhoud gebouwen en accommodaties	2.081	430	-523	-	1.988
Groot onderhoud sportcomplex	25	105	-114	-	16
Totaal Egalisatievoorzieningen	3.218	1.610	-2.585	-	2.243
<i>Voorz. van derden verkregen middelen met specifieke besteding</i>					
Riolering (art. 44, lid 2; BBV)	359	-	-101	-	258
Totaal Voorz van derden verkregen middelen	359	-	-101	-	258
<i>Bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven</i>					
Riolering (art. 44, lid 1; BBV Vervangingsinvesteringen)	422	1.740	-623	-	1.539
Totaal Bijdrage aan toekomstige	422	1.740	-623	-	1.539

2.2. Voorzienen

vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven					
Totaal voorzieningen	8.425	6.395	-4.734	-	10.086

Specificatie van de mutaties > 50.000 op:				
	Saldo 1-1-2025	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2025
Risicovoorzieningen				
<i>Verplichtingen personeel</i>				
Voor voormalig personeel 2025			-141	
Dotatie voor voormalig personeel		109		
Totaal verplichtingen personeel	150	109	-141	118
<i>Voorziening verlofsparen</i>				
Dotatie 2025		262		
Totaal voorziening verlofsparen	235	262	0	497
<i>Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)</i>				
Dotatie voorziening 2025		281		
Onttrekking 2025			-76	
Totaal voorziening Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)	137	281	-76	342
<i>Verplichtingen pensioenen wethouders</i>				
Pensioenen 2025			-137	
Dotatie aan voorziening		1.988		
Totaal verplichtingen pensioenen wethouders	2.754	1988	-137	4.605
<i>Wachtgeld voormalig bestuur</i>				
Dotatie aan voorziening		79		
Wachtgeld en uitkeringen 2025			-320	
Totaal wachtgeld voormalig bestuur	284	79	-320	43
<i>Voorziening juridische procedures</i>				
Totaal voorziening juridische procedures	115	0	0	115
<i>Voorziening verlies Grex</i>				
Voorziening verlies Grex P615 VVL Lengel			-108	
Voorziening verlies Grex P625 De Hovert		247	-643	
Voorziening verlies Grex P705 Brandweer-werf Didam		31		
Voorziening verlies Grex P710 De Els Didam		48		
Totaal voorziening verlies Grex P615 en P625	751	326	-751	326
Totaal Risicovoorzieningen	4.426	3.045	-1.425	6.046
Egalisatievoorzieningen				
<i>Openbare ruimte</i>				
Reguliere storting begroting 2025		1.075		
Uitgaven op basis van van de beheers- en beleidsplannen			-1.948	
Totaal openbare ruimte	1.112	1.075	-1.948	239
<i>Onderhoud gebouwen en accommodaties</i>				
Reguliere storting conform onderhoudsplanningen		430		

2.2. Voorzieningen

Uitvoering groot onderhoud 2025			-523	
Totaal onderhoud gebouwen en accommodaties	2.081	430	-523	1.988
<i>Groot onderhoud sportcomplex</i>				
Reguliere storting conform onderhoudsplanningen		105		
Uitvoering groot onderhoud 2025			-114	
Totaal onderhoud sportcomplex	25	105	-114	16
Totaal Egalisatievoorzieningen	3.218	1.610	-2.585	2.243
Voorz. van derden verkregen middelen met specifieke besteding				
<i>Riolering (art. 44, lid 2; BBV)</i>				
Reguliere storting conform gem.rioleringsplan (GRP)				
Onttrekking conform GRP			-101	
Totaal Riolering (art. 44, lid 2; vervangingsinv.)	359	-	-101	258
Bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven				
<i>Riolering (art. 44, lid 1; BBV Vervangingsinvesteringen)</i>	0	1.740	-623	
Totaal Bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven	422	1.740	-623	1.539
Eindtotaal voorzieningen	8.425	6.395	-4.734	10.086

Toelichting voorzieningen

Voorzieningen

Voorzieningen zijn passief-posten in de balans die een schatting geven van de voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen waarvan de omvang en/of tijdstip van optreden per balansdatum min of meer onzeker zijn en die oorzakelijk samenhangen met de periode voorafgaande aan die datum.

Er is een viertal categorieën voorzieningen:

- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's;
- Voorzieningen ter egalisatie van in de tijd onregelmatig gespreide kosten, zoals groot onderhoud;
- Voorzieningen van derden waarvan de bestemming gebonden is;
- Voorzieningen gevormd door overschotten in de exploitatie voor riolering en afvalstoffenheffing door een achterstand in de uitvoering van vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven.

Het verloop van deze voorzieningen in 2025 wordt hieronder weergegeven.

RisicovoorzieningenVerplichtingen personeel

Deze voorziening is gevormd ter oplossing van personele problemen waarvan de financiële omvang bekend is. Op basis van berekening van de verwachte uitgaven wordt de voorziening gevoed, waarna in de volgende jaren de afwikkeling plaatsvindt.

Voorziening verlofsparen

Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeeld. Deze vakantie-uren verjaren niet. De financiële omvang is bekend. Voor oplossing van personele problemen schrijft de BBV voor hier een voorziening voor te vormen.

Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)

De RVU heeft als doel om te voorzien in een of meer uitkeringen of verstrekkingen ter overbrugging van de tijd tot de pensioeningangsdatum of de AOW.

Verplichtingen pensioenen wethouders

Deze voorziening is gevormd voor de gemeentelijke pensioenverplichtingen aan wethouders. De hoogte is gebaseerd op geactualiseerde berekeningen van het benodigde doelvermogen per 1 januari 2026. Een cruciale factor hierbij is de rekenrente, die voor 2025 is vastgesteld op 2,954%.

Voorziening wachtgeld voormalig bestuur

Wie als burgemeester of wethouder stopt en niet meteen een nieuwe baan heeft, krijgt vaak wachtgeld mee: een uitkering om de periode tot een een nieuwe baan te kunnen overbruggen.

Voorziening juridische procedures en schadeloosstellingen

Deze voorziening is gevormd voor kosten van schadeloosstellingen en juridische kosten.

Egalisatievoorzieningen

Openbare Ruimte

Deze voorziening bestaat onderliggend uit de volgende voorzieningen: groot onderhoud wegen, vervanging lichtmasten en groot onderhoud civiele kunstwerken. Deze voorziening is gevormd om de betreffende kosten gelijkmatig over de jaren te spreiden.

Onderhoud gebouwen en accommodaties

Deze voorziening is gevormd om kosten van groot onderhoud van gemeentelijke accommodaties gelijkmatig over de jaren te spreiden. De onderliggende onderhoudsplannen zijn actueel.

Groot onderhoud sportcomplex

Deze voorziening is gevormd om de kosten van groot onderhoud van het Sportcentrum Montferland gelijkmatig over de jaren te spreiden.

Voorziening voor van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden

Onderhoud riolering (artikel 44 lid 2 BBV)

Op grond van het BBV komen opgehaalde gelden (ontvangen rioolheffingen) die per balansdatum nog niet zijn besteed als gevolg van later investeren en/of uitvoeren dan voorzien in een voorziening.

Bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven

Riolering (kapitaallasten)

Op basis van artikel 44, lid 1 BBV mag een voorziening worden gevormd door bijdragen voor toekomstige vervangingsinvesteringen riolering. Deze voorziening is gevormd conform het GWRP 2021-2026 uit de ontvangen rioolheffingen en dient om de kapitaallasten voor de riolering op de langere termijn te drukken. Conform het vastgestelde GWRP zijn de stortingen in 2024 direct aan de voorziening onttrokken en ten gunste van diverse investeringen in 2024 gebracht.

2.3. Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

Omschrijving	boekwaarde 31-12-2024	Vermeerde- ringen	Aflossingen	boekwaarde 31-12-2025
<i>Onderhandse leningen:</i>				
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	36.455		6.021	30.435
Openbare lichamen zoals Provincies, gemeenten en waterschappen etc.	13.500	25.000	750	37.750
Waarborgsommen	29	28		57
Totaal	49.984	25.028	6.771	68.242

Onderverdeling van de in de balans vaste schulden met een looptijd langer dan een jaar

Schulden zijn op de balansdatum bestaande en qua omvang vaststaande verplichtingen die gewoonlijk door uitstroom van middelen worden afgewikkeld. De schulden worden gesplitst in:

- Obligatieleningen;
- Onderhandse leningen;
- Door derden belegde gelden;
- Waarborgsommen.

Onze gemeente heeft geen obligatieleningen en door derden belegde gelden.

Overzicht van onderhandse geldleningen

De totale rentelast voor het jaar 2025 bedraagt € 2.104 inclusief op grond van het stelsel van baten en lasten voor 2025 ten laste komende rentelasten uit transitorische posten.

4. Vlottende passiva

Omschrijving	boekwaarde 31-12-2024	boekwaarde 31-12-2025
Schulden < 1 jaar	20.537	4.395
Banksaldi	-	-
Overlopende passiva	20.031	24.065
Totaal	40.568	28.460

Vlottende passiva

Vlottende passiva kent voor onze gemeente de volgende indeling;

- Netto vlottende schulden met een looptijd kleiner dan 1 jaar;
- Overlopende passiva;
- Schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar.

Schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar vallen onder de netto vlottende schulden en worden opgenomen onder vlottende passiva. Hieronder vallen:

- a. banksaldi;
- b. overige schulden;
- c. kasgeldleningen.

Banksaldi

Het totaal van onze bankrekeningnummers bij de Bank voor Nederlandse Gemeenten en de Rabobank was per saldo positief. Zie de activazijde van de balans de liquide middelen onder de vlottende activa.

Overige schulden

Het saldo op 31-12-2025 van de crediteuren bedraagt € 4.293.000.

Kasgeldleningen

In 2025 zijn er geen kasgeldleningen.

4.1. Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar

Omschrijving	boekwaarde 31-12-2024	boekwaarde 31-12-2025
Overige kasgeldleningen	11.000	-
Overige schulden	78	102
Overige schulden; crediteuren	9.459	4.293
Overige schulden; crediteurenlijst debetbedragen		
Totaal	20.537	4.395

4.2. Overlopende passiva

Omschrijving	boekwaarde 31-12-2024	boekwaarde 31-12-2025
Nog te betalen bedragen	7.833	9.559
Vooruit ontvangen bedragen	7	-
Ontvangen voorschotten Rijk (art.49)	7.620	10.070
Ontvangen voorschotten Provincie		3.976
Ontvangen voorschotten Gemeenten		460
Ontvangen voorschotten overige overheid	4.571	-
Totaal	20.031	24.065

4.2.b Specificatie nog te betalen bedragen

Omschrijving	bedrag
Transitorische rente	759
Personeel van derden ca.	233
Dienstverlening derden	340
Afrekening energiekosten div locaties	157
Gemeenschappelijke regelingen	500
Diverse bijdragen en (exploitatie) subsidies	288
Bijdrage HRT en VPB DocksNLD	4.142
Kosten WMO	1.387
Kosten Jeugdzorg	1.399
Verplichtingen personeelszaken	353
Totaal	9.559

Specificatie vooruitontvangen bedragen

Omschrijving	bedrag
	-
Totaal	-

Specificatie ontvangen voorschotten Rijk (art.49)

omschrijving	Saldo 31-12-2024	Toevoe- gingen	Aanwending	Saldo 31-12-2025
SU: Min BZK C92 IDO informatiepunten	8	37	36	9
SU: Min BZK C126 verbetering digitale dienstverlening		479	257	222
SU: Min OCW D8 OAB Onderwijs Achterstanden Beleid	278	987	1.060	206
SU: Min OCW D14 OAB Onderwijs vertragingen 0108-311221 Covid-19	43		31	13
SU: Min OCW D22 opvang educatie ontheemde peuters	45		45	-
SU: Min IenW E20 Regeling Stimulering Verkeersmaatregelen 2020-2021	581			581
SU: Min IenW E84 Regeling Stimulering Verkeersmaatregelen 2022-2023	202			202
SU: Min IenW E115 Regeling Duurzame en circulaire infrastructuur		303		303
SU: Min IenW E120 Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2025-2030		485	201	284
SU: Min SZW G3 BBZ bedrijfskredieten	46	15	16	45
SU: Min SZW G4 TOZO uitkering	66	42	66	42
SU: Min SZW G10 wet Inburgering	717	732	753	696
SU: Min SZW G13 Onderwijsroute verrekenen met G10	0	123	123	0
SU: Min VWS H4 Specifieke Uitkering Sport	53	157	124	85
SU: Min VWS H12 Preventieakkoord	42		42	-
SU: Min VWS H21 versterking clientondersteuning	26	1	25	1
SU: Min VWS H30 Brede Spuk	244	746	692	298
SU: Min VWS H32 MEOZ	253		253	0
SU: Min VRO J55 Energiearmoede	471		123	348
SU: Min VRO J94 RVO isolatie verduurzaming slecht geïsoleerde won.	3661	1.721	352	5.030
SU: Min KGG K28 vh RVO F28 CDOKE klimaat en energiebeleid	849	1.240	558	1.531
SU: Min JenV M16 opvang ontheemden Oekraïne	0	5.348	5.173	175
RVO Subsidie duurzaam maatschappelijk vastgoed DUMAVA	34		34	-0
Totaal	7.620	12.417	9.967	10.070

De ontvangen voorschotten overige overheid kunnen als volgt worden gespecificeerd:

omschrijving	Saldo 31-12-2024	Toevoe- gingen	Aanwending	Saldo 31-12-2025
Bijdrage Provincie Gelderland biodiversiteit	8		8	-
Bijdrage Provincie Gelderland herontwikkeling centrum Loil	300		250	50
Bijdrage Provincie Gelderland bodemtaken omgevingswet	21			21
Bijdrage Provincie Gelderland proeftuinen Warmtenet Bloemenbuurt Didam	3.693			3.693
Bijdrage Provincie Gelderland subsidie VVL terrein Lengel P615 sociale woningbouw	96			96
Bijdrage Provincie Gelderland subsidie aanleg bushaltes (80%)		389	274	115
voorstuut ontvangen provincie:	4.119	389	532	3.976
Bijdrage gem Doetinchem prov subsidie gezonde jeugd	17			17
Bijdrage gem Aalten; min IenW E44B Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027	435			435
Directeuren Netwerk Achterhoek saldo 2025 naar 2026		8		8
voorstuut ontvangen gemeenten:	452	8	-	460
Totaal	4.571	397	532	4.437

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Naam leverancier	Omschrijving	Verplichting	Looptijd contract
PinkRocade Local Government B.V.	Belastingen, kadaster en debiteurenbeheer	€ 494.754	2027
Stichting Dierencentrum Achterhoek	Opvang zwerfdieren	€ 160.550	2030
PinkRocade Local Government B.V.	iBurgerzaken	€ 190.370	2027
XIXO B.V.	Vervanging Storage Omgeving	€ 137.333	2027
Van Gelder Verkeerstechniek B.V.	Raamovereenkomst Onderhoud Openbare Verlichting 2020-2023	€ 270.833	2027
E2-Energy B.V.	Overeenkomst Zonnepanelen plaatsen sporthal de Muizenberg en tafeltennishaal brede school noord	€ 166.667	2036
Dimensio Verpakkingen B.V.	Overeenkomst Levering PMD Zakken	€ 1.200.000	2025
Munckhof Taxi B.V.	Vervoersovereenkomst Leerlingen - Jeugdzorgvervoer	€ 3.875.000	2029
De Vier Gewesten B.V.	Wachtkamerovereenkomst Leerlingen-Jeugdzorgvervoer	€ 387.500	2029
Zorgweb B.V.	Aanschaf applicatie voorzieningenwijzer	€ 127.500	2027
Pro Warehouse	Vervanging iPhones	€ 145.000	2028
Vitaal Thuiszorg B.V.	Maatwerkvoorziening hulp bij huishouden	€ 1.250.000	2028
Zorgplus	Maatwerkvoorziening hulp bij huishouden	€ 8.750.000	2028
Tzorg Groep B.V.	Maatwerkvoorziening hulp bij huishouden	€ 1.250.000	2028
Attero B.V.	Verwerking huisvuil	€ 300.000	2028
Voclarion	Vervanging telefonie	€ 138.613	2030
Orange Blend B.V.	Koude en warme dranken voorziening	€ 332.719	2030
IJK Services	E-HRM systeem en salaris verwerkingsdienst	€ 1.400.000	2031
Eelerwoude B.V.	Overeenkomst soorten Management Plan (SMP) 2025	€ 650.000	2028
Huurovereenkomst Gouden Handen	Varenheuvelen C.V.	€ 1.037.763	2038
Maatschap Stolwijk Kelderman	Uitvoering Accountantscontrole 2024-2027	€ 375.000	2027
Totaal		22.639.602	

Sportcomplex

Voor sportcomplex Montferland bestaat een exploitatieovereenkomst. De overeenkomst loopt door tot 2030.

Vakantiedagen

Eind 2025 bedraagt het saldo verlofuren 32.823 uur. Dit vertegenwoordigt een bedrag van € 2.766.566 op basis van de vastgestelde uurtarieven 2025. Hiervan is voor het saldo verlofsparen een voorziening getroffen.

WMO - Eigen bijdrage

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK heeft de wetgever in feite bepaald dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen. Voor ons betekent dit een onzekerheid in de jaarrekening van € 397.000.

Opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen

Geldnemer	Aard/Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag Hoofdsom	Percentage toerekening en Borgstelling	Restant 31-12-2024	Restant 31-12-2025	waarvan door gemeente gewaarborgd
Sportverenigingen	uitbr./bouw park/clubgeb.	1.008	100%	396	366	366
Sportverenigingen	sportleningen 50% SWS	502	50%	304	232	116
Stg Huis Bergh	instandh. kasteel Huis Bergh	173	100%	36	28	28
Stg Plavei	vervolg BNG lening 68857	1.743	100%	1.743	1.743	1.743
Overige leningen		3.426		2.478	2.369	2.253
Stg Plavei	woningb.achtervang WSW	101.127	100%; <1-8-21 50% borg	96.000	96.933	48.467
Stg Plavei	woningb.achtervang WSW	84.417	88,7% >1-8-21	173.198	84.417	74.906
Stg Woonzorg Nederland	woningb.achtervang WSW	11.013	100%; <1-8-21 50% borg	8.459	8.198	4.099
Stg Woonzorg Nederland	woningb.achtervang WSW	659.710	0,3% > 1-8-21	494.423	650.121	2.109
De Woonplaats	woningb.achtervang WSW	345.138	0,3% > 1-8-21	299.101	345.138	1.038
Stg Mooiland	woningb.achtervang WSW	108.003	0,1% > 1-8-21	108.884	104.715	104
WSW geborgde leningen		1.309.408		1.180.065	1.289.522	130.723
Gewaarborgde leningen		1.312.834		1.182.543	1.291.891	132.975

Ontwikkelingen na balansdatum

Er zijn geen ontwikkelingen na balansdatum.

3.5 Toelichting overzicht baten en lasten

Omschrijving (toelichting)

De toelichting overzicht baten en lasten bevindt zich in het jaarverslag per programma onder de 'analyse 3e W-vraag'. De belangrijkste verschillen ten opzichte van de begroting 2025 na wijziging worden per programma toegelicht. Als er verschillen zijn op afzonderlijk lasten en baten die elkaar opheffen in het netto saldo, lichten wij die ook toe.

Hieronder wordt een overzicht weergegeven met de grootste financiële afwijkingen per programma op baten en lasten niveau > € 100.000.

Bedragen x
€ 1.000

Omschrijving	Programma/onderdeel jaarstukken	Lasten	Baten	Saldo	V/N	I/S*
Hogere toevoeging voorziening voormalig bestuur	Samenleving en bestuur (2.1)	-865	-	-865	N	I
Openbaar groen en natuur	Samenleving en bestuur (2.1)	84	86	170	V	I
Passeren van de akte bij de notaris heeft nog niet plaatsgevonden (verkoop oude gemeentehuis)	Ruimte (2.2)		-1.385	-1.385	N	I
Gezondheidszorg	Sociaal (2.3)	79	25	104	V	I
Inkomensregeling	Sociaal (2.3)	-6	462	456	V	I
WMO voorziening mensen met beperking	Sociaal (2.3)	-123	6	-117	N	I
Onderwijs achterstandenbeleid (incl. hogere doorbelasting)	Sociaal (2.3)	129	103	232	V	I
Hogere toevoegingen aan de voorzieningen RVU en voormalig personeel	Algemene dekkingsmiddelen (2.4)	-401		-401	N	I
Informatie en automatisering (SPUK Innovatiebudget)	Overhead (2.5)		258	258	V	I
Overig	Diverse programma's			343	V	I
Totaal				-1.205	N	I

* V = voordeel, N = nadeel

I = incidenteel, S = structureel

3.6 Toelichting overzicht incidentele baten en lasten

Onderstaande tabel geeft een specificatie van de incidentele baten en lasten. Dit overzicht is voorgeschreven in de BBV en geeft inzicht in hoeverre ons begrotingsbeeld wordt beïnvloed door incidentele ontwikkelingen. Op grond van artikel 28 van het BBV moet een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma worden opgenomen, waarbij per programma ten minste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd en de overige posten als een totaalbedrag kunnen worden opgenomen.

Het BBV stelt dat reservemutaties in principe incidenteel van aard zijn. Als uitzondering worden bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten genoemd die structureel van aard kunnen zijn. Deze zijn opgenomen in 3.7 structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Daarom zijn alle incidentele reservemutaties opgenomen in het overzicht van incidentele lasten van baten (gesaldeerd per programma) en daar waar op het programma sprake is van een structurele reservemutatie is een correctie toegepast. Voor een toelichting op deze reservemutaties verwijzen wij u naar de toelichting op de balans bij hoofdstuk 3.4 (onderdeel reserves). De overige incidentele lasten en baten worden hieronder toegelicht.

Programma	Begroting na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
1. Samenleving en bestuur		
<i>Lasten</i>		
Lasten gedekt middels onttrekkingen aan reserves	-405	-46
<i>Baten</i>		
Mutatie reserves per saldo programma 1	405	46
2. Ruimte		
<i>Lasten</i>		
Incidentele lasten uit het Raadsakkoord 2023-2026	-15	-15
Lasten gedekt middels onttrekkingen aan reserves	-1.544	-503
<i>Baten</i>		
Verkoop oude gemeentehuislocatie	1.385	-
Verkoop groenstroken	35	64
Verkoop landbouwgrond natuur- en landschapontwikkeling	-	57
Mutatie reserves per saldo programma 2	1.544	503
3. Sociaal		
<i>Lasten</i>		
Toevoeging kapitaallasten IKC aan reserve onderwijshuisvesting	-884	-884
Incidentele lasten uit het Raadsakkoord 2023-2026	-398	-96
Overige lasten gedekt middels onttrekkingen aan reserves	-7	-1.481
<i>Baten</i>		
Mutatie reserves per saldo programma 3	7	1.481
40. Algemene dekkingsmiddelen		
<i>Lasten</i>		
Mutatie reserves programma 40	-2.392	-2.392
<i>Baten</i>		
Baten die worden toegevoegd aan reserves	2.392	2.392
50. Overhead en ondersteuning		
<i>Lasten</i>		
Overige lasten gedekt middels onttrekkingen aan reserves	-494	-
Mutatie reserve per saldo programma 50	-	-497
<i>Baten</i>		
Mutatie reserves per saldo programma 50	494	-
Baten die worden toegevoegd aan reserves	-	497
Totaal	123	-874

Toelichting

Programma 2 Ruimte

In de Programmabegroting was vanuit het Raadsakkoord € 75.000 beschikbaar gesteld voor doorstroom van ouderen op de woningmarkt. Dit budget is bij de Eindejaarswijziging 2025 volledig doorgeschoven naar 2026. Daarom is dit in de gewijzigde begroting € 0.

Er was ook € 100.000 vanuit het Raadsakkoord beschikbaar gesteld voor het klimaatadaptiever en biodiverser inrichten van de bestaande buitenruimte. Van dit budget is in de Eindejaarswijziging € 85.000 doorgeschoven naar 2026. In de gewijzigde begroting blijft dus nog een budget beschikbaar van € 15.000, waarvoor ook lasten zijn gemaakt.

In 2025 was een baat begroot voor de verkoop van de oude gemeentehuislocatie van € 1.385.000. De locatie is nog niet overgedragen, waardoor de baat niet in 2025 is ontvangen.

Voor de verkoop van groenstroken en landbouwgrond geldt: een bezit kun je maar één keer

verkopten. Daarom valt deze post onder de incidentele baten.

Programma 3 Sociaal

Pilot gratis BSO: voor zowel 2024 en 2025 is incidenteel € 150.000 beschikbaar gesteld vanuit het Raadsakkoord 2023-2026. In 2024 is via de tweede tussenrapportage een restant van € 106.000 overgeheveld naar 2025. Bij de Eindejaarswijziging 2025 is wederom voorgesteld om het resterende budget ter hoogte van € 168.000 over te hevelen naar 2026. In de gewijzigde begroting blijft dus nog een budget beschikbaar van € 88.000, waarvoor ook lasten zijn gemaakt.

Pilot handhaving bij huisvesting van arbeidsmigranten: in 2025 was vanuit het Raadsakkoord 2023-2026 € 300.000 beschikbaar gesteld voor deze pilot. Hierop zijn geen lasten gerealiseerd.

Huiselijk geweld: in 2025 is € 10.000 beschikbaar gesteld vanuit het Raadsakkoord 2023-2026 voor scholing, preventiebijeenkomsten en campagnes zoals Orange the World. Er is voor circa € 8.000 aan lasten verantwoord.

Kapitaallasten IKC: voor de begroting 2025 heeft de raad besloten om de kapitaallasten van € 884.000 vrij te laten vallen en toe te voegen aan de reserve Onderwijshuisvesting. Dit is verwerkt.

3.7 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Programma	Primaire begroting	Begroting na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
2. Ruimte			
<i>Baten</i>			
<ul style="list-style-type: none"> • Onttrekking reserve Centrumplan Didam (deel kapitaallasten centrumplan) 	50	50	50
<ul style="list-style-type: none"> • Onttrekking reserve Grondexploitatie (rente ruilgronden). 	35	35	35
3. Sociaal			
<i>Baten</i>			
<ul style="list-style-type: none"> • Onttrekking reserve kapitaallasten nieuwbouw SCM (dekking kapitaallasten SCM) 	127	127	127
<ul style="list-style-type: none"> • Onttrekking aan reserve Sociaal Domein (informatiespecialist) 	75	75	75
40. Algemene dekkingsmiddelen			
<i>Baten</i>			
<ul style="list-style-type: none"> • Onttrekking Algemene reserve ter dekking van structurele lasten 	500	0	0
Totaal (saldo toevoegingen en onttrekkingen)	787	287	287

Toelichting

Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves beschouwen we als incidenteel, tenzij het gaat om:

- Reguliere onttrekkingen aan reserves ter dekking van kapitaallasten.

De reserve Centrumplan Didam dient ter dekking van een deel van de kapitaallasten van de investeringen voor het centrumplan in Didam.

De reserve Grondexploitatie dient onder andere ter dekking van de rentekosten van ruilgronden.

De reserve kapitaallasten nieuwbouw SCM is bestemd voor volledige dekking van de jaarlijkse kapitaallasten van het sportcomplex Montferland. Deze reserve is hiervoor toereikend.

- Bij de vaststelling van de Begroting 2025 is besloten om structureel een bedrag van € 500.000 te onttrekken aan de Algemene Reserve ter dekking van structurele lasten. Bij de eindejaarswijziging is, gezien het saldo van die rapportage, besloten om deze onttrekking in 2025 in te trekken.

3.8 Wet Normering Topinkomens

De Wet Normering Topinkomens is van toepassing op de gemeente Montferland. Het toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2025 € 246.000 (Algemeen Bezoldigingsmaximum).

De navolgende bedragen zijn in de jaarrekening 2025 opgenomen ten behoeve van topfunctionarissen in dienstbetrekking.

Functiegegevens	Vervangend Griffier C.M.L.H. Heuvelmans	Griffier D.N. ter Horst		Gemeentesecretaris B.F.M. Booltink
Aanvang en einde functievervulling in 2025	01-01/05-01	01/09-31/12		01/01-31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0	1,0		1,0
Dienstbetrekking	ja	ja		ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 848	€ 28.973		€ 92.428
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 146	€4.316		€ 14.445
<i>Subtotaal</i>	€ 994	€33.289		€ 106.873
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 3.370	€ 81.551		€ 246.000
-/- onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.		n.v.t.
Totale bezoldiging	€ 994	€ 33.289		€106.873
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.		n.v.t.
Gegevens 2024			Griffier A.A. Meijer	Gemeentesecretaris B.F.M. Booltink
Aanvang en einde functievervulling in 2024	n.v.t.		01-01 - 30-09	01/01-31/12

Deeltijdfactor 2024 in fte			1,0	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen			€ 87.048	€85.462
Beloningen betaalbaar op termijn			€ 12.376	€ 13.753
Totale bezoldiging 2024			€ 99.424	€99.215

De navolgende bedragen zijn in de jaarrekening 2025 opgenomen ten behoeve van topfunctionarissen zonder dienstbetrekking.

Bedragen x € 1	E. Lemaier	H.M. van 't Westeinde
Functiegegevens	Interim-griffier	Interim-griffier
Kalenderjaar	2025	2024
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	06-01/01-09	1-10/31-12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	8	3
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	825	340
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 235	€221
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 243.000	€ 92.400
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand	€ 193.875	€ 75.140
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?	Ja, namelijk € 130	Ja, namelijk € 130
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 107.250	€ 44.200
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 8	€ 107.250	€ 44.200
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	
Bezoldiging	€ 107.250	€ 44.200
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.vt
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

3.9 Specifieke uitkeringen Sisa

Specifieke uitkering Sisa

ocw

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)	Normbedragen voor e (ja/nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle D2</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 <i>Aard controle n.v.t.</i>	Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 <i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicator: B2/01</i>	<i>Indicator: B2/02</i>	<i>Indicator: B2/03</i>	<i>Indicator: B2/04</i>	<i>Indicator: B2/05</i>	
			16	25	Ja	Ja	Nee	
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/06</i>	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/07</i>				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)

ocw

			Werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Werkelijke kosten
			<i>Aard controle R Indicator: B2/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/13</i>
			€243.542	€ 308.062			€2.668	€2.668
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal PVA's (jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PVA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)
			Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/14</i>	Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/15</i>	Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/16</i>	Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/17</i>	Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/18</i>	Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/19</i>
			€7.638	€11.157	€58.768	€90.889	€30.416	€30.416
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling	
			Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/20</i>	Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/21</i>	Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/22</i>	Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/23</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/24</i>	
			€50.829	€112.221	€0	€ 0	€393.861	
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	

OCW

			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C92/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C92/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C92/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C92/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C92/05</i>	
			€ 36.095	€ 733	2	255	16	
BZK	C126	Verbetering digitale dienstverlening	Registratienummer project <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C126/01</i>	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C126/02</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C126/03</i>	Cofinanciering (jaar T) ten laste van eigen middelen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C126/04</i>	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) ten laste van eigen middelen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C126/05</i>	Project afgerond in jaar T (Ja/nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C126/06</i>
		1	2025-0000522150	€ 257.230	€ 257.230	€ 208.774	€ 208.774	Nee
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/01</i>	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/02</i>	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/03</i>	Correctie besteding (jaar T-1) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/04</i> <i>Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05</i>	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/05</i>	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/06</i>
		Gemeenten	€ 538.750	€ 543.554	€ 14.148	-€ 36.717	€ 314.678	€ 205.631
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsin	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsin	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering		

ocw

			formatie voor die gemeente invullen	onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	formatie voor die gemeente invullen	onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/10</i>	
			1				
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs		
			<i>Aard controle R Indicator: D14/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/03</i>		
			€ 21.618	€ 0	€ 9.270		
			Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve (jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R Indicator: D14/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/07</i>	
			€ 0	€ 43.397	€ 12.509	Nee	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten	

ocw

			verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D14/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D14/10</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/11</i>	
			1				
IenW	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E20/01</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/02</i>	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E20/03</i>	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/04</i>	
			€ 0	€ 518.206	€ 259.103	Ja	
			Naam/nummer per maatregel <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/05</i>	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/06</i>	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/07</i>	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/08</i>	
			1 101 Aanbrengen van kant- en asmarkering op fietspaden aantal in meters	Ja	62.840		
			2 108 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW aantal in st	Ja	5		
			3 109 Aanleg van verticale	Ja	5		

ocw

			elementen voor korte rechtstanden aantal in st					
			4 217 Het volwaardig afwaarderen van een gebiedsontsluiting sweg 50 km/uur naar een erftoegangsweg 30 km/uur aantal in meters	Ja	500			
			5 109 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden aantal in st	Ja	8			
IenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E44B/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E44B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/06</i>
			1 060197 Gemeente Aalten	zaaknummer 31196566 en nummer 5000006671	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoordiging (Ja/Nee)			

ocw

			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09</i>	
			1 060197 Gemeente Aalten	zaaknummer 31196566 en nummer 5000006671	Nee	
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13</i>
			1 060197 Gemeente Aalten	zaaknummer 31196566 en nummer 5000006671	Nvt	Nee
IenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregel en 2022-2023	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)
		Provincies en Gemeenten	<i>Aard controle R Indicator: E84/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E84/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04</i>
			€ 0	€ 61.111	€ 30.556	Ja
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk

ocw

			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08</i>	
			1 334 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraten GOW naar 30 km/uur-zone aantal in Stuks	Ja	2		
			2 330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h aantal in Stuks	Ja	4		
IenW	E115	Tijdelijke regeling specifieke uitkering duurzame en circulaire infrastructuur	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: E115/01</i> € 0	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E115/02</i> € 0	Eindverantwoordin g (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E115/03</i> Nee	Beschikking kenmerk <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E115/04</i> Zaaknummer 31206476 en bestelnummer 4500427028 (positie 10)	
IenW	E120	Regeling specifieke uitkering stimulering verkeersveiligheidsmaatregel en 2025-2030	Totale besteding (Jaar T) <i>Aard controle R Indicator: E120/01</i> € 401.813 Naam/nummer per maatregel	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t. Indicator E120/02</i> € 401.813 Per maatregel, maatregel afgerond	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) <i>Aard controle R Indicator: E120/03</i> € 200.906 De hoeveelheid opgeleverde	Project afgerond (alle maatregelen) t/m Jaar T?(ja/nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E120/04</i> Nee	

ocw

				t/m (jaar T)? (Ja/Nee)	verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, indien noodzakelijk		
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E120/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E120/06</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E120/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E120/08</i>		
			1 460 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 60 km/h, aantal in st	Ja	3	Hooglandseweg		
			2 461 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer), aantal in st	Ja	3	Hooglandseweg		
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel I 2025	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/01</i>	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/02</i>	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/03</i>	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/04</i>	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/05</i>	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/06</i>
		Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	€ 7.273.614	€ 136.327	€ 144.543	€ 13.168	€ 49.337	€ 163
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in

ocw

			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/07</i>	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/08</i>	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/09</i>	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/10</i>	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/11</i>	(jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoesl agaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/12</i>	
			€ 80.632	€ 4.110	€ 0	€ 1.345.164	€ 0	€ 0	
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoesl agaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: G2/13</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G2/14</i>					
			€ 0	Ja					
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeen- tedeel 2025 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) Bob Gemeente	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente	

ocw

		T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	<i>Aard controle R Indicator: G3/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/06</i>
			€ 0	€ 0	€ 1.818	€ 0	€ 0	€ 0
		BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkings (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekkings (BOB)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
		Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkings en BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkings BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkings en BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire			
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente			
		<i>Aard controle R Indicator: G3/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11</i>		
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2025	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekkings	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekkings (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekkings (overig)
		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente

ocw

		lichaam opgericht op grond van de Wgr	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/06</i>
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)		€ 0	€ 0	€ 0	€ 5.417	€ 19.343	€ 406
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.878	€ 59
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 13.837	€ 199
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 25	€ 0
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
6	Totaal		€ 0	€ 0	€ 0	€ 5.417	€ 36.083	€ 664
		Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07</i>	Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G4/08</i>	Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G4/09</i>	Gemeente <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10</i>			
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)		0	0	Ja			
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)		0	0	Ja			
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)		0	0	Ja			
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)		0	0	Ja			
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)		0	0	Ja			

ocw

			6	Totaal	0	0	N.v.t.	
				Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
				<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>
				<i>Indicator: G4/11</i>	<i>Indicator: G4/12</i>	<i>Indicator: G4/13</i>	<i>Indicator: G4/14</i>	<i>Indicator: G4/15</i>
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire	Kapitaalverstrekking en - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking en Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire	
					Gemeente	Gemeente	Gemeente	

ocw

			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/17</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: G4/18</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/19</i>
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
			6 Totaal	0	0	0
SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2025	Besteding (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G10/01</i> € 509.249	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G10/02</i> € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03</i> Ja	
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2025	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

ocw

			inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H4/03</i>	(jaar T) Roerende zaken <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H4/04</i>	inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H4/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H4/06</i>		
			€ 15.231	€ 14.381	€ 94.887			
VWS	H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H21/01</i>	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H21/02</i>	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H21/03</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H21/04</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H21/05</i>	
			Nee	Project versterken Onafhankelijke Cliënt Ondersteuning Montferland is in kwartaal 2 2025 gestart met afstemming over waar het project zich op moet richten. Het project loopt door t/m 2e kwartaal 2026.	€ 25.340	€ 48.584	Nee	
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Totaalbedrag (jaar T) toegekend	Reservering 2025 voor 2026 (maximaal 10% van toegekende budget 2025 kan worden meegenomen naar 2026)	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?	Toelichting

ocw

			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: H30/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: H30/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: H30/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06</i>
			€ 745.717	€ 53.568	€ 692.149	€ 1.905.715	Ja	
			Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/08</i>				
			Ja	Nee				
VWS	H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H35B/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: H35B/02</i>				
			1 060222 Gemeente Doetinchem	€ 227.218				
VRO	J17	Realisatiestimulans	Aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Geprognotiseerde aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T+1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Correctie aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T-1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.			

ocw

			<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: J17/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J17/02</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: J17/03</i>			
			112	66	0			
			Aantal betaalbare woningen bouw gestart in jaar T in het NPLV-gebied, waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling (excl. Compensabele Btw) .	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling.	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling (excl. Compensabele Btw).	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling.	
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J17/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J17/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J17/06</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J17/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J17/08</i>	
			1 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
VRO	J55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J55/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J55/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/06</i>

ocw

			62	€ 52.830	€ 313.236	26	€ 41.108	€ 229.839
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huishouders heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemeoide kosten			
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>			
			<i>Indicator: J55/07</i>	<i>Indicator: J55/08</i>	<i>Indicator: J55/09</i>			
			89	€ 28.677	€ 232.438			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energie rekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
			<i>Indicator: J55/10</i>	<i>Indicator: J55/11</i>	<i>Indicator: J55/12</i>	<i>Indicator: J55/13</i>	<i>Indicator: J55/14</i>	<i>Indicator: J55/15</i>
			537	255	10	53	0	0
VRO	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III en bijlage IV besteed is aan doe-	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte

ocw

		eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties			voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2024) of een WOZ-waarde van boven € 477.000	het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2 en tranche 3).	ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: J94/02</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J94/03</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J94/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: J94/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: J94/06</i>
	1	LAI 23-03498402	€ 342.383	169	0	€ 9.328	€ 0	
	2	LAI 24-03736207	€ 0	0	0	€ 0	€ 0	
	100	LAI 25-03849599	€ 0	0	0	€ 0	€ 0	
		Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel c	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)				
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94/09</i>				
	1	€ 34.285	€ 308.098	Nee				
	2	€ 0	€ 0	Nee				
	100	€ 0	€ 0	Nee				
KGG	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten

ocw

			ambtelijk personeel						
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: K28/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: K28/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: K28/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: K28/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: K28/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: K28/06</i>	
			€ 259.579	€ 183.963	€ 92.834	€ 1.082.421	€ 21.588	€ 24.149	
			Eindverantwoor ding (Ja/Nee)						
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: K28/07</i>						
			Nee						
AenM	M16	Bekostigingsregeling opvang onthemden Oekraïne	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepalin g (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepal ing (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)	
		Gemeenten	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: M16/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: M16/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: M16/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: M16/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: M16/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: M16/06</i>	
			€ 4.994.660			€ 10.769	€ 936	€ 352.568	
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreeerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van onthemden GOO (jaar T)	Periode vanaf wanneer de eigen bijdrage is ingevoerd	Periode vanaf wanneer de verhoging eigen bijdrage is ingevoerd		

ocw

			<i>Aard controle R Indicator: M16/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/09</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: M16/10</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: M16/11</i>
			€ 18.429	€ 2.928	€ 207.385	Dec-24	Oct-25
		Berekening totale besteding (jaar T)		Cumulatieve besteding (t/m jaar T)			
		Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09					
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M16/12</i>		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M16/13</i>			
			€ 5.172.905	€ 26.154.334			

3.10 Taakvelden

Overzicht van baten en lasten per taakveld

(Bedragen x
€ 1.000)

Hoofdtak	Taakveld naam	Baten	Lasten	Saldo
Bestuur en ondersteuning				
	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	87.281	0	87.281
	Beheer overige gebouwen en gronden	206	-520	-314
	Belastingen overig	193	-100	93
	Bestuur	571	-4.736	-4.164
	Burgerzaken	1.305	-1.878	-574
	Mutaties reserves	12.271	-12.843	-572
	Overhead	984	-17.193	-16.209
	Overige baten en lasten	0	-373	-373
	OZB niet-woningen	2.887	-182	2.705
	OZB woningen	6.005	-335	5.669
	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0
	Treasury	2.570	-1.941	629
	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0
Totaal Bestuur en ondersteuning		114.272	-40.102	74.171
Economie				
	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	24	-19	5
	Economische ontwikkeling	0	-283	-283
	Economische promotie	525	-328	197
	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	79	-138	-59
Totaal Economie		628	-768	-140
Onderwijs				
	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.353	-2.225	-872
	Onderwijshuisvesting	363	-1.868	-1.505
Totaal Onderwijs		1.716	-4.093	-2.378
Sociaal domein				
	Arbeidsparticipatie	94	-3.644	-3.551
	Inkomensregelingen	9.790	-11.624	-1.834
	Samenkracht en burgerparticipatie	7.625	-12.529	-4.904
	Maatschappelijke – en vrouwenopvang (Wmo)	0	-74	-74
	WSW en beschut werk	0	-4.620	-4.620
	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	24	-1.430	-1.406
	PGB Wmo	0	-434	-434
	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	636	-915	-279
	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	96	-2.566	-2.470
	Dagbesteding (Wmo)	0	-154	-154
	Begeleiding (Wmo)	0	-5.360	-5.360
	Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	0	-148	-148
	Huishoudelijke hulp (Wmo)	398	-6.187	-5.789
	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	-2.341	-2.341
	PGB Jeugd	0	-59	-59
	Jeugdhulp ambulantly landelijk	0	-880	-880
	Jeugdhulp ambulantly regionaal	0	-9.814	-9.814
	Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	-4.326	-4.326

(Bedragen x
€ 1.000)

	Jeugdbescherming	0	-973	-973
	Jeugdreclassering	0	-73	-73
Totaal Sociaal domein		18.662	-68.151	-49.489
Sport, cultuur en recreatie				
	Cultureel erfgoed	23	-191	-168
	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	20	-673	-653
	Media	108	-1.165	-1.057
	Musea	0	-195	-195
	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	190	-4.028	-3.838
	Sportaccommodaties	1.171	-3.361	-2.190
	Sportbeleid en activering	412	-937	-526
Totaal Sport, cultuur en recreatie		1.924	-10.550	-8.626
Veiligheid				
	Crisisbeheersing en brandweer	1	-2.669	-2.667
	Openbare orde en veiligheid	15	-1.139	-1.124
Totaal Veiligheid		16	-3.808	-3.792
Vervoer				
	Openbaar vervoer	0	0	0
	Verkeer en vervoer	1.032	-7.195	-6.163
Totaal Vervoer		1.032	-7.195	-6.163
Volksgezondheid en milieu				
	Afval	5.069	-3.621	1.448
	Begraafplaatsen en crematoria	121	-156	-35
	Milieubeheer	1.078	-2.916	-1.837
	Riolering	4.720	-4.421	299
	Volksgezondheid	264	-2.385	-2.121
Totaal Volksgezondheid en milieu		11.252	-13.498	-2.247
Volkshuis, RO en sted. vernieuwing				
	Grondexploitatie (niet-bedrijfsterreinen)	3.376	-3.956	-580
	Wonen en bouwen	2.508	-3.947	-1.439
	Ruimte en leefomgeving	244	-768	-524
Totaal Volkshuis, RO en sted. vernieuwing		6.128	-8.671	-2.543
Totaal		155.630	-156.835	-1.205

3.11 Krediet- en projectoverzicht per 31-12-2025

■	Krediet wordt afgesloten
■	Realisatie verloopt volgens plan
■	Overschrijding budget en/of planning

Krediet- en projectenoverzicht per 31-12-2025

	Omschrijving	B/L	Begroting t/m 2024	Begroting 2025 (P)	interne wijz	Apart raadsbesl	Berap	EJW	2025-111	Begroting na wijz	t/m 2024	2025	Restant	Toelichting
T35	Beheer openbare ruimte													
I70025120	Vervanging LED armaturen en masten 2025	L		2.500						2.500	0	751	1.749	Circa 1000 armaturen en 400 masten geplaatst
I70025123	Renovatie (mini)gemalen en IBA's 2025	L		279	-279					0	0	0	0	Afgerond. Budget overgeboekt naar krediet voor de renovatie van drukriolering.
I71025096	Wateroverlast, klimaatadaptie 2025	B							-8	-8		-8	0	Afgerond. Budget is overgeboekt naar krediet hoofdriool Zeddam-Lengel.
	Wateroverlast, klimaatadaptie 2025	L		50	-42					8	0	8	0	
I71025097	Afkoppelen, ombouwen vgs 2025	L		25	-25					0	0	0	0	Afgerond. Budget is overgeboekt naar krediet hoofdriool Zeddam-Lengel.
I71025098	Afkoppelen, blauwe aders en meeliften 2025	L		1.400	-1.400					0	0	0	0	Afgerond
I71025099	Rioolvervanging en -relining 2025	L		850	-850					0	0	0	0	Afgerond
I71025100	Vervangingen straatmateriaal 2025	L		600						600	0	0	600	Te reserveren voor Zeddam-Zuid
I71025092	Rehabilitaties wegenbeheerplan 2025	L		875				350		1.225	0	969	256	Diverse werken uitgevoerd. Enkele werkzaamheden nog niet (volledig) afgerekend.
I77025098	Heatweed onkruidmachine 2025	L		25	13		40			78	0	78	0	Afgerond
I77025099	Goupil Elektrotruck 2025	L		35	-13					22	0	22	0	Afgerond
I70023078	Renovatie (mini)gemalen en IBA's 2023	B	-87							-87	-87	0	0	Afgerond. Restant budget overgeboekt naar krediet voor de renovatie van drukriolering.
	Renovatie (mini)gemalen en IBA's 2023	L	279		-192					87	87	0	0	
I70024097	Aanpassen retentie Matjeskolk 2024	L	25							25	0	0	25	Werkzaamheden worden niet uitgevoerd. Budget kan terug naar het raamkrediet en het krediet kan worden afgesloten.
I70024098	Renovatie (mini)gemalen en IBA's 2024	L	279		-253					26	26	0	0	Afgerond. Restant budget overgeboekt naar krediet

	Omschrijving	B/L	Begroting t/m 2024	Begroting 2025 (P)	interne wijz	Apart raadsbesl	Berap	EJW	2025-111	Begroting na wijz	t/m 2024	2025	Restant	Toelichting
														voor de renovatie van drukriolering.
I70025126	Renovatie drukriolering 2025	B							-1	-1		-63	62	Betreft een omvangrijk renovatieproject van 600 installaties. Opgestart in 2025 met doorloop naar 2026.
	Renovatie drukriolering 2025	L	0		723					723	0	63	661	
I71023075	Wateroverlast, klimaatadaptie 2023	B	-14							-14	-14		0	Afgerond
	Wateroverlast, klimaatadaptie 2023	L	50		-9					41	41	0	0	
I71023076	Afkoppelen, ombouwen vgs 2023	L	80		-80					0	0	0	0	Afgerond. Budget is overgeboekt naar krediet Dorpsplan Azewijn.
I71023077	Afkoppelen, blauwe aders en meeliften 2023	B	-905							-905	-905		0	Afgerond
	Afkoppelen, blauwe aders en meeliften 2023	L	902							902	905	0	-3	
I71023079	Rioolvervangng en -relining 2023	B	-129							-129	-129	0	0	Afgerond. Budget is overgeboekt naar krediet Dorpsplan Azewijn.
	Rioolvervangng en -relining 2023	L	219		-90					129	129	0	0	
I71024081	Wateroverlast, klimaatadaptie 2024	L	120		-116					4	4	0	0	Afgerond. Restant budget overgeboekt naar krediet voor wateroverlast Kerkwijk, Didam.
I71024082	Afkoppelen, ombouwen vgs 2024	L	50		-50					0	0	0	0	Afgerond. Budget is overgeboekt naar krediet Dorpsplan Azewijn.
I71024083	Afkoppelen, blauwe aders en meeliften 2024	B							-2	-2		-2	0	Afgerond
	Afkoppelen, blauwe aders en meeliften 2024	L	150		-56					94	94	2	-2	
I71024085	Rioolvervangng en -relining 2024	L	505		-505					0	0	0	0	Afgerond. Budget is overgeboekt naar krediet Dorpsplan Azewijn.
I71024086	Vervangingen straatmateriaal 2024	L	925							925	1	0	923	Te reserveren voor Zeddam-Zuid
I71024093	Dorpsplan Azewijn riolering 2024	B							-84	-84	0	-84	0	In voorbereiding. Werk wordt in 2026 aanbesteed

	Omschrijving	B/L	Begroting t/m 2024	Begroting 2025 (P)	interne wijz	Apart raadsbesl	Berap	EJW	2025-111	Begroting na wijz	t/m 2024	2025	Restant	Toelichting
	Dorpsplan Azewijn riolering 2024	L	100		1.125					1.225	0	84	1.141	en in 2026 en 2027 uitgevoerd
I71024095	Wateroverlast, Lengelseweg 2024	B	-21						-53	-74	-21	-53	0	Is aanbesteed. Uitvoering in 2025 en 2026.
	Wateroverlast, Lengelseweg 2024	L	50		200					250	21	53	176	
I71024105	Wateroverlast, hoofdstraat Kilder 2024	B							-43	-43	0	-43	0	Voorbereiding afgerond. Aanbesteed in 2025. Uitvoering in 2026.
	Wateroverlast, hoofdstraat Kilder 2024	L	0		420					420	0	43	377	
I71025103	Hoofdriool Zeddam-Lengel 2025	B							-26	-26	0	-26	0	In voorbereiding. Uit onderzoeken volgen grotere projecten.
	Hoofdriool Zeddam-Lengel 2025	L	30		47					77	0	26	50	
I71025104	Toevoerleiding gemaal Kelder, Braamt 2025	L	10		50					60	0	0	60	Uitvoering in 2026.
I71025106	Herstel waterafvoer, Kerkwijk 2025	B							-15	-15	0	-15	0	In voorbereiding. Uitvoering in 2026
	Herstel waterafvoer, Kerkwijk 2025	L	0		145					145	0	15	130	
I77021041	Strooier Stratos 2021	L	24							24	24	0	0	Afgerond
I77022057	Verv. Strooier Stratos 2022	L	24							24	24	0	0	Afgerond
I77022058	Verv. Kipwagen en hefinrichting 2022	L	38					-38		0	0	0	0	Afgerond
I77022060	Verv. Vorkheftruck TFG 425 2022	L	36							36	0	0	36	Vervanging verwacht in 2026
I77022061	Verv. Stratos B40-36 PCLN-490 2022	L	51							51	51	0	0	Afgerond
I77022062	Verv. Snippermachine van Daele 2022	L	30							30	0	0	30	Vervanging verwacht in 2026
I77023081	Fiat Doblo Cargo VD-151-T vd Born opbouw 2023	L	50					15		65	0	0	65	Aanbesteding loopt. Levering verwacht oktober 2026
I77023082	DAF FAN CF75 00-BBV-3 vrachtwagen kipper 2023	L	330							330	0	343	-13	Afgerond. Bij aanbesteding duurder uitgevallen.
I77023083	Iveco Daily 50C15ZD VD-453-P 2023	L	81							81	82	0	-1	Afgerond
I77023084	Iveco Daily 50C15ZD VD-452-P 2023	L	81							81	82	0	-1	Afgerond

	Omschrijving	B/L	Begroting t/m 2024	Begroting 2025 (P)	interne wijz	Apart raadsbesl	Berap	EJW	2025-111	Begroting na wijz	t/m 2024	2025	Restant	Toelichting
I77023085	Iveco Daily 50C15ZD VD-454-P 2023	L	81							81	82	0	-1	Afgerond
I77023086	Fiat Doblo Cargo VD-984-S vd Born opbouw 2023	L	50					15		65	0	0	65	Aanbesteding loopt. Levering verwacht oktober 2026
I77023087	Fiat Doblo Cargo VD-577-S vd Born opbouw 2023	L	50					15		65	0	0	65	Aanbesteding loopt. Levering verwacht oktober 2026
I77023088	Stratos B11-24 S2B37255 strooier 2023	L	34							34	24	0	10	Afgerond
I77023089	Stratos B11-24 S2B37256 strooier 2023	L	48							48	48	0	0	Afgerond
I77024094	John Deere trekker 6230 2024	L	120							120	0	130	-10	Afgerond. Bij aanbesteding duurder uitgevallen.
I77024095	John Deere trekker 5080 GF 2024	L	100							100	0	56	44	Tractor is geleverd. Goedkoper alternatief gevonden door het vervangen van een andere tractor. Laatste kosten volgen nog.
I77024096	Pekelwatertank 2024	L	61							61	62	0	-1	Afgerond
I77025100	AEBI Schmidt veegmachine T-32-GHL 2025	L	0					193		193	0	193	0	Afgerond
T32	Duurzaamheid & Milieu													
I72025033	2000 meer bomen 2025	L		834						834	0	0	834	Het aanplantseizoen 2025/2026 loopt nog. Het krediet kan naar verwachting in 2027 worden afgesloten.
I70019615	Regionaal energiefonds 2019	L	500							500	0	0	500	Afgelopen september heeft het Bestuurlijk Afstemmingsoverleg Energietransitie besloten om alsnog door te gaan met aansluiting bij het Landelijk fonds. Een gemeente, Oost Gelre, heeft zich teruggetrokken. Op dit moment zijn we in afwachting van een nieuwe subsidieaanvraag vanuit het Groenfonds.

	Omschrijving	B/L	Begroting t/m 2024	Begroting 2025 (P)	interne wijz	Apart raadsbesl	Berap	EJW	2025-111	Begroting na wijz	t/m 2024	2025	Restant	Toelichting
I72024032	2000 meer bomen 2024	L	834							834	41	151	642	Tot nu toe zijn er 584 bomen geplant. De in rekening gebrachte kosten vallen per boom lager uit omdat de aanplant door BOR is gedaan. Daarnaast is de nazorg nog niet meegenomen. Het krediet voor 2024 kan in 2026 afgesloten worden.
I79021033	Deelname Warmtebedrijf Didam B.V. (Bloemenbuurt)	L	350							350	50	0	300	De doorontwikkeling van het warmtenet in de Bloemenbuurt/Molenwijk ligt op dit moment stil. Dit heeft o.a. te maken met onzekerheid in beschikbaarheid en toekenning van verschillende subsidieregelingen.
B310	Geld. Proeftuin Bloemenbuurt - overige bijdragen	L	171							171	0	0	171	Zoals gezegd ligt de doorontwikkeling van het warmtenet in de Bloemenbuurt/Molenwijk stil vanwege o.a. beschikbaarheid subsidies. Met de provincie is regelmatig contact over dit project en het inzetten van de provinciale subsidie hiervoor.
G85023652	Lening toekomstbestendig Wonen SVn 2023	L	2.000							2.000	234	500	1.266	TBW lening loopt goed. Budget is in 2025 sneller uitgegeven dan daarvoor, doordat het provinciale deel voor de cofinanciering in maart op was. Inmiddels heeft provincie nieuw budget beschikbaar en is de gemeente voornemens de nieuwe TBW regeling van de provincie over te nemen.
G85025654	Starterslening 2025	L				750				750	0	750	0	

	Omschrijving	B/L	Begroting t/m 2024	Begroting 2025 (P)	interne wijz	Apart raadsbesl	Berap	EJW	2025-111	Begroting na wijz	t/m 2024	2025	Restant	Toelichting
T15	Maatschappelijke ontwikkeling													
I70025125	Aankoop pand Steak''m Didam 2025	L	0			613				613	0	613	0	Aankoop pand.
I74025001	Uitbreiding 2 tijdelijke lokalen De Rabot 2025	L	0			233				233	0	217	16	De eindafrekening van het schoolbestuur moet nog binnenkomen.
I74025002	Integraal Huisvestingsplan 2025-2041: De Expeditie	L	0					132		132	0	100	32	€ 100.000 als voorschot betaald. Het restant moet nog worden uitbetaald.
I74025004	Combibouw school/MFA Loil	L	0					200		200	0	200	0	Maakt onderdeel uit van een totaal investeringskrediet van € 3.000.000.
I79025094	Investeringsbijdrage Combibouw school/MFA Loil	L						500		500	0	500	0	Maakt onderdeel uit van een totaal investeringskrediet van € 3.000.000.
W.308	IKC 's-Heerenberg	L	31.408							31.408	0	267	31.141	
T22	Informatie & Automatisering													
I70025124	Plotter/scanner Beheer Openbare Ruimte 2025	L		25						25	0	0	25	2026
I75025029	Programmatuur Geo Informatiesysteem 2025	L		80						80	0	0	80	Nieuwe aanbesteding, nieuw krediet via de raad, krediet staat ook al langer open en gaat dit jaar niet worden opgemaakt. Minimaal pas in 2027
I75025030	Programmatuur financieel systeem 2025	L		220			106	-326		0	0	0	0	Lasten ook in 2026
I75025031	Programmatuur website/intranet 2025	L		75						75	0	0	75	Gaat in 2026 vervangen worden
I75525101	Back up server 2025	L		45						45	0	56	-11	Budget niet voldoende vanwege uitbereding data en personeel / exit strategie microsoft
I75522065	Aanvullende modules Corsa 2022	L	44							44	13	0	31	Budget was voor nieuwe modules van corsa, deze worden nu geboekt in de exploitatie indien dit afgenomen wordt. Niet

	Omschrijving	B/L	Begroting t/m 2024	Begroting 2025 (P)	interne wijz	Apart raadsbesl	Berap	EJW	2025-111	Begroting na wijz	t/m 2024	2025	Restant	Toelichting
														elke module wordt afgenomen,
I75523093	Vervanging Oracle server 2023	L	50							50	29	0	21	2026 vervangen
I75523096	Multimedia etc. voor de raadzaal 2023	L	320					-61		260	260	4	-4	Gereed
I75523097	Automatisering vergaderruimten 2023	L	103							103	92	10	0	
I75524098	Vervanging I-Phones 2024	L	145				75			220	0	163	57	Lopend 2026
I75524099	Vervanging I-pads 2024	L	48							48	0	7	41	Lopend 2026
I75524100	Switches 2024	L	60							60	47	13	0	
I70023095	Computerapparatuur (alle PC's) 2023	L	25							25	0	25	0	
I70024099	Programmatuur Midoffice 2024	L	100							100	0	63	37	Niet afgerond en gaat verder in 2026
I70024100	Aanschaf landmeetkundige GPS 2024	L	25							25	28	0	-3	Kan afgesloten worden vanwege inruil
T24	Bedrijfsvoering													
I70024110	Verduurzaming Gemeentewerf 2024	B								0	-7	-15	22	
	Verduurzaming Gemeentewerf 2024	L	242							242	7	58	177	
I70024117	Verduurzaming Aanbiedingsstation 2024	B								0		-12	12	
	Verduurzaming Aanbiedingsstation 2024	L	102							102	0	19	83	
I70025108	Verduurzaming Gemeentehuis 2025	L	1.374							1.374	0	0	1.374	
I70027115	Verduurzaming Jongeren centrum Finally 2027	B								0	-7	-7	14	2029 waterpomp vervangen
	Verduurzaming Jongeren centrum Finally 2027	L								0	7	19	-26	
I77024097	Update gemeentehuis 2024	L	320							320	0	266	54	150 K wordt nog geboek vanuit mjop naar krediet.
I79021048	Zonnepanelen en warmtepomp Muizenberg 2021	L	344							344	349	0	-5	Gereed
T31	Ruimtelijke ontwikkeling & economie													

	Omschrijving	B/L	Begroting t/m 2024	Begroting 2025 (P)	interne wijz	Apart raadsbesl	Berap	EJW	2025-111	Begroting na wijz	t/m 2024	2025	Restant	Toelichting
I70025121	Verkeersmaatregelen Hooglandseweg Braamt/Zeddam en Doetinchemseweg Wijnbergen 2025	L		600						600	0	304	296	Hooglandseweg is afgerond. Doetinchemseweg volgt in 2026.
I70025122	Verkeersmaatregelen Singel/de Els Didam 2025	L		400						400	0	0	400	Vorbereiding in 2026 en uitvoering start medio 2026 met doorloop in 2027
I71025101	Herinrichting openbare ruimte dorpskernen Loil, Stokkum en Nieuw-Dijk	L		1.200						1.200	0	8	1.192	Uitgaven en planning afhankelijk van dorpsplannen van de diverse kernen. In Nieuw-Dijk uitvoering voor pastorieuin en naastgelegen plein verwacht in 2026.
I71025102	Herinrichting Zeddamseweg incl. wegen direct grenzend aan IKC 2025	L		2.000						2.000	0	0	2.000	Project in de wacht vanwege besluitvorming IKC en 3HP
I70019525	Rioolvervangng Meursweg	B	-527							-527	-493	-34	0	Nazorg en uitvoering kleine werkzaamheden netbeheerders.
	Rioolvervangng Meursweg	L	683						-34	648	613	34	1	
I70019639	Bloemenbuurt Didam Openbare ruimte 2019	B	-625							-625	-528	-96	-1	Project is afgerond. Subsidie vanuit Provincie is vastgesteld en ontvangen.
	Bloemenbuurt Didam Openbare ruimte 2019	L	2.774				-55			2.719	2.707	24	-12	
I70024119	Riolering Bosstraat 2024	B	-24							-24	-19	-5	0	In voorbereiding.
	Riolering Bosstraat 2024	L	105		1.236				-5	1.336	19	5	1.313	
I71020025	Stabiliseren bovenlaag onverharde wegen 2020	L	1.250					25		1.275	1.257	6	12	Het project wordt in 2026 afgerond. Op de Kelreweg loopt nog een evaluatie van de genomen maatregelen. Mogelijk zijn daar aanvullende maatregelen nodig. Daarnaast moet er nog een grondoverdracht geregeld worden, waarmee ook kosten gemoeid zijn
I71022066	Herinricht. Lengelseweg/'s-Heerenbergseweg/Meilandsedijk 2022	B	-114							-114	-96	0	-18	De uitvoering van het project is afgerond. Er wordt nog een subsidie

	Omschrijving	B/L	Begroting t/m 2024	Begroting 2025 (P)	interne wijz	Apart raadsbesl	Berap	EJW	2025-111	Begroting na wijz	t/m 2024	2025	Restant	Toelichting
	Herinricht. Lengelseweg/'s-Heerenbergseweg/Meilandsedijk 2022	L	1.737					85		1.822	1.784	33	5	uitbetaald van € 18.000 voor de genomen klimaatadaptieve maatregelen (80% van de 90.000 is al uitbetaald in 2025). Daarnaast is een subsidie van € 24.179 voor genomen verkeersremmende maatregelen uitbetaald in 2025. Budget voor herplaatsing van de monumentale trafo van € 75.000 wordt in de Kadernota 2027 aangevraagd en komt niet ten laste van dit krediet.
I71022070	Dorpsplan Nieuw Dijk (openbare ruimte) 2022	L	225							225	0	225	0	Bedrag is toegekend aan de stichting als bijdrage voor de ruimtelijke inrichting
I71024084	Herinrichting openbare ruimte dorpskern Azewijn 2024	L	2.469							2.469	36	75	2.358	In voorbereiding.
I71024087	Vervanging riolering Domela Nieuwenhuisstraat 2024	L	30		-30					0	0	0	0	Werk wordt niet uitgevoerd
I71024088	Vervanging riolering Zeddam Zuid 2024	B	-525							-525	-89	0	-435	Project in aanbesteding. Uitvoering in 2026 en 2027.
	Vervanging riolering Zeddam Zuid 2024	L	1.275					-89	1.185	150	0	0	1.036	
I71024089	Vervanging riolering Goudsbloemstraat 2024	B						-195	-195			-195	0	Afgerond
	Vervanging riolering Goudsbloemstraat 2024	L	180		30				210	18	195		-4	
I71024090	Vervanging straatmateriaal Bosstraat Didam 2024	L	404							404	0	0	404	In voorbereiding.
I71024091	Vervanging straatmateriaal Zeddam (diverse wegen) 2024	B	-303							-303	0	0	-303	Project in aanbesteding. Uitvoering in 2026 en 2027.
	Vervanging straatmateriaal Zeddam (diverse wegen) 2024	L	903						903	32	79		793	
I71024094	Herinrichting Hoofdstraat, Kilder 2024	L	1.925							1.925	49	152	1.724	Voorbereiding afgerond en start uitvoering maart 2026.

	Omschrijving	B/L	Begroting t/m 2024	Begroting 2025 (P)	interne wijz	Apart raadsbesl	Berap	EJW	2025-111	Begroting na wijz	t/m 2024	2025	Restant	Toelichting
W5208310	Supermarktlocatie; VTAB	L	51							51	10	6	34	Project is opnieuw opgestart na akkoord verkoop oude gemeentehuis. Is in voorbereiding.
W5208320	Supermarktlocatie; Wegen en trottoir	L	1.142				32			1.174	0	0	1.174	Project is opnieuw opgestart na akkoord verkoop oude gemeentehuis. Is in voorbereiding.
W5208330	Supermarktlocatie; Riolering	L	827				19			846	0	0	846	Project is opnieuw opgestart na akkoord verkoop oude gemeentehuis. Is in voorbereiding.
W5208380	Supermarktlocatie; Bijkomende kosten	L	36							36	-2	0	38	Project is opnieuw opgestart na akkoord verkoop oude gemeentehuis. Is in voorbereiding.
W6021020	Stillewaldweg (wegen), Loerbeek	L	25							25	3	4	18	Uit onderzoek blijkt dat project binnen raamovereenkomst uitgevoerd kan worden. Daarom dit project afgrond. De geboekte facturen worden in één keer extra afgeschreven en dus niet geactiveerd.
W6021030	Stillewaldweg riolering, Loerbeek	B	-4						-5	-9	-4	-5	0	
	Stillewaldweg riolering, Loerbeek	L	25							25	4	5	16	
T50	Raad													
I75522056	Aanschaf computerapparatuur raad/college 2022-2025	L	35							35	12	0	23	Krediet is bij de Eindejaarswijziging afgesloten.
			56.448	12.118	0	1.596	179	1.144	-561	70.923	7.235	7.329	56.359	

Aankoop gronden toekomstige bouwgrondexploitaties

Omschrijving investering	Begroting	Bestuurs rapportage	Eindejaars wijziging	Totaal begroting	T/m 2024	2025	Totaal werkelijk	Restant
Grondexploitatie Zeddam, Vinkwijkseweg (P445) 2022	1.206	-	-	1.206	975	108	1.083	123
Grondexploitatie Industrierrein 's-Heerenberg (P845) 2022	2.081	-	-	2.081	722	2.769	3.491	-1.410
Grondexploitatie Nieuw Dijk, Bosstraat (P950) 2023	1.477	-	-	1.477	762	79	841	636
Grondexploitatie Didam, Noord Oost (P715) 2024	5.075	-	-	5.075	2.906	389	3.295	1.780
Grondexploitatie 's-Heerenberg, Drieheuvelenpark (P510) 2024	-	-	-	-	204	130	334	-334
Grondexploitatie 's-Heerenberg, De Bongerd (P515) 2024	-	-	-	-	134	101	235	-235
Grondexploitatie Loil, Herontwikkeling Centrum (P685) 2024	4.042	-	-	4.042	571	53	624	3.418
Grondexploitatie Braamt Zuid (P447) 2025	1.046	-	-	1.046	-	536	536	510
Totaal	14.927	-	-	14.927	6.273	4.165	10.439	4.488

3.12 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderinggrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 18 december 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 2,880 mln. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 5,936 mln. bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 2,880 mln. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 3,351 mln. acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Bedragen x € 1.000

1. Begrotingscriterium		
A.	Overschrijding lasten programma's	€ 3.351
B.	Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	€ 995
C.	Ongeautoriseerde reservemutaties	€ -
D.	Overige afwijkingen niet tijdig gewijzigd in de begroting / gemeld aan raad	€ -
Totaal begrotingsonrechtmatigheden *		€ 4.346
E.	Acceptabel deel overschrijdingen A en B volgens financiële verordening 2025	€ 3.351
2. Voorwaardencriterium		
A.	Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed (zie toelichting)	€ 1.585
B.	Subsidieverstrekking	€ 0
C.	Participatiewet, WMO en Jeugd	€ 5
Totaal voorwaardencriterium		€ 1.590
3. M&O criterium		
	Geen bevindingen	-
Totaal onrechtmatigheden		€ 5.936
Waarvan acceptabel (onderdeel E)		€ 3.351
Waarvan niet-acceptabel		€ 2.585

* In het hoofdstuk "Begrotingscriterium" en in de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de gemeenteraad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college van burgemeester en wethouders ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Toelichting onderdeel 2A.

Voor een negental inkoopopdrachten is niet de Europese aanbestedingsrichtlijnen gevolgd. Voor twee daarvan zijn de opdrachten reeds in voorgaande jaren verstrekt en gold de onrechtmatigheid ook in 2024. In de paragraaf Bedrijfsvoering vindt verdere toelichting plaats.

Er zijn geen onduidelijkheden.

3.13 Begrotingscriterium

Toelichtingen ramingen herziene begroting

Toelichting ramingen herziene begroting

Na de vaststelling van de eindejaarswijziging zijn nog een drietal wijzigingen in de begroting doorgevoerd. Het gaat om budgetneutraal administratieve verschuivingen, maar doordat door de wijzigingen de baten en lasten per programma wijzigen, is vaststelling door de raad vereist. Dit hebben we helaas niet meer kunnen formaliseren middels een raadsbesluit. Om deze reden zullen in de overzichten hierna de verschuivingen in beeld worden gebracht. Er is dan sprake van ramingen van de "primaire begroting herzien" en de "begroting na wijziging herzien". Eerst een korte toelichting op de administratieve verschuivingen:

- Ingaande de programmabegroting 2025 kennen we een nieuwe programma-indeling. De gemeentelijke administratie is hierop ingericht. In aanloop naar het opstellen van de jaarrekening zijn foutief gelabelde budgetten voor beheer gemeentelijke accommodaties overgeheveld van het programma 2 Ruimte naar het hoofdstuk Overhead (€ 168k primair resp. € 162k na wijziging);
- Hetzelfde geldt voor een foutief gelabeld organisatiebudget, welke is overgeheveld van programma 1 Samenleving naar het hoofdstuk Overhead (11k);

Bij de besluiten van deze jaarstukken wordt de raad expliciet gevraagd in te stemmen met deze herziene primaire begroting en herziene definitieve begroting.

(Bedragen
x € 1.000)

	Begroting 2025 primair			Begroting 2025 primair herzien			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Omschrijving programma									
Samenleving en bestuur	8.684	901	-7.783	8.683	901	-7.783	1	0	0
Ruimte	25.745	13.567	-12.178	25.554	13.544	-12.010	191	23	-168
Sociaal	68.977	13.699	-55.278	68.977	13.699	-55.278	0	0	0
Sub-totaal programma's	103.406	28.167	-75.239	103.214	28.144	-75.071	192	23	-168
Algemene dekkingsmiddelen	3.085	93.670	90.585	3.085	93.670	90.585	0	0	0
Overhead en ondersteuning	17.850	501	-17.349	18.042	524	-17.517	-192	-23	168
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sub-totaal overig	20.935	94.171	73.236	21.127	94.194	73.067	-192	-23	168
Saldo van lasten en baten	124.341	122.338	-2.003	124.341	122.338	-2.004	0	0	0
Mutaties reserves									
Samenleving en bestuur	0	91	91	0	91	91	0	0	0
Ruimte	23	632	609	23	632	609	0	0	0
Sociaal	4.677	4.181	-496	4.677	4.181	-496	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen	0	500	500	0	500	500	0	0	0
Overhead en ondersteuning	0	1.349	1.349	0	1.349	1.349	0	0	0
Sub-totaal mutaties reserves	4.700	6.753	2.053	4.700	6.753	2.053	0	0	0
Saldo van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat	129.041	129.091	50	129.041	129.091	50	0	0	0

(Bedragen
x € 1.000)

Omschrijving programma	Begroting 2025 na wijziging			Begroting 2025 na wijziging herzien			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Samenleving en bestuur	9.534	1.254	-8.280	9.522	1.254	-8.269	12	0	-11
Ruimte	30.640	17.416	-13.224	30.676	17.614	-13.062	-36	-198	-162
Sociaal	80.486	21.818	-58.668	80.486	21.817	-58.669	0	1	1
Sub-totaal programma's	120.660	40.488	-80.172	120.684	40.685	-80.000	-24	-197	-172
Algemene dekkingsmiddelen	2.575	99.344	96.769	2.576	99.344	96.769	-1	0	0
Overhead en ondersteuning	17.579	710	-16.869	17.774	732	-17.042	-195	-22	173
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sub-totaal overig	20.154	100.054	79.900	20.350	100.077	79.727	-196	-23	173
Saldo van lasten en baten	140.814	140.542	-272	141.034	140.761	-273	-220	-219	1
Mutaties reserves									
Samenleving en bestuur	0	405	405	0	405	405	0	0	0
Ruimte	1.826	3.455	1.629	1.826	3.455	1.629	0	0	0
Sociaal	7.387	7.582	195	7.387	7.582	195	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen	2.716	324	-2.392	2.716	324	-2.392	0	0	0
Overhead en ondersteuning	855	1.349	494	855	1.349	494	0	0	0
Sub-totaal mutaties reserves	12.784	13.115	331	12.784	13.115	331	0	0	0
Saldo van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat	153.598	153.657	59	153.818	153.876	58	-220	-219	1

Toelichting begrotingscriterium rechtmatigheid

In de (gewijzigde) Financiële verordening 2025 heeft de gemeenteraad bepaald dat onderschrijdingen van lasten en baten en overschrijdingen van baten met het vaststellen van de jaarrekening als "tijdig" moeten worden gezien. Overigens betreft dit nadelen die voortvloeien uit open-einde regelingen en met name voordelen uit rijksontvangsten (vaak voor meerdere jaren), waarbij we nog niet in de gelegenheid zijn geweest om de middelen volledig te besteden. Voor een deel betreft dit (aanvullende) rijksmiddelen die pas aan het einde van het jaar worden ontvangen (decembercirculaire Algemene uitkering, enkele SiSa-regelingen).

De volgende tabel laat de afwijkingen ("Begroting 2025 na wijziging" versus "Realisatie 2025") in de lasten op programmaniveau zien.

Bedragen x € 1.000

	Begroting lasten	Werkelijk lasten	Overschrijding
1. Samenleving en bestuur	€ 9.522	€ 10.802	€ 1.280
2. Ruimte	€ 30.676	€ 31.701	€ 1.025

3. Sociaal	€ 80.486	€ 81.176	€ 690
Algemene dekkingsmiddelen	€ 2.576	€ 2.931	€ 356
Overhead en ondersteuning	-	-	-
Vennootschapsbelasting	-	-	-
Saldo afwijking op programma's			3.351
Investeringskredieten			75
Kredieten grondaankopen toekomstige bouwgrondexploitaties			920
Totale afwijking op kredieten			995
Totaal onrechtmatigheid begrotingscriterium			4.346

De hogere lasten zijn onrechtmatig en staan ook vermeld in de rechtmatigheidsverantwoording . De overschrijdingen op de programma's vloeien voort uit bestaand beleid, zijn het gevolg van open-einde regelingen en/of worden gecompenseerd door (hogere) baten. Hiermee zijn deze begrotingsonrechtmatigheden "acceptabel". Voor een toelichting wordt verwezen naar de tabel hieronder. De overschrijding op de kredieten zijn volgens de wetgeving per definitie "niet-acceptabel" en worden in de tabel ook toegelicht.

Toelichting afwijkingen > € 150.000

	Toelichting
1. Samenleving en bestuur	<ul style="list-style-type: none"> Burgerzaken inhuur, en hogere afdracht rijksleges (N € 90k resp. N € 101k); Op peil brengen voorziening vm bestuur (N € 1.540k, ww € 570k wordt gedekt door de vrijval van een pensioenverzekering); Er zijn ook voordelen , niet alle geraamde lasten zijn gerealiseerd (regionale samenwerking, m.n. t.b.v. de regiodeal, V € 355k)
2. Ruimte	<ul style="list-style-type: none"> Lasten grondexploitaties (N € 606k, deze worden geactiveerd (toename boekwaarden)) Uitgaven t.b.v. Verkeersveiligheid / bushaltes (N € 442k, gedekt uit rijksbijdragen en provinciale subsidies) Uitgaven wegbeheer (N € 345k), gedekt uit ontgravingen nutsbedrijven herstelwerk Er zijn ook voordelen, niet alle geraamde lasten zijn gerealiseerd ('s Heerenberg Oost, de coördinatie van het programma kon met veel minder (externe) uren toe dan op voorhand ingeschat, V € 221k)
3. Sociaal	<ul style="list-style-type: none"> Uitgaven Jeugdzorg (N € 1.065k); WMO hogere uitgaven (N € 149k); Er zijn ook voordelen, niet alle geraamde lasten zijn gerealiseerd (uitgaven Statushouders/COA opvanglocaties (V € 264k); opvang ontheemden Oekraïne (V € 228k)

Algemene dekkingsmiddelen	<ul style="list-style-type: none"> Op peil brengen van de verplichte voorzieningen voormalig personeel en RVU (N 391k)
Overhead en ondersteuning	-
Vennootschapsbelasting	-
Investeringskredieten	<p>Totaal worden acht kredieten overschreden, totaal voor € 75k.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Twee kredieten betreffen aanschaf materieel/voertuigen voor de gemeentewerf waarvan de totale overschrijding € 23k is. Deze worden veroorzaakt door een duurder uitgevallen aanbesteding ; Zes kredieten zijn afgerond in 2025 en laten overschrijdingen zien voor een totaal van € 52k, de oorzaken zijn meerledig.. <p>Voor aankoop van gronden t.b.v. toekomstige planexploitaties heeft de raad de afgelopen jaren kredieten beschikbaar gesteld. Hierin waren niet meegenomen de bijkomende kosten, gemeente Montferland m.n. de voorbereidende kosten, zoals taxaties. Totaal gaat het om € 920k. Hierbij wel de nuancering dat in de Financiële verordening is bepaald (art. 5.5) dat het college van B&W op jaarbasis voor € 500k aan voorbereidingskosten mag maken ten behoeve van toekomstige planexploitaties. Ten onrechte is dit niet geformaliseerd door hiervoor een raming in de begroting op te nemen en is met de eindejaarswijziging ook geen melding gedaan aan de raad. Hiermee zijn deze uitgaven onrechtmatig.</p> <p>Overigens is ingaande het begrotingsjaar 2026 dit budget van € 500k (evenals een raamkrediet van € 12 mln. voor strategische en proactieve grondaankopen) wel door de gemeenteraad geautoriseerd.</p> <p>Alle gemaakte kosten worden overigens te zijner tijd ingebracht in de vast te stellen planexploitatie. De onrechtmatigheid heeft daarom geen financiële gevolgen.</p>

3.14 Controleverklaring

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant wordt separaat bijgevoegd.

4. Bijlagen

Meerjarenperspectief Grondexploitatie (MPG) 2025